

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Miljø- og Fødevareklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

FREDNINGSNÆVNET >

Der er klaget over denne afgørelse. Sagen behandles i Miljø- og Fødevareklagenævnet, og sagen er først endelig, når klagenævnet har truffet afgørelse.

fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-8-2018
Dato: 22.12.2021

Afgørelse om Fredning af Hesbjergkilen

Forslaget om fredning

Ved begæring dateret den 26. april 2018 og modtaget den 30. april 2018 ved Fredningsnævnet for Fyn har Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune fremsendt forslag til fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner.

Fredningsforslaget omfatter et areal på ca. 484 ha. som ejes af i alt 46 lodsejere.

Fredningsområdet er i forslaget mod vest afgrænset af Tommerupvej op til Dyred Banke eller Pilebakken. Mod øst er området afgrænset af bebyggelsen ved Øghavens fod. Mod nord følger grænsen i hovedtræk skoven med visse undtagelser, hvor fredningsgrænsen går uden om bebyggelse eller medtager småsøer. Mod syd følger grænsen dels skov og dels naturområder, men går også her uden om bebyggelse. Flere steder udgøres grænsen mod syd af mindre veje, som er lette at erkende i terrænet.

Sagsrejserne har efterfølgende med baggrund i indkomne høringsvar foretaget kortlægning og besigtigelser af § 3-områder og besigtigelser i øvrigt, fremsendt et forslag til reviderede fredningsbestemmelser dateret 14. august 2019, samt fremsendt et revideret kort dateret den 10. oktober 2019.

Lodsejerlisten indeholder oplysninger om

- Løbenummer
- matrikelnummer,
- ejerlav,
- adresse,
- ejerforhold,
- adresse,
- størrelsen af det areal der ønskes fredet,
- hvor stor en del af det areal der ønskes fredet fordeler sig på områder omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16, § 18 og § 3,
- hvor stor en del af det areal, der ønskes fredet, der er fredskov og tidligere er fredet,
- hvor stor en del af det areal, der ønskes fredet, er eksisterende henholdsvis ny sti og vej og
- hvorvidt arealet er noteret som landbrug

Generelt for hele fredningsforslaget

Forslagsstillernes begrundelse for fredningsforslaget

Området, som foreslås fredet har stor naturmæssig, rekreativ, kulturhistorisk, geologisk og undervisningsmæssig værdi. Nærheden til både Odense og Tommerup gør hele området til et oplagt udflugtsmål.

I slutningen af sidste istid blev dette markante og storslåede landskab dannet af bortsmeltende gletsjere, der efterlod materiale i issøer eller som store klumper dødis og dermed skabte grundlaget for nutidens terræformer. Denne fortælling er i dag intakt i det område, som samlet betegnes Hesbjergkilen, og omfatter Øghaven, Hesbjerg Skov, Ernebjerg Skov og Dyred Banke.

Dele af fredningsområdet er udlagt som interesseområde for råstoffer, og selvom der ikke ligger konkrete tilladelser til at udnytte disse, så er denne udpegning en potentiel trussel imod hele områdets intakte landskabelige skønhed.

Fredningsforslaget lægger op til, at de resterende gamle løvskove bevares. Flere steder i fredningsområdet åbenbarer der sig værdifulde pletter af lysåben natur som giver gode vilkår for sjældne sommerfugle og andre insekter. Flere af disse lysåbne områder er truet af lodsejernes genopdykningsret. Fredningsforslaget lægger op til, at områderne permanent udtages af landbrugsdriften.

Adgangsmulighederne gennem området er ikke alle steder lige gode. I et område i kort cykelafstand fra Odense bør det være muligt at færdes gennem Hesbjergkilen og slutte af med udsigten fra Dyred Banke over store dele af Fyn. Det kræver, at stisystemet styrkes flere steder, og særligt i Ernebjerg Skov, hvilket der med fredningsforslaget lægges op til.

I 2013 vedtog Miljøministeren en ny Handlungsplan for fredninger. Den har som tre højt prioriterede hovedformål; større, sammenhængende naturområder, større, uforstyrrede landskaber og perlerne – de unikke, vigtigste og nationalt værdifulde lokaliteter. Handlungsplanen er ikke geografisk funderet, men Hesbjergkilen vil være et naturligt fokus for en kommende fredningsindsats, da der her er tale om et både større, sammenhængende naturområde og et større, uforstyrret landskab, på linje med andre af vores meget værdifulde lokaliteter, der nyder den særlige beskyttelse, som en fredning giver.

Baggrunden for den foreslåede fredning er således et ønske om at beskytte og udvikle de geologiske, landskabelige, naturmæssige, kulturhistoriske og rekreative værdier, som hverken generelle beskyttelser eller frivillige aftaler kan sikre varigt.

Fredningens formål efter det reviderede forslag:

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn og
- at skabe grundlag for naturpleje.

Beskrivelse af fredningsområdet

Beskrivelsen af området, som det fremgår af fredningsforslaget, er gengivet nedenfor:

"Landskabsformer og geologi

Fredningsområdet udgør en del af det centralfynske højlend (Højfyn) vest for Odense, som i 1984 af Miljøministeriet blev udpeget til Nationalt Geologisk Interesseområde (NGI 126) og bl.a. tæller Dyred Banke, Vissenbjerg Bakker og Frøbjerg Bavnehøj – Fyns højeste punkt, der alle er fredede på grund af de geologiske interesser.

I slutningen af sidste istid Weichsel efterlod gletsjeren under sin afsmeltning en ca. 330 km² stor og flere hundrede meter høj isklods (dødis) over dette landskab. På bunden af de dybe smeltevandssøer afsattes et tykt bundsediment af sand, grus og sten, som ved isens bortsmeltning blev stående som de højeste punkter i landskabet, 131 – 115 m.o.h (meter over havet) – de såkaldte grustopbakker. Senere blev leret afsat i lavereliggende smeltevandssøer omkring 80 m.o.h. og står i dag tilbage som de karakteristiske lerfladbakker eller konsolbakker med de mere eller mindre flade toppe, f.eks. Øghaven og Nældebjerg. Den sidste afsmeltning på 50 meter trinnet ses i dag som et småkuperet og sørigt landskab mellem de høje bakker.

Inden for fredningsområdet er Dyred Banke (123 m) det ypperste eksempel på en grustopbakke med vid udsigt og Øghaven (81 m) et smukt eksempel på en lerfladbakke med flad top, der rejser sig 30 m over det omgivende terræn. Toppen af Øghaven er skovdækket, men flere steder står bakkens kanter tydeligt synlige i profil især på østsiden.

Når issøernes bredder brød sammen og gav efter for vandpresset i de dybe søer, fossede smeltevandet ned over terrænet og eroderede dybe slugter – aftapningsslugter – i underlaget. Disse slugter optræder i fredningsområdet med meget markante og smukke eksempler.

...

Landskabet

Landskabet i fredningsområdet er stærkt varieret fra højskovene i øst over skovenge og skovmoser med tiltagende udsigter og rullende bakker op mod Ernebjerg overdrevene, der løfter sig helt op til Dyred Bankes 123 meter længst i vest. På Dyred Banke er der af geodæterne anlagt en trigonometrisk station, hvorfra der er direkte synskontakt til Frøbjerg Bavnehøj og Vissenbjerg Bakker, Brænde Ådal i vest og Odense Ådal i sydøst. Med en god kikkert er der desuden sigteforbindelser til så fjerne steder som Samsø, Trolldemose Bakke ved Juelsminde, Skamlingsbanken, Knivsbjerg i Sønderjylland, Høgebjerg på Als, Hashøj ved Slagelse og Vejrhøj i Odsherred. Det er en storstilet helhed med mange spredningskorridorer, rigt på skovbryn og randeffekt med høj biodiversitet. Fredningsområdet udgør således en unik mosaik af landskaber og biotoper.

Naturen

Fredningsområdet omfatter naturtyperne skov, mose, eng og overdrev. Helt mod sydøst tillige sø og å. Men §3 udpegningerne yder ikke tilstrækkelig beskyttelse, da manglende pleje kan få områdernes naturværdier til at forringes, og på nogle af de naturmæssigt mest værdifulde arealer hviler genopdykningsret.

Naturen i fredningsområdet er meget varieret og udgør en mosaik af levesteder. Hvor den østlige og midterste del hovedsagelig er blandet løvskov af meget forskellig alder, får landskabet mod vest gradvis et mere åbent præg med dyrkede arealer, overdrev, mose og eng. En travetur gennem fredningsområdet fra øst mod vest er derfor en tur gennem mange forskellige og overraskende landskabsrum, hvor nye udsigter og nye stemninger afløser hinanden.

Skovene i området, Ernebjerg Skov, Hesbjerg Skov og Øghaven er hovedsagelig løvskove. I Ernebjerg Skov findes et større lysåbent areal med sø og mose. I Hesbjerg Skov er der flere skovmoser med en lysåben vegetation. Desuden er der i Hesbjerg Skov en del gravede eller opstemmede søer, som er med til at øge den oplevelsesmæssige variation og levesteder for det vilde dyre- og planteliv. I Øghaven er der et bakkeparti med overdrevsvegetation. Det er disse lysåbne arealer i mosaik med skovene og de mange skovbryn i det stærkt kuperede terræn, som giver fredningsområdet en stærkt afvekslende karakter, et væld af biotoper og nicher og et højt rekreativt potentiale.

Der er stort set ikke foretaget hugst i Ernebjerg Skov de seneste mange år, således at skoven, skønt træerne ikke er meget gamle, er ved at få kvaliteter af naturnær skovdrift med lidt ældre træer samt nogle døde træer i skovbunden.

Hesbjerg Skov og Øghaven drives overvejende traditionelt med fladehugster og genplantning/selvfornyelse. Der er dog stadig tale om et varieret skovbillede med mange forskellige arter løvtræer, der danner etager i skoven.

...

Umiddelbart vest for Hesbjerg landsbyen ligger Hesbjerg Fondens lille urørte naturskov, som igennem årtier har været uden for forstmæssig drift. Den rummer et i vore dage sjældent skovbillede med lang kontinuitet og høj biodiversitet. Der står gamle trækæmper med spættehuller, og hvor de falder for stormen, får de lov til at blive liggende til gavn for fugle, insekter og svampe.

I Hesbjerg Skov ligger flere skovenge og i Ernebjerg skov en enkelt. Nogle af disse udgør de sidste levesteder på Fyn for den sjældne Engperlemorsommerfugl (*Brenthis ino*). Arten er rødlistet som sårbar (vu).

...

På Dyred Banke blev et areal på 13,8 hektar fredet i 1942 på foranledning af Danmarks Naturfredningsforening, først og fremmest fordi man fra toppen har "en overordentlig vid og storslået udsigt over det meste af Fyn", men også fordi man ønskede at bevare "den væsentlig lyngbevoksede del af toppen i sin nuværende tilstand". Det blev således i fredningskendelsen fra 1942 også forbudt at plante nyt

på toppen. Derimod forholdt fredningen sig ikke til selvsået opvækst og naturpleje. I årenes løb har først Fyns Amt og senest Odense Kommune i 2012 – 13 ryddet krat, som var ved at tage den enestående udsigt. Dette har resulteret i en nærmest eksplosiv fremvækst af blomstrende urter og hedelyng fra den frøpulje, som lå gemt under krattet fra omkring 50'erne. Denne vegetation plejes siden 2013 af DN Odense Lelaug i forståelse med lodsejeren. Der er udarbejdet plejeplan sammen med Odense Kommune.

Kulturspor

Områdets bebyggelsesstruktur er i usædvanlig høj grad præget af den middelalderlige ejers dispositioner.

...

Gårdene Store og Lille Hesbjerg blev sammenlagt i 1822. Herved opstod den fjerdestørste skovejendom på Fyn. De følgende år arbejdedes på at forbedre skovene gennem nyplantning, men som følge af gode priser på tømmer og brændsel, blev der også fældet meget gammel skov. Etableringen af en savmølle ved Vosemose i 1836-37, er et markant udtryk for udviklingen.

I Ernebjerg Skov ligger en runddysse fra bondestenalderen med dyssekammer og en imponerende overligger, som er væltet af og brudt i to dele. Dyssen blev fredlyst i 1918 og afkaster en 100 meter beskyttelseszone. Denne 100 meter zone overskrides af et interesseområde for ler (Nældebjerg) iht. Råstofplanen.

Flere beskyttede sten- og jorddiger af forskellig alder gennemskærer området, herunder et øst-vestgående dige, som i dag følges af kommuneskellet mellem Odense og Assens kommuner.

Ved Hesbjerglandsbyen ligger ruiner af den flere hundrede år gamle herregård Store Hesbjerg, som i 1800-tallet drev en fajancevirksomhed her, hvor både ler og ved var nemt tilgængelige ressourcer.

...

I fredningsområdets sydøstlige hjørne ligger Borreby Møllebæk, som løber til Odense Å. Den gamle mølledam hører til Vosemose Vandmølle der, som før nævnt, fungerede som korn- og savmølle. Dele af møllemeknikken er bevaret, og møllen blev bygningsfredet i 1988.

På Dyred Bankes sydside ligger på en lille selvstændig matrikel en helligkilde Skt. Helene kilde, som i tidligere tid søgtes for sine helbredende egenskaber. Frem til 1990'erne leverede kilden vand til 5 husstande på Tommerupvej. Der er knyttet sagn til kilden.

På Dyred Bankes top ses to såkaldte postamenter – et i granit, et i murværk – fra den periode, hvor højdepunktet tjente som trigonometrisk station for daværende Geodætisk Institut.

...

Adgang og friluftsliv

I Øghaven og Hesbjerg Skov er adgangen for offentligheden god. Et net af skovveje og stier giver mange muligheder både til fods, på cykel og på ski om vinteren.

Længere mod vest er Ernebjerg Skov med skovmosen og den fredede stenalderdysse. Der er ingen adgang i dag, da stierne blev nedlagt flere år tilbage. Eneste lovlige adgang til Dyred Banke er i dag derfor fra landevejen Tommerupvej, hvorfra 2 stier fører op.

Op til starten af 90'erne førte en gangsti fra Dyred Banke til Hesbjerg Skov, og om vinteren kunne strækningen tilbagelægges på ski. På sydsiden af selve Banken blev igennem årtier kælket og stået på ski, og nogle år satte Odense Skiklub en tovhejs op.

For at sikre en god adgang for offentligheden i fremtiden, lægges der med fredningsforslaget op til, at de eksisterende stier bevares, og at der suppleres med nye stier de steder, hvor adgangen i dag er dårlig. Det er særligt i Ernebjerg Skov, at der med fredningen vil blive mulighed for dels at færdes på tværs, fra

Hesbjerg Skov og videre gennem Ernebjerg Skov og op på Dyred Banke. Desuden lægges der op til mindre rundture med udgangspunkt fra Dyred Banke, fra Hesbjerg Slot og fra Hesbjerg Skovvej.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

En del af området er udlagt til råstofinteresseområde for ler i Råstofplan 2016 for Region Syddanmark. Det er de åbne landskaber omkring Øghaven i den østlige del af fredningsområdet og landskabet øst og syd for Ernebjerg Skov.

...

Natura2000-interesser

Der er ikke udpegede natura2000-områder inden for det område, som foreslås fredet.

...

Eksisterende fredninger

Inden for det område, som foreslås fredet, er der som anført en eksisterende fredning; Pilebakken fra 1942, som omfatter ca. 13 ha. Denne fredning har til formål at sikre adgangen til bakketoppen samt udsigten over landskabet gennem restriktioner på tilplantning og bebyggelsesforbud. Fredningen er vanskelig at håndhæve, da der blandt andet er stillet som krav, at en beplantning med graner højst må nå op til kote 119. Desuden giver den gamle fredning ingen umiddelbar adgang til pleje af arealet, som ellers har potentiale til at udvikle sig til et overdrev af høj kvalitet.

Zonestatus

Hele det foreslåede fredningsområde er beliggende i landzone.

Kommuneplanforhold

I Odense Kommuneplan 2016-2028 er fredningsområdet udpeget som område med geologiske beskyttelsesinteresser, med særlige landskabelige beskyttelsesinteresser og som en del af kommunens naturnetværk.

...

I kommuneplanen arbejdes med begrebet Odenses Grøn-blå struktur, som består af naturkiler fra Odense centrum og radiært ud som egerne i et hjul. En af disse kiler er Hesbjergkilen. Det fremgår af planen, at "Den Grøn-blå struktur skal sikre, at der i Odense kommune planlægges for fysisk sammenhængende naturområder, landskaber og rekreativ tilgængelighed."

Fredningsområdet er en væsentlig del af Hesbjergkilen, som landskabsmæssigt strækker sig fra Langesøstien og Højstrup Øvelsesterræn ud til det bakkede, skovprægede landskab vest for Odense. Kilen rummer blandt andet Hesbjerg Skov, to golfbaner ved henholdsvis Blommenslyst Golfklub og Odense Eventyr Golf, Tusindårsskoven og flere havekolonier i overgangen til byen.

...

Assens Kommuneplan 2017-29 udlægger hele det område, som ligger inden for fredningsområdet, som særligt værdifuldt landskab, særligt geologisk landskabsbeskyttelsesområde og desuden som større sammenhængende landskab. Endelig udpeger kommunen det til biologisk interesseområde.

..."

Sagens behandling ved nævnet

Efter modtagelse af fredningsforslaget bekendtgjorde fredningsnævnet sagens rejsning i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37 i Statstidende og på fredningsnævnets hjemmeside. Fredningsforslaget blev sendt til de i naturbeskyttelseslovens § 37 nævnte personer, myndigheder og organisationer.

Fredningsnævnet afholdt den 22. november 2018 offentligt møde, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 hvortil var indkaldt de i naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 6 nævnte personer, myndigheder og organisationer.

Fredningsnævnet har foretaget besigtigelser den 22. november 2018, den 10. januar 2019 og den 17. juni 2020 med indkaldelse af de berørte lodsejere og andre interesserede.

Fredningsnævnet har med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 3 truffet afgørelse om at forlænge fristen for afslutningen af sagen fra den 30. april 2020 til den 29. april 2022. Fredningsnævnets afgørelse om forlængelse blev stadfæstet ved Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 4. juni 2020.

Miljøvurdering

Fredningsnævnet har den 27. februar 2019 truffet afgørelse om, at der ikke kræves en miljøvurdering i forbindelse med det fremsatte fredningsforslag, jf. lov om miljøvurdering § 10. Afgørelsen blev truffet på baggrund af screeningsnotat af 17. september 2018 udarbejdet af Odense Kommune og efter at relevante myndigheder havde haft lejlighed til at fremsende kommentarer. Afgørelsen blev den 28. februar 2019 publiceret på fredningsnævnets hjemmeside på fredningsnævn.dk og er ikke påklaget.

Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7

Fredningsnævnet har den 8. juli 2020 truffet to afgørelser, hvorefter naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 ikke er til hinder for fredning af de arealer i fredningsforslaget, der tilhører Hesbjergfonden og Hesbjerg Skov A/S. Afgørelserne blev publiceret den 14. juli 2020.

Bemærkninger til fredningsforslaget

Bemærkninger fra offentlige myndigheder, organisationer og interesserede

Miljøstyrelsen fremkom indledningsvis med en række indsigelser, men har med baggrund i det reviderede fredningsforslag udtalt, at styrelsen ikke vil modsætte sig en fredning i overensstemmelse med det reviderede forslag og har alene et forslag til en ændring af forslagets § 12, stk. 1, som er indarbejdet i fredningsnævnets afgørelse.

Region Syddanmark har blandt andet udtalt, at der ligger lerinteresseområder i det nationale geologiske interesseområde omkring Vissenbjerg, blandt andet områder omkring Dyred Banker og på lerfladbakken Øghaven. Således om fredningen er formuleret i det oprindelige forslag til fredning, er det ikke udelukket, at der dispenseres fra beplantning, som vil kunne ødelægge de råstofressourcer, der er i området, ligesom den ikke beskytter de karakteristiske landskabsformer, der danner baggrunden for udpegningsaf arealet som nationalt geologisk interesseområde. En ødelæggende beplantning vil forhindre, at der om nogle hundrede år, når lerressourcen er opbrugt, kan findes ler til bevaringsværdig murstensbygning. Region Syddanmark har med baggrund i det anførte foreslået nedenstående ændringer i fredningsforslagets formålsbestemmelser, således at lerressourcerne bliver bevaret for samfundet på længere sigt. Regionen har defineret "længere sigt" som værende så langt ud i fremtiden, at lerressourcen i øvrigt er opbrugt.

Region Syddanmark foreslår, at formålsbestemmelserne ændres således, at de får følgende udformning:

"Fredningens formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er et resultat af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab, hvilket bl.a. indebærer at arealer der er udlagt til lerinteresseområder i Råstofplanen friholdes for yderligere vegetation, der skader mulighederne for indvinding af ler på det fredede areal,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til de særlige landskabsformer, til skove, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade og overgangen til det omgivende terræn
- at skabe grundlag for naturpleje.”

Friluftsrådet har blandt andet udtalt, at områdets status som interesseområde for udvinding af råstoffer indebærer en trussel, idet det netop er landskabets meget typiske istidsudformning, der er bevaringsværdig. En genoprettet natur efter råstofudvinding vil ikke kunne indeholde de værdier landskabet har nu. Alene hensynet til det unikke istidslandskab og beskyttelse af drikkevandsreservoir kan berettige til en fredning. Rådet ser gerne, at adgangsforholdene i området bliver yderligere forbedret, især i den mindre tilgængelige del af området, ved anlæggelse af nye stiforbindelser.

Dansk Vandrelaug har udtalt, at lauget kan tilslutte sig forslaget.

En interesseret borger, som ikke er lodsejer i det omfattede område, har i en indsigelse, der er vedlagt kortmateriale blandt andet anført, at der i området siden 1998 er sket flere indskrænkninger i muligheden for adgang i området og, at der ikke er vilje fra lodsejere i området til at indgå frivillige aftaler om adgang til skvområdet. Hun angiver, under henvisning til kortmaterialet, eksempler på ændringen af adgangsmuligheder foretaget af lodsejere i området.

En interesseret borger, har i et skriftligt høringssvar, indeholdende fotodokumentation, anført, at det ikke er korrekt, når det af høringssvarene i sagen fremgår, at der er god adgang til Hesbjergskoven. Der angives eksempler på, at adgangsveje er spærret, og at der er opsat ”Privat” skilte i skoven. Videre oplyses det, at ikke er helt korrekt, når lodsejerne anfører de har søgt balancen mellem at have stier og områder, hvor dyr og fugle kan færdes uforstyrret af menneskelig aktivitet, idet samtlige lodsejere tillader jagt i deres områder og tilmed lægger mad ud til vildt, hvilken ikke hjælper den naturlige balance i skoven.

Bemærkning fra Lodsejerne

Løbenr. 2 (Matr.nr. 7a LI Hesbjerg Gde., Ubberud)

Har gjort indsigelse mod fredningsforslaget og har blandt andet anført, at lodsejerens område allerede er omfattet af en fredning, § 3 beskyttet ligesom det består af arealer med genopdykningsret beplantet med græs og områder med fredsskovpligt. En fredning vil derfor ikke kunne bidrage med yderligere beskyttelse af området. Der er desuden ikke aktuelle eller potentielle trusler mod arealerne, der kan begrunde en fredning af området.

Løbenr. 7 og 8 (Matr.nr. 8b LI. Hesbjerg Gde., Ubberud og del af 1a Ernebjerg, Ubberud) og (Matr.nr. 5a og del af 1r, LI. Hesbjerg Gde., Ubberud, del af 8c, Stærmose, Brændekilde, 2h, 2b, 2a, 2g Holmstrup By,

Sanderum, 4i, del af 5c, del af 6f, 12i, 11e Brændekilde By, Brændekilde, 3n, del af 20b, del af 21d, del af 21b, del af 24c Ravnebjerg By, Sanderum, del af 7g, del af 7 f, 8a Broholm Gde. Brylle).

Lodsejeren har i det væsentlige gjort gældende, at der ikke er sådanne aktuelle eller potentielle trusler mod fredningsværdierne/naturen i området, at dette kan begrunde en fredning, og en fredning vil ikke medføre en ekstra beskyttelse af naturen. Lodsejeren har herunder gjort gældende, at der ikke er udsigt til eller aktuelle planer om udvinding af råstoffer i området eller om, at området vil blive konverteret til et interesseområde; området er beskyttet af anden lovgivning, og der er ikke oplysninger om, at lodsejerne har handlet eller vil handle til skade for naturen i området.

En fredning vil medføre en belastning af naturen – både dyr og planter- i området, f.eks. gennem en mere intensiv brug af naturen, idet fredningen vil åbne for en øget benyttelse af området fra offentlighedens side.

Sagsrejserne har ikke, forinden de fremsatte fredningsforslaget, søgt at indgå frivillige aftaler med lodsejerne i området.

Der er ikke påvist sådanne unikke fredningsmæssige værdier i området, der kan begrunde en fredning. Der er ikke proportionalitet mellem det, der opnås ved fredningen, og de omkostninger og det indgreb i lodsejernes rettigheder en gennemførelse af fredningen vil medføre.

Løbenr. 9 (Del af matr.nr. 1a, 1i Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud)

Lodsejeren har oplyst, at denne overordnet set går ind for fredningen men har anført, at fredningen vil kollidere med lodsejerens brug af matr.nr. 1a Ll. Hesbjerg Gde. Ubberud. Lodsejeren har en del besøgende, som benytter området blandt andet til camping og parkering. Desuden anvendes området til afgræsning med heste, og der går en natursti gennem området. Lodsejeren ønsker på denne baggrund, at lodsejeren kan bruge sit område uhindret og i ubegrænset omfang som hidtil, alternativt at indskrænkningen af brugen alene er gældende en del af året.

Løbenr. 10 (Del af matr.nr. 1d, del af 1q Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud, 1a Holmstrup By, Sanderum, 1ab, 1c, 1h, 1b, 1i, 1z, 1æ, 1ø, 1aa St. Hesbjerg, Sanderum)

Lodsejeren har blandt andet anført, at en fredning af dennes område vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7. Der henvises her til sagsfremstillingen i fredningsnævnets afgørelse af 8. juli 2020. Lodsejeren har endvidere blandt andet gjort gældende, at lodsejeren gennem sin drift har sikret borgerne adgang til skoven gennem et omfattende netværk af stier. Lodsejeren har desuden beskyttet naturen, herunder frivilligt fredet 500 træer og plejet sit område til gavn for engperlemorssommerfuglen.

Lodsejeren har videre under henvisning til medsendt oprindeligt kortmateriale anført, at der er fejl i fredningsforslagets kort. Der er ikke samlet set sket en konvertering af løvtræer til nåletræer i området, idet andelen af løvtræer ikke har været højere i nyere tid. Angivelsen af nåletræsområdet i fredningsforslagets kort er forkert. Sagsrejserne har efter gennemgang af indsigelserne og udarbejdelse af revideret fredningsforlag tillige revideret kortmaterialet. Seneste kort er dateret 10. oktober 2019.

Afsnittet om, hvordan skoven i fremtiden skal drives, er ikke detaljeret nok. Anvendelsen af bygningsmateriale, herunder nedknust beton og murbrokker til vedligeholdelse af veje, er lovligt, og der er ikke argumenter for, at der ikke må bruges lovlige materialer til skovvejene.

Endelig har lodsejeren anført, at denne altid har forsøgt at imødekomme offentlige interesser ved blandt andet at anlægge naturstier og p-pladser. Bortset fra engperlemorssommerfuglen indeholder området ikke flere naturværdier end andre skovområder.

Løbenr. 12 (Matr.nr. 2 Stærmose, Brændekilde og matr.nr. 9b Broholm Gde., Brylle)

Lodsejeren har under henvisning til et medsendt kortudsnit anført, at der er i forslagets kortmateriale er en fejl med hensyn til angivelse af beplantning.

Løbenr. 15 (Del af matr.nr. 8a Stærmose, Brændekilde)

Lodsejeren har anført, at denne bakker op om fredningen.

Løbenr. 17 (Del af matr.nr. 23 Ravnebjerg By, Sanderum)

Lodsejeren har protesteret mod, at fredningsforslaget ikke fritager ejendommen, da en fredning vil være til stor gene for ejeren, da både frugthaven og urtehaven indgår i det foreslåede fredningsområde.

Løbenr. 29 (Del af matr.nr. 21a Ravnebjerg By, Sanderum)

Lodsejeren er generelt positiv over for den foreslåede fredning, dog gør denne opmærksom på, at en fredning vil have indflydelse på de fremtidige muligheder for at anvende ejendommen, herunder for at etablere af en ny bolig på ejendommen.

Løbenr. 30 (Del af matr.nr. 1g Holmstrup By, Sanderum)

Lodsejeren har protesteret mod, at ejendommen omfattes af fredningen og har blandt anført, arten af ejendommen ikke er korrekt angivet på kortet i fredningsforslaget; at en fredning ikke vil beskytte området mod senere råstofindvending samt, at en fredning af ejendommen vil være i strid med Grundloven.

Løbenr. 40 (Matr.nr. 43c og 43d Skalbjerger By, Vissenbjerg)

Lodsejeren har protesteret mod fredningen af ejendommen og har blandt andet anført, at ejendommen består af et mindre skovstykke, som har en økonomisk værdi for ejeren, som vil holde sig selvforsynende med brænde. Ejeren har videre anført, at der ikke ønskes øget trafik i forbindelse med etablering af gangstier/mountainbikespor mv. samt at en planlagt etablering af et shelter vil blive umuliggjort med offentlig adgang.

Løbenr. 41 (Matr.nr. 9a Broholm Gde., Brylle)

Lodsejeren har protesteret mod fredningsforslaget og blandt andet anført, at kortet er mangelfuldt; at fredningen vil medføre øget offentlig adgang til området; at bestemmelserne i fredningsforslaget vedrørende vedligeholdelse af veje vil medføre en forøget udgift for lodsejerne og en forringelse af vejene, ligesom bestemmelserne ikke tager hensyn til miljøet; at placeringen af stier og den øgede offentlige adgang i fredningsforslaget ikke tager hensyn til dyrelivet, samt at lodsejerne har passet på området også uden en fredning.

Løbenr. 47 (Matr.nr. 11e Brændekilde By, Brændekilde)

Lodsejeren har protesteret mod fredningen og har blandt andet anført, at en stor gruppe af lodsejere i området meget gerne vil lave frivillige aftaler omkring beskyttelsen af naturen i området og har søgt dialog med sagsrejsere, hvilket ikke har resulteret i en dialog samt, at et stort område ejet af Hesbjerg Skov A/S i hjertet af den foreslåede fredning er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 og derfor ikke kan fredes med mindre ejeren giver afkald på erstatning.

En række lodsejere i området

Lodsejer nr. 47 har på vegne af flere medunderskrivende navngivne lodsejere i området protesteret mod fredning. Disse lodsejere har i det væsentlige anført, at der ikke er trusler mod naturen i området, som lodsejerne passer godt på; at naturen i forvejen er beskyttet af lovgivning; at der i forvejen er god adgang til rekreative arealer; at naturen vil lide under den øgede adgang, som en fredning vil medføre, samt at en fredning er et voldsomt indgreb i forhold til lodsejerne i området. Endelig anfører lodsejerne, at der er alternativer til fredning blandt andet frivillige aftaler, om lodsejerne er villig til at indgå.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Fredningsnævnet for Fyn er overordnet set enig med sagsrejserne i, at det markante landskab dannet af bortsmeltende gletsjere bestående af Øghaven, Hesbjerg Skov, Ernebjerg Skov og Dyred Banke, samlet betegnet som Hesbjergkilen, bør fredes. Området, der delvist består af gammel løvskov, findes bynært til Odense, og vil kunne give offentligheden adgang til at færdes i et meget naturskønt areal af geologisk interesse.

Fredningsnævnet har dog ikke fuldt ud fulgt sagsrejsernes forslag vedrørende udbredelsen af det fredede areal. Fredningsnævnet har blandt andet inddraget cost/benefit-betragtninger i denne vurdering. Hvorledes det fredede areal afgrænses vil fremgå nedenfor.

Der er fremkommet en række indsigelser fra lodsejere og Miljøstyrelsen under behandlingen af fredningssagen som gengivet ovenfor. Disse bemærkninger har alle været inddraget i fredningsnævnets vurdering.

Fredningsnævnet bemærker herefter indledningsvis, at de fredningsmæssige værdier ikke findes tilstrækkelig beskyttet i anden lovgivning. Den eksisterende fredning af Dyred Banke indeholder ikke plejebestemmelser og giver alene adgang til bakketoppen fra den ene side, så en opdatering af den eksisterende fredning findes at skulle være en del af denne fredningsafgørelse.

For fredningsnævnet har navnlig følgende formål været bærende for fredningen:

- Der er med lerfladbakkerne Øghaven og Nældebjerg, samt grustopbakken Dyred Banke og de indenfor fredningsområdet markante aftapningsslugter, tale om karakteristiske landskabselementer fra sidste istid af geologisk interesse.
- Dyred Banke, som et markant udsigtspunkt med udsigt til alle verdenshjørner, skal gøres tilgængeligt også igennem Ernebjerg Skov, og området skal kunne plejes, så det ikke gror til.
- Væsentligheden i at sikre og udbygge det fredede område som et sammenhængende naturområde med skove, men også lysåbne arealer.
- Fredningsområdets kulturhistoriske kvaliteter, her i blandt Vosemose Mølle, skal bevares og gøres tilgængelige for offentligheden.

Fredningsnævnet kan tilslutte sig sagsrejsernes ønske om at sikre et sammenhængende fredet areal, hvor det er muligt at bevæge sig i øst-vestlig retning ad et sammenhængende stisystem. Fredningsnævnet har under besigtigelserne vurderet hensigtsmæssigheden af de foreslåede fredningsgrænser. Fredningsnævnet er stort set enig i de foreslåede grænser, idet fredningsnævnet dog af hensyn til proportionaliteten lader en del arealer i udkanten af området udgå af fredningen. De arealer, der udgår, er arealer, der ikke er nødvendige for at sikre et sammenhængende geologisk område, og som ikke er en del af lerfladbakkerne og deres skrænter.

Fredningsnævnet bestemmer, at matr.nr. 1a Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud (lodsejer 9), del af matr.nr. 1c St. Hesbjerg, Sanderum (lodsejer 10), matr.nr. 1i St. Hesbjerg, Sanderum (lodsejer 10), matr.nr. 1u St. Hesbjerg, Sanderum (lodsejer 11), matr.nr. 1ø og del af 1 ab St. Hesbjerg, Sanderum (lodsejer 10), matr.nr. 12i, 11e Brændekilde By, Brændekilde (lodsejer 8), matr.nr. 19o Brændekilde By, Brændekilde (lodsejer 34), matr.nr. 5l og 6n Brændekilde By, Brændekilde (lodsejer 35), del af matr.nr. 2 Stærmose, Brændekilde (lodsejer 12), matr.nr. 1k, 1s, 1t, 1l Ll. Stærmose, Brylle (lodsejer 44) og 1m Ll. Stærmose, Brylle (lodsejer 43), matr.nr. 9a Broholm Gde., Brylle (lodsejer 41), matr.nr. 9b Broholm Gde., Brylle (lodsejer 12) og matr.nr. 8c Broholm Gde., Brylle (lodsejer 42) samt 2e Ernebjerg, Ubberud (lodsejer 38) skal udgå af fredningsforslaget.

Dog bemærkes, at uanset dette skal den eksisterende sti langs matrikelgrænsen og over matr.nr. 1a Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud fra det eksisterende parkeringsareal opretholdes og sikres af fredningen. Det samme gælder den eksisterende sti/vej, der krydser henover matr.nr. 9b Broholm Gde, Brylle, for at sikre det sammenhængende stisystem fra øst til vest. Desuden skal der som foreslået etableres et parkeringsareal til 6-8 personbiler på det østlige hjørne af matr.nr. 24a Ravnebjerg By, Sanderum.

Sagsrejserne, DN og Odense Kommune har i forbindelse med fredningsforslaget ønsket et stiforløb ind til det fredede areal fra syd. Stiforløbet skal fra Brændekilde Vædevej følge skellet mellem matr.nr. 10f og 5c Brændekilde By, Brændekilde og derefter følge en eksisterende skovvej over matr.nr. 5c Brændekilde By, Brændekilde og fortsætte over matr.nr. 2a og 2g Holmstrup By, Sanderum frem til Vosemose Mølle, og herefter langs mølledammen på matr.nr. 2a Holmstrup By, Sanderum og ind på matr.nr. 1a Holmstrup By, Sanderum, hvor den rammer et eksisterende stiforløb i skoven Øghaven.

Arealerne, hvorpå stiforløbet skal være, ejes af lodsejerne nr. 8 og 10. Lodsejer nr. 8 har protesteret mod, at der skal være et stiforløb over hans ejendom.

Fredningsnævnet besigtigede den 17. juni 2020 stedet og vandrede på hele det foreslåede stiforløb. Lodsejer nr. 8 overlod under besigtigelsen afgørelse af 18. marts 2007 fra Naturklagenævnet (J.nr. 03-133/420-0003) vedrørende lukning af adgangsvejen til Vosemosegård Skov over ejendommen matr.nr. 5b, Brændekilde By, Brændekilde til formanden for nævnet. Lodsejeren anførte, at denne afgørelse gør, at fredningen ikke kan have et sydligt stiforløb i strid med denne afgørelse, som ikke kan fortrænges af en fredning.

Lodsejeren har endvidere gjort gældende, at det foreslåede stiforløb er uacceptabelt krænkende i forhold til privatlivets fred omkring møllen og boligen, hvor der vil være et stort indsyn til have og gårdsplads, ligesom møllen anvendes til gæstebolig. Lodsejeren har endvidere gjort gældende, at der ikke er tale om en reel sti men alene nogle kørespor på den del, hvor stiforløbet skal kobles på Øghaven.

DN og Odense Kommune har i et skriftligt indlæg i fredningssagen blandt andet anført følgende til støtte for, at der skal være det foreslåede stiforløb:

”På besigtigelsen redegjorde vi som sagsrejsere for ønsket om at etablere en adgang til Øghaven fra Brændekilde Vædevej (matr.nr. 5c) ad tidligere lovlig vej ind i skoven, da dette kan give adgang til skoven fra syd, som ikke eksisterer i dag. Vi redegjorde ligeledes for, at der med etableringen af ca. 20 meter ny sti kan skabes sammenhæng imellem den eksisterende sti vest om den gamle mølle, videre op i skoven til skel mod eksisterende sti i Øghaven.”

Nævnet noterede sig under besigtigelsen, som fulgte det foreslåede stiforløb, at det viste sig, at der var tilgængelige stier eller skovvej på hele forløbet bortset fra en kort strækning ind mod lodsejer nr. 10's ejendom (matr.nr. 1a Holmstrup By, Sanderum) i det nordvestlige hjørne. Desuden var vejen, som afgørelsen af 18.marts 2007 fra Naturklagenævnet vedrører, spærret af med trådhegn ca. 25 meter før den offentlige vej, Brændekilde Væde Vej.

Ejeren af matr.nr. 10f Brændekilde By, Brændekilde har tilkendegivet, at man muligvis ikke var afvisende for, at en mindre del af deres areal kan benyttes til etablering af det manglende stykke sti og eventuelt en mindre plads til parkerede biler, hvis det er, hvad der skal til for at løse en ”samlet knude”.

Afgørelse af 18. marts 2007 fra Naturklagenævnet handler om lukning af adgangsveje til Vosemosegård Skov. Naturklagenævnet fandt ikke grundlag for at tilsidesætte Amtets vurdering af, at den omhandlede vej ikke kan betragtes som beliggende i og som værende en del af Vosemosegård Skov, hvorefter naturbeskyttelseslovens § 23 ikke fandt anvendelse. Afgørelsen blev derfor truffet i henhold til naturbeskyttelseslovs § 26, og det blev slået fast, at det ikke fandtes tilstrækkelig godtgjort, at vejen har

været adgangsvej til skoven, ligesom nævnet fandt, at såfremt, der havde været tale om en gennemgående vej fra den offentlige vej, Brændekilde Vædevej til skoven, ville færdslen, på grund af vejens forløb ganske tæt op ad beboelsesbygningen, i særlig grad genere privatlivets fred. Naturklagenævnet konkluderede på denne baggrund, at der ikke fandtes at være lovlig adgang ad den i sagen omhandlede vej til Vosemosegård Skov.

Fredningsnævnet skal til dette bemærke, at det følger af naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 3, at en fredning kan gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. Det fremgår desuden af § 38, stk. 4, at en fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

Fredningsnævnet har vurderet, at en vigtig del af formålet med fredningen af Hesbjergkilen netop er at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang til området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser.

Nævnet lægger vægt på, at offentligheden får adgang til området sydfra samt får adgang til de kulturhistoriske værdier, der er tilknyttet Vosemose Mølle og området deromkring, herunder den hulvej, der fører fra Brændekilde Vædevej og ned til vandmøllen. Det ville optimalt kræve, at der kunne blive åbnet for adgang ad skovvejen fra Brændekilde Vædevej over matr.nr. 5b Brændekilde By, Brændekilde og videre langs skellet mellem matr.nr. 10f og 5c Brændekilde By, Brændekilde, idet de af lodsejeren foreslåede alternative stiforløb fra øst ind i det fredede område, ikke giver samme mulighed.

Fredningsnævnet beslutter således, at der skal være et stiforløb med adgang fra syd fra Brændekilde Vædevej som foreslået af sagsrejserne.

Det kunne under besigtigelsen konstateres, at der helt tydeligt var en skovvej, der kunne benyttes til færdsel fra Brændekilde Vædevej og ind til vandmøllen, hvilket understreges af, at ejeren havde afspærret vejen med et trådhegn opsat på tværs af vejen. Desuden var det klart, at den ejendom, som er omtalt i Naturklagenævnets afgørelse, havde stået ubeboet i en del år. Nævnet bemærker derfor, at der ikke længere et hensyn at tage til privatlivets fred, som anført i Naturklagenævnets afgørelse af 18. marts 2007. Fredningsnævnet har således med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 3 og 4 mulighed for at tilsidesætte Naturklagenævnets afgørelse.

Da den sydlige del af skovvejens forløb på matr.nr. 5b Brændekilde By, Brændekilde imidlertid ikke er en del af fredningsforslaget, kan adgangen til området over denne del ikke sikres ved tilsidesættelse af Naturklagenævnets afgørelse.

Det sydlige stiforløb og adgangen fra parkeringsarealet må derfor sikres ved, at der laves et mindre gennembrud i stendiget i skellet mellem matr.nr. 10f og 5c Brændekilde By, Brændekilde langs skovvejen som vist på fredningskortet efter plejemyndighedens nærmere bestemmelse.

Fredningsnævnet beslutter i tilslutning hertil, at lodsejer nr. 33, der ejer matr.nr. 10f Brændekilde By, Brændekilde, skal afstå et mindre areal i det sydøstlige hjørne med henblik på, at der kan etableres et parkeringsareal til 6-8 personbiler.

Fredningsnævnet har vurderet, at offentlighedens interesse i at få adgang til arealerne vejer tungere end grundejernes interesse i at holde de betydelige arealer privat. De bestræbelser lodsejerne har gjort for at sikre naturen, ikke mindst arbejdet for at sikre de gamle træer samt pleje de lysåbne arealer til gavn for engperlemorssommerfuglen, anerkendes, men skønnes ikke at være en tilstrækkelig varig beskyttelse. Dog har fredningsnævnet udtaget en del af Hesbjerg Skovens areal, da naturværdierne i denne del ikke skønnes at være af en karakter, så de skal sikres ved fredning.

Fredningsnævnet bestemmer herefter, at det fremsatte fredningsforslag tages til følge med de ændringer, der følger af fredningsnævnets ovennævnte bemærkninger og med de redaktionelle ændringer, som fremgår nedenfor. Fredningen omfatter de arealer med matrikelnumre, som er nævnt i vedlagte lodsejerfortegnelse.

Det af fredningen omfattede område underkastes herefter fredning på følgende vilkår:

Fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn og
- at skabe grundlag for naturpleje.

§ 2 Fredningsområdet

Fredningen afgrænses som vist på kortbilag 1 (fredningskortet).

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

Stk. 2. Fredningsnævnets godkendelse erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, som skal indhentes ved andre myndigheder.

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

Stk. 3. Arkæologiske undersøgelser kan gennemføres efter fredningsnævnets forudgående tilladelse, hvis arealerne genskabes efter undersøgelsen.

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning.

Stk. 5. Mindre terrænændringer i private haver er tilladt, jf. signatur på fredningskortet; "hus med have/gårdspladsareal".

§ 5 Arealernes drift og anvendelse

Stk. 1.

Landbrugsarealer:

Landbrugsarealer i omdrift kan dyrkes som hidtil. Dog må der ikke tilplantes med eksempelvis juletræer, pyntegrønt, energipil og lignende flerårige udsigtshæmmende beplantninger og afgrøder.

Undtaget her fra er eksisterende juletræsplantager på landbrugsjord, jf. særlig signatur på fredningskortet.

Hvis disse afdrives og ikke genplantes igen inden for tre år, da bortfalder retten til genplantning, og ovenstående bestemmelse gælder herefter.

Visse landbrugsarealer udgår permanent af landbrugsdriften, jf. § 12.

Stk. 2.

Skove:

Eksisterende løvskov/blandskov skal opretholdes. Arealerne må således ikke konverteres til nåleskov, herunder juletræer og pyntegrønt.

Undtaget her fra er eksisterende nålebevoksninger på fredskovsarealer, jf. særlig signatur på fredningskortet, som kan fastholdes og genplantes med nål, såfremt det sker inden for 10 år efter afdrift af nål. I modsat fald skal evt. tilplantning ske med løvskov/blandskov (op til 15-20 % nål) med naturligt hjemmehørende træarter.

Visse skovarealer skal henligge som urørt skov, jf. § 12.

Stk. 3.

Beskyttet natur:

Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

Stk. 5. Eksisterende levende hegn skal fastholdes men kan vedligeholdes. Nye levende hegn kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 6. Oplag, herunder af bygningsaffald, og opstilling af udrangerede maskiner og lignende må alene ske på "hus med have/gårdsplads", jf. fredningskortet.

§ 6 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur "hus med have/gårdsplads".

Stk. 2. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger kan ske med fredningsnævnets forudgående godkendelse af placering, størrelse samt udformning, herunder materiale- og farvevalg. Dette gælder dog ikke områder, hvor der på fredningskortet er signatur "hus med have/gårdsplads".

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af placering, størrelse og udformning, herunder materiale- og farvevalg kan opføres bygninger, der er nødvendige for en ejendoms jordbrugs- eller skovbrugsmæssige drift.

Stk. 4. Der må ikke opføres bure og bygninger til pelsdyr-, svine- eller fjerkræfarme, fasanerier, dambrug, rideskoler, stutier, hestepensioner, drivhusgartnerier, planteskoler, frugtplantager eller koloni- og nyttehaver.

Stk. 5. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles sædvanlige læskure til kreaturer og får.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje (max. 6 uger).

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Stk. 2. Uden for have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er midlertidig teltning til spejderformål på matr.nr. 1 d Holmstrup By, Sanderum, teltning på egne arealer eller teltning på primitive overnatningspladser.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Stk. 4. Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Omkring nye skovplantninger kan der dog opsættes vildthege til beskyttelse af træerne.

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje, og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten, grus og rent bygningsaffald er tilladt, i det omfang det er lovligt efter anden lovgivning.

Stk. 6. Nye gangstier anlægges i overensstemmelse med fredningskortet. Stierne kan etableres som trampespor eller slåede 1 meter brede stier. Yderligere stier kan etableres efter aftale med lodsejeren.

Stk. 7. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Plejemyndigheden kan dog i særlige tilfælde godkende nye grøfter eller dræn, hvis formålet er at muliggøre naturpleje, eller hvis det er nødvendigt for opretholdelse af udlagte veje og stier.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier mv., f.eks. stenter, drikkeanlæg, fangfolde og lignende.

Stk. 9. Fredningen er ikke til hinder for etablering af primitive lejrpladser med mindre anlæg til almen rekreativ brug efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 8 Offentlighedens adgang, veje og stier, rekreative anlæg mv.

Stk. 1. Offentligheden har adgang til fredningsområdet efter de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 2. De, på fredningskortet med særlig signatur, viste stier og veje må ikke nedlægges. Linjeføringen kan dog med fredningsnævnets godkendelse ændres, så længe det samlede stiforløb ikke reduceres.

Stk. 3. Alle stier, både eksisterende og nye, er åbne for offentlighedens færdsel på langrendsski i vinterhalvåret. Vintersport kan fortsat finde sted på Dyred Bankes sydside, matr.nr. 8b og 8d Ll. Hesbjerg Gde., Ubberup. Offentligheden har fortsat adgang til færdsel og ophold på området på toppen af Dyred Banke, del af matr.nr. 7a Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud, som er markeret med særlig signatur på fredningskortet og siden 1942 afmærket i marken med betonpæle i de fire hjørner.

Stk. 4. Der må efter nærmere aftale med de berørte lodsejere opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden. I tilfælde af uenighed afgøres spørgsmålet af fredningsnævnet.

Stk. 5. Plejemyndigheden afholder udgifter til etablering og vedligeholdelse af stenter, spang, klaplåger eller færister, som eventuelt er nødvendigt for de udlagte stier.

Stk. 6. Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

§ 9 Pleje og naturgenopretning

Stk. 1. Pleje af de fredede arealer kan gennemføres efter den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse.

Stk. 2. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse.

Stk. 3. Plejeplanen kan f.eks. indeholde foranstaltninger som afgræsning, høslæt m.v. med henblik på at sikre, at områderne i det væsentlige holdes åbne samt at eksisterende beplantning kan fjernes, nedskæres m.v.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der udmønter fredningens formål. Naturgenopretningsprojekter skal gennemføres i overensstemmelse med et nærmere beskrevet projekt, og godkendes af fredningsnævnet.

§ 10 Retningslinjer for plejen

Stk. 1. Plejemyndigheden skal inden for 1 år efter fredningens gennemførelse have etableret de på kortet viste nye stier.

Stk. 2. På Dyred Bankes top skal plejen tilrettelægges, så den fremmer lyngbevoksning. Plejemyndigheden kan desuden tilrettelægge plejen, så vegetationen omkring Dyred Bankes udsigtspunkt holdes nede på et niveau, så der til alle tider er udsigt her fra mod alle verdenshjørner.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for at frilægge Skt. Helene Kilde på sydsiden af Dyred Banke, matr.nr. 8e Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud.

§ 11 Jagt

Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

§ 12 Særbestemmelser

Stk. 1. De særligt markerede arealer på kortbilag 2 med signaturen "*Permanent ophør af landbrugsdrift*", hvortil det hidtil har været knyttet en genopdykningsret, må fremover ikke opdyrkes, herunder opløjes, sprøjtes, gødes eller kalkes. Det drejer sig om dele af følgende matrikelnumre: matr.nr. 7a og 8b Ll. Hesbjerg Gde. Ubberud, 1a Ernebjerg, Ubberud, 2h og 2b Holmstrup By, Sanderum, 8c Stærmose, Brændekilde, 4ah Ravnebjerg By, Sanderum og 7f Broholm Gde., Brylle. Disse arealer skal fremover henligge udyrkede og kan plejes med enten høslæt, græsning eller andet, således at den lysåbne natur kan udvikle sig i en naturmæssigt gunstig retning.

Stk. 2. Naturskoven (ca. 2 ha) på matr. 1i Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud skal bevares som urørt skov.

Stk. 3. De eksisterende 4 p-pladser inden for fredningsområdet fastholdes. Her ud over skal der etableres et mindre parkeringsareal der muliggør adgang til Vosemose Mølle med plads til 6-8 personbiler på matr.nr. 10f Brændekilde By, Brændekilde, som angivet på fredningskortet, på plejemyndighedens foranledning i forbindelse med første plejeplan. Fra parkeringspladsen skal der være adgang til skovvejen via gennembrud i stendiget i skel mellem matr.nr. 10f og 5c Brændekilde By, Brændekilde.

Stk. 4. Der skal etableres parkeringsplads til 6-8 personbiler på den del af matr.nr. 24a Ravnebjerg By, Sanderum, der er omfattet af fredningen som angivet på kortet. Parkeringspladserne etableres på plejemyndighedens foranledning i forbindelse med første plejeplan.

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 14 Ophævelse af eksisterende fredning

Fredningen af Pilebakken, Overfredningsnævnets kendelse af 28. oktober 1942, ophæves med gennemførelsen af nærværende fredning.

Fredningsnævnet for Fyn

Anni Højmark

Torben Jørgensen

Finn Stendal Pedersen

Jørgen Bang

Fredningsnævnets afgørelse bekendtgøres på fredningsnævnets hjemmeside og sendes til dem, der har fået fredningsforslaget tilsendt, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2. Afgørelsen tinglyses ved fredningsnævnets foranstaltning, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 3. Tinglysningsafgiften udredes som fredningsudgift.

Klagevejledning

Berettigede til at klage over Fredningsnævnets afgørelse er ejere og brugere, der skal have denne afgørelse tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for Fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af forslaget samt organisationer mv., som berøres af forslaget samt organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i fredningsforslaget.

Klage indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet, Nævneshuset, Toldboden 2, 8800 Viborg, via digital post eller almindelig brevpost, jf. også vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneshuset.dk.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

**Fortegnelse over matrikelnumre der helt eller delvist er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af x xx
opdelt efter ejerlaug.**

Dyred, Ubberud

Matr.nr.: del af 1h

Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud

Matr.nr.: del af 1a, del af 1d, del af 1i, del af 1r, 1q, 5a, 7a, 8a, 8b, 8d, 8e, 8f og del af 7000a.

Ernebjerg, Ubberud

Matr.nr.: del af 1a, 2b, 2c, 2h, del af 2i og 2k.

Stærmose, Brændekilde

Matr.nr.: del af 1f, del af 1g, del af 1h, del af 1l, del af 2, 7, del af 8a, 8b og del af 8c.

Holmstrup By, Sanderum

Matr.nr.: 1a, 1b, 1d, 1e, del af 1g, 1h, 2a, 2b, 2g og 2h.

Brændekilde By, Brændekilde

Matr.nr.: 4i, del af 5c, del af 6b, del af 6f, del af 7b, del af 7c og del af 10f.

Ravnebjerg By, Sanderum

Matr.nr.: 2q, del af 3c, 3l, 3n, 4aa, 4ah, 4s, 7d, 12e, 15d, del af 20b, del af 21a, del af 21b, del af 21c, del af 21d, 22a, 22b, 22c, del af 23, del af 24a, del af 24c, 24g og 26.

Broholm Gde., Brylle

Matr.nr.: del af 7f, del af 7g og 8a og del af 9b.

St. Hesbjerg, Sanderum

Matr.nr.: 1aa, del af 1ab, 1b, del af 1c, 1h, 1z og 1æ.

Skalbjerg By, Vissenbjerg

Matr.nr.: 43c og 43d.

Erstatningsafgørelse

Indledning

Ved en samtidig afgørelse har fredningsnævnet truffet bestemmelse om fredning af et areal på ca. 425 ha betegnet som Hesbjergkilen beliggende i Odense og Assens kommuner.

Fredningsnævnets sammensætning er Anni Højmark (formand), Torben Jørgensen (ministerudpeget medlem), Finn Stendal Pedersen (kommunalt udpeget medlem for Odense Kommune) og Jørgen Bang (kommunalt udpeget medlem for Assens Kommune).

Høringssvar mv.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnet herefter skal afgøre erstatningsspørgsmål mv., jf. naturbeskyttelseslovens § 39.

Efter naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 1. pkt. skal fredningsnævnet fastsætte erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. På den baggrund har nævnet givet rettighedshaverne mulighed for at fremsende et eventuelt erstatningskrav frem til den 1. august 2021.

Lodsejernes bemærkninger

Nedenstående lodsejere med angivelse af løbenummer er fremkommet med bemærkninger der i hovedtræk kan gengives således:

Løbenummer 7 og 8

Lodsejeren har vedlagt erstatningsberegning udfærdiget af Patriotisk Selskab, vedrørende løbenummer 7 som bilag 2 og erstatningsberegning vedrørende løbenummer 8 som bilag 3 og blandt andet anført følgende:

" ...

For begge erstatningsberegningers vedkommende skal for så vidt angår tab på jagt mv. vedrørende fredning bemærkes, at lodsejeren driver forretning i det fredede område, som består af tilbud til jægere, som værdsætter at kunne gengælde sine jagtvenner med invitation til jagt med forplejning og overnatning i en jagthytte langt ude i skoven. Forretningen satser på lidt ældre jægere, der ofte kommer spredt fra hele landet for at samles og glæde sig til jagten og det samvær, der følger med fra aftenkaffen og indtil sengetid, og hvor man genoplever dagens jagt og ikke mindst tidligere års sjove historier.

For Vosemose området og Store Ernebjerg området udlejer lodsejeren de to boliger ude i skoven

hver for sig. Herudover yder lodsejeren sin indsats med opsætning af vildtagre og vildtvoliere, ligesom lodsejeren stiller sine 2 stk. 4-hjulede motorcykler tilkoblet jagtvogn til rådighed.

Udover ovenstående selskabsjagter afholdes der også enkelmandsjagter på klovbærende vildt. Da der her skydes med jagtriffel, er hver enkelt jæger pålagt strenge sikkerhedsregler. Jagten starter fra jagthyttten, hvor jægeren melder sig ind både på en tavle og over sin mobiltelefon og fortæller, hvor han befinder sig. I tilfælde af det på tavlen fremgår, at der er et ledigt område, så SMS'er han til alle andre jagtlejere, hvor han har placeret sig og venter på vildtet.

Jagt på klovbærende vildt finder sted fra den 16. maj til den 15. juli og fra 1. oktober til 28. februar. I tilfælde af at offentligheden får adgang til skoven, har jægerne meldt ud, at så vil de opsige alle aftaler, hvilket lodsejeren må acceptere.

Som det fremgår af de som bilag 2 og bilag 3 med underbilag vedlagte erstatningsberegninger, har Patriotisk Selskab for det enkelte lb. nr. hhv. lb. 7 og lb. 8 specifikt angivet, hvor størrelsen af de arealer, der bliver berørt af fredningen, fredningsbestemmelsernes betydning / konsekvenser samt hvilket tab, fredningsbestemmelserne påfører lodsejeren.

Det fremgår heraf, at for lb. nr. 7' vedkommende påføres lodsejeren et samlet tab på kr. 6.848.414. For lb. nr. 8' vedkommende udgør det tab, som påføres lodsejeren, kr. 8.962.952.

Det tab, som lodsejer lider som følge af fredningen i relation til jagt og udlejning af jagthytter, indtjening på ydelser på fodring mv., vil med overvejende sandsynlighed udgøre et beløb på kr. 310.000 om året. Lodsejer har i dag jagten udlejet til et konsortium og har en indtægt på kr. 310.000 om året. Konsortiet vil med overvejende sandsynlighed opsige kontrakten, såfremt der sker fredning af lodsejers ejendom. Kontrakten indeholder mulighed herfor. Det kan i øvrigt oplyses, at det af aftalen fremgår, at den årlige leje næste år skal forhøjes med kr. 50.000. Det må derfor antages, at det tab, som lodsejer lider på mistet jagtindtægt i tilfælde af, at fredningen gennemføres, er ca. kr. 6 millioner højere end den foretagne beregning i bilag 2 og bilag 3.

For Fredningsnævnet for Fyn gøres det derfor gældende, at såfremt fredningen måtte blive gennemført i overensstemmelse med fredningsforslaget, som henvist til i Fredningsnævnet for Fyns skrivelse af 01.06.2021, nedlægges der påstand om, at der tilkendes lodsejer Hans John Johansen en samlet erstatning på kr. 22.000.000.

Det skal præciseres, at erstatningsopgørelserne er under forudsætning af, at den nuværende skovdrift kan opretholdes, jf. § 5 stk. 2 i fredningsforslaget, og at der ikke pålægges en særlig drift som f.eks. "plukhugst" eller tilsvarende.

Fredningsforslaget foreskriver i § 5 stk. 1, at landbrugsarealerne kan fortsætte i den nuværende driftsform, men en tilsvarende formulering ses ikke i § 5 stk. 2 i relation til skovdriften, hvorfor nærværende forbehold tages.

Det forudsættes i øvrigt, at vejmyndighederne afregner lodsejer for fredningen for eventuelt løbende driftstab ved plejetiltag i medfør af fredningsforslaget § 9 og 10.

Endvidere tages der forbehold for fredningens betydning for Vosemose Mølle, idet rækkevidden af fredningen i forhold til Vosemose Mølle er uklar.

I fredningsnævnets motiver omtales det forhold, at

"... Vosemose Mølle skal bevares og gøres tilgængelig for offentligheden".

Der ses imidlertid ikke at være konkrete fredningsbestemmelser direkte i tilknytning til denne formulering, hvorfor det ikke for nærværende har været muligt at opgøre et erstatningskrav på baggrund af den pågældende formulering.

--oOo--

Lodsejer påstår sig tillagt et beløb til sagkyndig bistand.

Det kan i den forbindelse oplyses, at lodsejer efter medgået tid har haft udgifter til Patriotisk Selskab pr. 06.07.2021 på kr. 377.000 og dags dato til juridisk bistand på kr. 475.000.

Sagen har haft et langt sagsforløb, og lodsejeren har i perioden fra 2018 til dato haft udgifter sagkyndig bistand bl.a. i forbindelse med:

- Udfærdigelse af skriftligt indlæg til Fredningsnævnet 20.09.2018,
- Udfærdigelse af skriftligt indlæg til Fredningsnævnet 01.11.2018,
- Deltagelse i offentligt møde med Fredningsnævnet 22.11.2018,
- Udfærdigelse af skriftligt indlæg til Fredningsnævnet 09.01.2019,
- Udfærdigelse af skriftligt indlæg til Fredningsnævnet 14.02.2019,
- Korrespondance med Odense Kommune vedrørende kommunens besigtigelse af areal af ekstern konsulent,
- Udfærdigelse af skriftlige bemærkninger til Fredningsnævnet 27.03.2019,
- Udfærdigelse af skriftlige bemærkninger til Fredningsnævnet 20.01.2020,
- Udfærdigelse af klage vedrørende Fredningsnævnets beslutning om udsættelse af sagen,
- Deltagelse i besigtigelse med Fredningsnævnet 17.06.2020 vedrørende stiforløb,
- Udfærdigelse af skriftlige bemærkninger til Fredningsnævnet 01.07.2020 vedrørende besigtigelse den 17.06.2020 - herunder udarbejdelse og fremsendelse af forslag til alternativ stiforløb.

Vedrørende sagens kompleksitet skal endvidere bemærkes, at Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening under sagens forløb har foretaget ændringer i det fremsendte fredningsforslag, og at Fredningsnævnet for Fyn, sandsynligvis som følge af sagens kompleksitet, har været nødsaget til at udsætte sin afgørelse i sagen.

Endvidere at det, på trods af gentagne anmodninger herom til Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening, ikke har været muligt at modtage dokumenterede begrundelser for, at det overhovedet er nødvendigt at foretage en fredning.

..."

Løbenummer 10

Lodsejeren har blandt andet anført følgende:

" ...

Der er udarbejdet en ny grænse for fredningsarealet, men vi er ikke i besiddelse af en opdateret areal- og lodsejerliste, som Hans Thekilde Nielsen, Skovdyrkerforeningen har rykket for uden at modtage denne. Derfor har Skovdyrkerforeningen med udgangspunkt i det opdaterede kort lavet en opgørelse, hvori det vurderes, at der er taget omkring 19 ha ud fra ejendommens samlede areal i forhold til det oprindelige forslag. Det giver et samlet fredet areal for denne ejendom på omkring 149 ha. §3 areal udgør i den oprindelige opgørelse 9,19 ha og det vurderes at det udgør 7,5 ha af det reviderede areal.

Der mangler samtidig en angivelse af præcis fordeling mellem løv og nål på arealet, hvorfor der også må forventes ændringer i arealerne her. En umiddelbar vurdering er, at der er Ca. 25,5 ha nål på det opdaterede areal. Der er vedlagt en opgørelse fra Skovdyrkerforeningen med eksisterende nåletræsarealer inden for fredningsområdet. Fredningskortet bør opdateres herefter.

Vi har i beregningen af erstatningskravet anvendt følgende arealopgørelse, som skal opdateres med præcise arealangivelser inden den endelige erstatningsfastsættelse:

Samlet fredet areal 149 ha, heraf udgør:

- Løvskov 116 ha
- Nåleskov 25,5 ha
- §3 arealer 7,5 ha

Erstatningen må opdateres efterfølgende ud fra hektarprisen angivet i beregningerne.

Der er ligeledes ikke lavet en ny opgørelse af hvor mange meter eksisterende og nye stier der indgår i fredningen. Vi har derfor taget udgangspunkt i fredningsforslagets opgørelse på:

- 182 m nye stier
- 9.255 m eksisterende stier

Forudsætninger

Dansk Skovforening går ud fra følgende, begrundede forudsætninger

- Der indføres en løvtræsbinding, men kun på eksisterende løvtræsarealer (5, stk. 2).
- Der indføres begrænsning i nåleskovbruget. Kun eksisterende arealer med nål må gentilplantes med nål og der er krav om gentilplantning inden for 3 år, hvis der ønskes nåletræ igen (5, stk. 2)
- Jagt er tilladt efter til enhver tid gældende lov (11)
- Det er stadig muligt at opsætte midlertidige volierer ved fasanudsætning, da de ikke vurderes at være indeholdt i §6, stk. 4.
- Skoven kan lukkes i forbindelse med afholdelsen af jagt samt intensivt skovningsarbejde, idet offentlighedens adgang følger naturbeskyttelseslovens regler (8, stk. 1)
- Der indføres ikke en aktiv plejepligt for ejeren i forbindelse med indførelsen af plejeplanen (9, stk. 1)
- Det er ikke tydeligt hvordan skelnen mellem grusveje og mark- og skovveje skal forstås i fredningsafgørelsen og der skelnes ikke på kortet. Vi tager derfor udgangspunkt i, at alle skovvejene på denne ejendom kan vedligeholdes med sten, grus og rent byggeaffald i det omfang det er lovligt efter anden lovgivning, jf. 7, stk., 5.

Erstatningselementer

1. Løvtræsbinding

Med fredningen indføres der en løvtræsbinding på de eksisterende løvtræsarealer inden for fredningsområdet. Det betyder at ejerens dispositionsfrihed m.h.t. rotationsmuligheder og etablering af nye nåletræsarealer fjernes.

Fredningsnævnets afgørelse angiver kun eksisterende løvskov med naturligt hjemmehørende træarter. Skelnes der mellem hjemmehørende og ikke hjemmehørende løvskov skal dette justeres i opgørelsen, hvor alt løvskov indgår. Der forudsættes frit træartsvalg inden for løvtræ.

Ejeren bliver med fredningen frataget muligheden for et skifte til andre og mere lønsomme træarter fx nåletræer eller juletræer og pyntegrønt. Dette forhindrer ejeren i en intensivering af driften med det formål at øge indtjeningen. Det er samtidig en indskrænkning af skovlovens driftsmuligheder, der tillader juletræer og pyntegrønt i kort omdrift på indtil 10% af det fredskovspligtige areal.

2. Genetablering af nåleskov

Der indføres et krav om at arealer, hvorpå der har været nåleskov skal genplantes inden 3 år ellers overgår arealet til løvtræsbinding. Det er en skærpelse i forhold til skovloven, hvor kravet om tilplantning/etablering af ny bevoksning er 10 år. Der kan være flere grunde til at udsætte kulturetableringen. Det kan være snudebilleangreb, ukrudt, likviditet eller konsekvenser af stormfald eller sygdomsangreb. Det er derfor en betydelige indskrænkning i ejerens handlemuligheder, når løvskovsarealerne samtidig er i binding, så der ikke kan foregå rotation.

3. Stier

Der er i fredningsafgørelsen besluttet at en række eksisterende stier skal bevares og ikke må nedlægges. Samtidig skal der etableres nye.

4. Plejeplan

Plejeplanen er ikke kendt men vil kunne medføre indskrænkninger i ejerens dispositionsfrihed og dermed i ejendommens indtjeningspotentiale.

Det forudsættes, at der ikke påhviler ejer nogle direkte udgifter i forbindelse med plejeplanen og udførelsen af denne. Der er en risiko for, at der kommer et produktionstab som følge af plejeplanen.

5. Sagkyndig bistand

På grund af det mangelfulde materiale i forhold til arealopgørelse på lodsejerniveau, har Skovdyrkerforeningen blandt andet udarbejdet opgørelse til brug for Dansk Skovforenings erstatningsopgørelse. Denne opgørelse er faktureret til 6960 kr. excl, moms.

Dansk Skovforening har faktureret ejeren 8110 kr. excl, moms for udarbejdelse af denne erstatningsopgørelse.

Erstatningsopgørelse

Ad 1. Løvtræbinding

Et krav om løvtræbinding mindsker ejers handlefrihed og fratager fx retten til at etablere potentielt mere lønsomme produktioner som nåletræ, juletræer og pyntegrønt. Området er særligt velegnet til dyrkning af gran og efterspørgslen på nåletræ er stigende.

Der bør ydes en arealerstatning på ikke under 12.000 kr./ha herfor.

Arealet med løvtræ er Ca. 116 ha a 12.000 kr./ha =
kr. 1.392.000

Ad 2. Begrænsninger ved genetablering af nåleskov

Der er et skærpet krav om tilplantning inden for 3 år fra afdrift på nåleskovsarealer for at kunne beholde retten til at dyrke arealet med nåletræ. Det giver en mindre fleksibilitet og kan være en uoverkommelig hurdle efter fx stormfald eller sygdomsangreb.

Der bør ydes en erstatning svarende som minimum til grundtaksten. Vi har i vores beregning sat beløbet til 5.000 kr./ha.

Arealet med nåletræ er ca. 25,5 ha 5 5.000 kr./ha = kr. 127.500

ad 3. Stier

Erstatningskravet for stierne fastsættes efter de almindelige takster:

182 m nye stier a 60 kr./m. = kr. 10.920

9.255 eksisterende stier a 15 kr./m. = kr. 138.825

ad 4. Plejeplan

Der bør - som følge af kendelsens krav om en plejeplan, hvis indhold endnu ikke kendes - tages højde for, at bevoksningskvotienten som led i plejeplanens gennemførelse på hele eller dele af arealet *kan* blive væsentligt reduceret i forhold til en normal produktionsbevoksning.

Usikkerheden herom bør ikke komme ejeren til skade.

Tillægget som følge af, at plejeplanen åbner mulighed for, at indtjeningen fra arealet kan blive reduceret, bør derfor udgøre ikke under 1.000 kr./ha.

149 ha a 1.000 kr./ha=

kr. 149.000

ad 5. Sagkyndig bistand

Dansk Skovforening - udarbejdelse af erstatningskrav (ex. Moms)

8110 kr.

Skovdyrkerne - udarbejdelse af arealopgørelse (ex. Moms)

6960 kr.

Moms

3767,50 kr.

..."

Løbenummer 13

Lodsejeren har anført blandt andet følgende:

" ...

Som følge af væsentlig drift og værdiforringelse, i forbindelse med en fredning, sender jeg hermed erstatningskrav for ejendommen. Kongsbjergvej 10 5491 Blommenslyst
Erstatningskravet lyder på 70.000,00 pr ha.

Antal fredede ha. udgør 12,07. samlede erstatningskrav udgør 844.900,00 kr.

..."

Løbenummer 14

Lodsejeren har anført blandt andet følgende:

" ...

Vi har haft kontakt til en ejendomsmægler, der vurderer, at vores ejendom bliver forringet med minimum 500.000 kr. ved et evt. salg. Så på baggrund af dette, er der stor utilfreds her fra os.

Erstatning

Vurdering af ejendom/jord der forringes ved salg erstatningskrav vil lyde på minimum kr. 500.000,00

Erstatning for jord (der ikke kan buges til det vi selv ønsker) vil lyde på kr. 120.000 pr. ha. (Matr.nr 8b og 7).

..."

Løbenummer 18

Lodsejeren har anført blandt andet følgende:

” ...

Med de regler og indskrænkninger jeg kan læse mig ud af, vil det alt andet lige halvere ejendommens værdi (offentlig vurdering er 1400000,00 kr.) så en erstatning 700000,00 kr. vil være mit krav.

Det er beliggenheden der er interessant så hvis man ikke må bygge noget tidssvarende på grunden hvem skulle så være interesseret.

...”

Løbenummer 26

Lodsejeren har anført blandt andet følgende:

” ...

Således som min klient har opfattet det fremsendte fredningsforslag, indebærer det for hans ejendom fredning af:

1. 1,63 ha overvejende løvskov
2. 1,56 ha sø, moser og enge
3. 4,51 ha landbrugsjord

Ad pkt. 1

Det fremgår umiddelbart af fredningsforslaget, at fredning af skov indebærer, at skoven ikke må fældes, erstattes fuldstændigt eller erstattes med nåleskov eller lign. Min klient har i sin ejertid drevet skoven, således at der årligt fældes et antal træer, der afhændes til såvel gavntømmer som brænde.

På grund af de terrænmæssige udfordringer, der er i slugten, har min klient i modsætning til en mere tilgængelig skov været nødsaget til at rydde mindre arealer helt og så herefter genplante til senere. Såfremt en sådan drift ikke med fredningen fremadrettet vil kunne drives på ovenfor anførte vis, men alene ved plukvis træfældning, hvor erstatningen for denne skov i stedet beløber sig kr. 100.000,00 pr. ha.

Ad pkt. 2

For så vidt angår engen på 1,56 ha, giver en fredning væsentlige udfordringer for min klients kvægbrug i et sådant omfang, at han vil være nødsaget til at tilvejebringe erstatningsjord til dyrene. Prisen for sammenlignelig erstatningsjord kan for området anslås til kr. 160.000,00 pr. HA

Ad pkt. 3

Denne del af min klients ejendom, der består af en blanding af nåleskove, enge mv., må henset til de fremadrettede begrænsninger erstattes med minimum kr. 90.000 pr. HA pga. den særdeles indgribende karakter, som fredningsforslaget har for min klient.

Min klient må i øvrigt påregne omkostninger til sagkyndig bistand i størrelsesorden kr. 20.000 eksklusiv moms.

...”

Løbenummer 30

Der ønskes fredet 1,97 ha af matriklens 2,2853 ha, svarende til 86%. Matriklen er mindre hobbylandbrug og anses derfor som bolig.

Via Geodatastyrelsens matrikelkort, er følgende arealer opgjort:

Grunderstatning incl frugttræer	1,4702 ha x kr 3.700	kr	5.440,00
Tillæg for forbud mod udsigtshæmmende beplantning på landbrugsjord, omlægning 1,0083 ha x kr 6.000,00		kr	6.050,00
Haveanlæg der ikke kan ændres, samlet	5.300 m2 x kr 55,00	kr	291.500,00
Afskærmning mod øget færdsel pga P-plads i Ravnebjerg og gang langs skel ind mod ikke fredet haveareal og bolig Hvidtjørn, barrod	100 - 125cm x 30m	kr	2.655,00
Samlet erstatningskrav i fm fredning ..."		kr	305.645,00

Sagsrejsernes og myndighedernes bemærkninger

Sagsrejserne, Assens Kommune og Miljøstyrelsen er ved mail af 15. august 2021 anmodet om at komme med deres bemærkninger til erstatningskravene.

Odense Kommune

Odense har ved mail af 20. august 2021 udtalt følgende:

"I forbindelse med indsendelse af det oprindelige fredningsforslag, d. 30. april 2018, medsendte Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune, et bilag med budgetoverslag. Af dette fremgik der forskellige takster fra tidligere fredningssager.

Odense Kommune har ingen bemærkninger til de enkelte lodsejeres erstatningskrav, men henleder til at Fredningsnævnet for Fyn, benytter sig af taksterne i det budgetoverslag der blev fremsendt i 2018, samt mulige justeringer i forhold til nyere fredningsafgørelser".

Danmarks Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening har ved mail af 17. august udtalt, at foreningen ikke har bemærkninger til erstatningskravene, men at foreningen skal henvise til de sædvanlige erstatningstakster i tidligere gennemførte fredningssager.

Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen har ved mail af 15. september 2021 fremsendt sine bemærkninger dateret samme dag. Styrelsen har blandt andet udtalt følgende:

" ...

Lodsejer nr. 10.

De arealer, af ejendommen, der indgår i fredningen, er i deres helhed noteret som fredskov og består af 3 arealtyper:

1. Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3: for disse arealer ydes efter fast praksis ingen erstatning – dette anerkendes også af grundejerens rådgiver.
2. Løvskovsarealer, der skal fastholdes som løvskov.
3. Nåleskov, der kan fastholdes og genplantes med nål, såfremt det sker inden for 3 år efter afdrift af nål. I modsat fald skal evt. tilplantning ske med løvskov/blandskov (op til 15-20 % nål) med naturligt hjemmehørende træarter

For udlæg af nye stier og for fastholdelse af eksisterende stier tilkendes, som også anført af grundejerens rådgiver, efter fast praksis hhv. 60 kr./lbm og 15 kr./lbm.

Ad 2. Det er korrekt, når det fra lodsejerens rådgiver anføres, at sagens kort og opgørelser ikke angiver, om dele af løvskoven består af ikke hjemmehørende arter. Miljøstyrelsen må på denne baggrund anbefale, at Fredningsnævnet ændrer ordlyden af § 5, stk. 2, første punktum, til: Eksisterende løvskov/blandskov skal opretholdes som løvskov eller blandskov. Fredningsnævnet skal fastsætte en takst pr. ha. for denne rådighedsbegrænsning. Erstatningsniveauet i andre lignende sager har været i størrelsesorden 7.000 kr./ha.

Ad 3. På baggrund af det fra lodsejerens rådgiver anførte må Miljøstyrelsen anbefale fredningsnævnet at ændre den i bestemmelsen anførte tidsfrist for gentilplantning med nål fra 3 år til skovlovens almindelige frist på 10 år. Det ses ikke at være konkret fredningsmæssigt begrundet eller betydende og ej heller hensigtsmæssigt at fastsætte en kort åremålsfrist for gentilplantning. Da bestemmelsen herefter ikke vurderes at være bebyrdende for skovejeren, ses der ikke at være grundlag for at tilkende erstatning for disse delarealer.

Miljøstyrelsen har ikke bemærkninger til, hvis fredningsnævnet måtte beslutte at tilkende en godtgørelse for sagkyndig bistand.

Lodsejer nr. 13.

De arealer, der indgår i fredningen, består af 3 arealtyper:

3. Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3: for disse arealer ydes efter fast praksis ingen erstatning
4. Løvskovsarealer, der skal fastholdes som løvskov. Fredningsnævnet skal fastsætte en takst pr. ha. for denne rådighedsbegrænsning. Erstatningsniveauet i lignende sager har været i størrelsesorden 7.000 kr./ha.
5. Lysåbne landbrugsarealer, der pålægges tilplantningsforbud. Denne restriktion erstattes efter praksis med grundtaksten plus 6.000 kr/ha, i alt 9.700 kr/ha.

Miljøstyrelsen finder, at der bør tilkendes erstatninger efter disse principper. Lodsejers anbringender vurderes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Lodsejer nr. 14.

De arealer, der indgår i fredningen, består af 2 arealtyper:

1. Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3: for disse arealer ydes efter fast praksis ingen erstatning.
2. Lysåbne landbrugsarealer, der pålægges tilplantningsforbud. Denne restriktion erstattes efter praksis med grundtaksten plus 6.000 kr/ha, i alt 9.700 kr/ha.

Miljøstyrelsen finder, at der bør tilkendes erstatninger efter disse principper. Lodsejers anbringender vurderes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Lodsejer nr. 18.

Miljøstyrelsen forstår udkastet til fredningsbestemmelserne således, at bebyggelsen på ejendommen uden dispensation vil kunne om- og tilbygges inden for arealet angivet med signaturen "hus med have/gårdsplads". Efter sædvanlig praksis vil grundejeren i givet fald efter Miljøstyrelsens vurdering ligeledes kunne forvente dispensation til at udskifte den eksisterende bebyggelse med en tilsvarende ny bebyggelse. Den af grundejeren angivne frygt for fredningens konsekvenser er således efter Miljøstyrelsens opfattelse ubegrundet.

Ejendommens landbrugsarealer pålægges tilplantningsforbud. Denne restriktion erstattes efter praksis med grundtaksten plus 6.000 kr/ha, i alt 9.700 kr/ha.

For fastholdelse af eksisterende sti tilkendes efter fast praksis 15 kr./lbm.

Lodsejer nr. 26.

De arealer, der indgår i fredningen, består af 3 arealtyper:

1. Løvskovsarealer, der skal fastholdes som løvskov. Fredningsnævnet skal fastsætte en takst pr. ha. for denne rådighedsbegrænsning. Erstatningsniveauet i lignende sager har været i størrelsesorden 7.000 kr./ha. Den hidtidige drift, som beskrives af ejers advokat, med årlig fældning af et antal træer og ren afdrift af mindre arealer med senere gentilplantning, kan efter Miljøstyrelsens forståelse af udkastet til fredningsbestemmelser fortsætte uændret – genplantning skal blot ske med løvtræer.
2. Arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3; for disse arealer ydes efter fast praksis ingen erstatning.
3. Lysåbne landbrugsarealer, der pålægges tilplantningsforbud. Denne restriktion erstattes efter praksis med grundtaksten plus 6.000 kr/ha, i alt 9.700 kr/ha.

Miljøstyrelsen finder, at der bør tilkendes erstatninger efter disse principper. Lodsejers anbringender vurderes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Herudover kan fredningsnævnet tilkende en godtgørelse for sagkyndig bistand

Lodsejer nr. 30.

Ejendommens bygninger og havearealer indgår ikke i fredningsområdet. Der anlægges ikke nye stier eller offentlige parkeringspladser på eller ved ejendommen.

Ejendommen indgår i fredningen med overvejende lysåbne landbrugsarealer, der pålægges tilplantningsforbud. Denne restriktion erstattes efter praksis med grundtaksten plus 6.000 kr/ha, i alt 9.700 kr/ha.

En del af en eksisterende grusvej er beliggende på ejendommen. For fastholdelse af eksisterende sti tilkendes efter fast praksis 15 kr./lbm.

Miljøstyrelsen finder, at der bør tilkendes erstatninger efter disse principper. Lodsejers anbringender vurderes ikke at kunne føre til et andet resultat.

Lb.nr. 7 og 8:

Samlet påberåbes en fredningserstatning vedr. de 2 ejendomme på 22.000.000 kr. Som advokaten korrekt anfører ved at citere fra vejledningen til naturbeskyttelsesloven, skal fredningserstatningen dække det tab, der lides ved, at ejendommen falder i handelsværdi på grund af fredningens gennemførelse.

Samlet set omfatter fredningen 166,67 ha af de 2 ejendomme. Ejendommenes bygningsmasse er i al væsentlighed beliggende uden for fredningen. Den påberåbte fredningserstatning vil følgelig svare til en gennemsnitlig erstatning pr. ha på cirka 132.000kr/ha. Det påberåbte erstatningskrav svarer således mindst til en fuld ekspropriation/overtagelse af de involverede arealer. Dette er naturligvis ikke tilnærmelsesvis relevant, set i forhold til fredningens konkrete indhold.

Til de enkelte anbringender fra Patriotisk selskab bemærkes:

- a. Ophør af landbrugsdrift/bortfald af genopdykningsret: Da der er tale om meget stærkt skrånende arealer, som er overordentlig vanskeligt dyrkbare, er det Miljøstyrelsens opfattelse, at en erstatning på 90.000 kr./ha som forudsat i budgetoverslaget, fuldt ud dækker nedgangen i arealernes handelsværdi
- b. Løvtræsbinding: som anført andetsteds er der i lignende sager tilkendt erstatning for lignende indgreb i størrelsesorden 7000 kr/ha. Erstatningskravet på 34.000 kr/ha finder ingen støtte i praksis fra andre fredningssager.
- c. Forbud mod tilplantning med juletræer: En erstatning på grundtakst plus 6000 kr./ha, i alt 9.700 kr./ha, er fast praksis. En erstatning som påberåbt på 80.000 kr./ha finder således ingen støtte i praksis fra andre fredningssager.
- d. Råstofgravning: Det er i flere andre fredningssager fastslået, at råstofinteresseområder udlagt i en råstofplan ikke kan danne grundlag for en erstatningsberettiget forventningsværdi. Kravet må følgelig afvises.
- e. Stier. 15 kr/lbm hhv. 60kr/lbm er gældende praksis med hensyn til erstatning for eksisterende og nye stier. Der er således ikke holdepunkter for den foreslåede regulering/forhøjelse af taksterne.
- f. Jagtforringelser: Det bemærkes, at det følger af naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser (som der henvises til i fredningsbestemmelsernes §8, stk. 1), at ejeren kan forbyde adgang på dage, hvor der holdes jagt (§23, stk.3 og §26, stk. 2). Det vil således fortsat være muligt at drive jagt på ejendommen i fuldt omfang. Det vurderes samtidig, at der fortsat vil være store sammenhængende skovarealer uden stier, hvor vildtet kan søge hen, når de evt. føler sig generet af færdsel på de planlagte nye stier. Vildtet forsvinder med andre ord ikke fra området. Samlet set er der derfor ikke – sammenholdt med praksis på fredningsområdet - grundlag for at tilkende yderligere fredningserstatning som følge af jagtforringelser. Det af advokaten fremførte supplerende, udokumenterede erstatningskrav på 6 mio.kr. vedr. jagt må således efter Miljøstyrelsens opfattelse ligeledes afvises.
- g. Fladefærdsel: Det eneste holdepunkt i fredningsbestemmelserne for det fremsatte erstatningskrav synes at være beskrivelsen af fortsat adgang til vintersport på Dyred Bankes sydside, jf. §8, stk. 3. Der synes således at være tale om en beskrivelse af en hævdevunden tradition for området. Da der er tale om et areal, som er og fortsat skal være udyrket, kan tillige henvises til naturbeskyttelseslovens generelle adgangsbestemmelser i §24. Erstatningskravet må efter Miljøstyrelsens opfattelse afvises.
- h. Grøfter og dræn: Der er ikke redegjort for eksisterende drænforhold eller redegjort for et behov for yderligere dræning. Det fremstår ikke sandsynligt, at bestemmelsen om forbud mod yderligere dræning eller grøftning vil påvirke ejendommens handelsværdi negativt.
- i. Revision af driftsplaner og skovkort: Dette vedrører ikke nedgang i ejendommens handelsværdi, og der kan der derfor ikke tilkendes erstatning herfor
- j. Nedrivning af anlæg til opdræt m.v. af fuglevildt: Fredningsbestemmelserne begrænser opførelse af nye bure m.v. til fasanerier m.v. men pålægger ikke fjernelse af eksisterende anlæg af denne karakter. Kravet må derfor afvises som ubegrundet.
- k. Ejendomsforringelse på driftsbygninger: Fredningen statuerer en fortsat, uændret drift af skovarealerne. Da der heller ikke aktuelt ses at være juletræsproduktion på ejendommen, og da der ikke i en længere årrække har været landbrugsmæssig produktion på arealer med

genopdykningsret, medfører fredningen ikke nogen forringelser af udnyttelsen af ejendommens bygningsmasse som påberåbt. Kravet må derfor afvises.

Fredningsnævnet kan tilkende en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling. Det er dog Miljøstyrelsens opfattelse, at en godtgørelse efter praksis i fredningssager på ingen måde kan være tilnærmelsesvis på det niveau, som de anførte (udokumenterede) udgifter efter det oplyste samlet udgør. Sagkyndig bistand i dette omfang kan ikke vurderes at være nødvendig. En godtgørelse i størrelsesorden højst 50.000 kr. vurderes umiddelbart at være passende.

...”

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Erstatning

Fredningsnævnet har ved fastsættelsen af erstatningerne taget udgangspunkt i følgende takster, der dels er standardtakster, samt takster fastsat med udgangspunkt i praksis og Finanstilsynets vurdering af dyrkningsbar landbrugsjord på Fyn for 2019 på 140.000 kr./ha.:

- **15 kr. pr. løbende meter** for eksisterende sti.
- **60 kr. pr. løbende meter** for ny sti.
- **3.700 kr./ha.** (grundtakst) for arealer med signaturen 'Hus med have/gårdsplads'
- **0 kr./ha.** for § 3 arealer
- **3.700 kr./ha.** (grundtakst) for arealer med juletræsplantager på landbrugsjord.
- **10.000 kr. - 90.000 kr./ha.** for permanent ophør af landbrugsdrift. Beløbet for det enkelte areal vurderes konkret i forhold til arealets værdi som landbrug.
- **7.000 kr./ha.** for arealer i fredskov der opretholdes med løvtræ af hjemmehørende arter.
- **3.700 kr. + 7.000 kr./ha.** for skovarealer uden for fredskov der opretholdes med løvtræ af hjemmehørende arter. Jf. ovenstående + grundtakst.
- **0 kr./ha.** for nålebevoksninger på fredskovsarealer jf. særlig signatur på fredningskortet. Det vurderes, at bestemmelse ikke er en byrde for lodsejer. Der skal ikke gives grundtakst, da arealerne er fredskov.
- **3.700 kr. + 6.000 kr./ha.** (grundtakst + tillægstakst for beplantningsforbud) for landbrugsarealer.
- **50.000 kr./ha.** for urørt skov.
- **0 kr./ha.** for offentligt ejede arealer.

I bilag 1 fremgår beregningen af den samlede erstatning for hvert enkelt løbenummer. Det fremgår tillige, hvor stor en andel, der udgør areal- og stierstatning. Erstatning uden- og med minimumserstatning fremgår tillige. Det bemærkes, at nogle arealer har fået bemærkningen 'Indtegningsfejl i det digitale kortlag - meget lille areal'. Arealerne har fået 0 kr. i erstatning, da der kun er tale om ganske få m², og den manuelle indtegnelse af de forskellige digitale lag ikke præcist følger hinanden.

Der er fastsat en minimumserstatning på 3700 kr. til lodsejere, der ellers samlet ville få under 3700 kr. i erstatning.

I bilag 2 fremgår en oversigt over stilængder og en beregning af erstatninger for hvert enkelt løbenummer. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne vedrørende de enkelte løbenumre.

Fredningsnævnets udgangspunkt ved fastsættelse af erstatning er således de anførte takster. Fredningsnævnet skal derud over bemærke følgende:

Løbenummer 2

Matr.nr. 7a Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud. Fredningsnævnet fastsætter en erstatning på 50.000 kr./ha, idet arealet er stærkt skrående, og det er et relativt lille svært tilgængeligt areal.

Løbenummer 7 og 8

Matr.nr. 8b Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud. Fredningsnævnet fastsætter en erstatning på 50.000 kr./ha, idet arealet er meget skrående, og der er en del træer på arealet, der kan besværliggøre drift og omlægning.

Del af matr.nr. 1a Ernebjerg, Ubberud. Der er tre delarealer på denne matrikel med permanent ophør af landbrugsdrift. To af de tre delarealer er beliggende op til hinanden inde i Ernebjerg Skov, kun adskilt af en dræningskanal løbende mellem de to arealer. De to arealer vurderes at være i samme tilstand. Fredningsnævnet fastsætter en erstatning på 40.000 kr./ha. for de to delarealer i Ernebjerg skov. Arealerne har i lang tid ligget med græs og beliggende relativt lavt i terræn. Arealerne er ikke skrående, men har grundet deres beliggenhed og udformning inde i en skov ikke stor værdi som dyrket areal.

Matr.nr. 2h Holmstrup By, Sanderum. Der er tale om et lille areal beliggende inde i skov tæt op af § 3 mose og sø. Dele af arealet er i perioder fugtigt. Grundet arealet størrelse og beliggenhed samt fugtpåvirkning fastsætter fredningsnævnet erstatningen til 20.000 kr./ha.

Matr.nr. 2b Holmstrup By, Sanderum og matr.nr. 8c Stærmose, Brændekilde. Arealerne er meget skrående og nordvendt. Arealerne ligger med græs. Fredningsnævnet fastsætter en erstatning på 50.000 kr./ha.

Matr.nr. 7f Broholm Gde., Brylle. Der er to delarealer på denne matrikel med permanent ophør af landbrugsdrift. Det ene er et lille areal beliggende i en lavning i den sydlige del af matr.nr. 7f. Fredningsnævnet vurderer, at arealet er udpræget fugtigt, og fastsætter erstatningen til 20.000 kr./ha. Det andet delareal med permanent ophør af landbrugsdrift er meget skrående med en del små træer. Erstatning fastsættes til 50.000 kr./ha.

Der henvises i øvrigt til Miljøstyrelsens bemærkninger vedrørende disse løbenumre.

Løbenummer 10

I henhold til Miljøstyrelsens anbefaling er formuleringen af § 5, stk. 2, 1. pkt. og 3. pkt. ændret i den endelige fredningsafgørelse, hvortil henvises.

Erstatningen er herefter fastsat med baggrund i de ovenfor anførte takster.

Løbenummer 16

Taksten for udlæg af parkeringsareal (200 m²) på matr.nr. 24a Ravnebjerg By, Sanderum er fastsat til 100.000 kr./ha, da det er et vanskeligt dyrkbart areal.

Erstatningen er i øvrigt fastsat med baggrund i de ovenfor anførte takster.

Løbenummer 18

Fredningsnævnet finder ikke at den begrænsning vedrørende byggeri, der fremgår fredningens § 6 skal medføre, at de ovenfor anførte takster fraviges.

Løbenummer 26

Matr.nr. 4ah Ravnebjerg, Sanderum. Idet der henvises til Miljøstyrelsens bemærkninger fastsættes erstatningen med baggrund i de ovenfor anførte takster. Erstatning til anskaffelse af et mere egnet areal til dyrkning og græsning fastsættes til 60.000 kr./ha.

Løbenummer 30

Fredningsnævnet finder, at det lodsejeren gør gældende ikke kan føre til fravigelse af de ovenfor anførte takster, idet der henvises til Miljøstyrelsens bemærkninger.

Godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand

Fredningsnævnet fastsætter skønsmæssigt erstatning for nødvendig sagkyndig bistand til lodsejerne som nedenfor anført, jf. naturbeskyttelseslovens § 47. Beløbene er opgjort eksklusive moms.

Løbenummer 7 og 8 70.000 kr.

Beløbet er fastsat skønsmæssigt, idet nævnet har lagt vægt på, at lodsejeren har været repræsenteret af advokat ved det offentlige møde og besigtigelse, ligesom lodsejeren berettiget har benyttet sagkyndig bistand til udarbejdelse af erstatningsopgørelse og procesindlæg.

Fredningsnævnet finder ikke derud over at kunne tilkende erstatning for udokumenteret sagkyndig bistand.

Løbenummer 10 15.070 kr.

Løbenummer 26 10.000 kr.

Beløbet er skønsmæssigt fastsat.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3 og 4 beslutter fredningsnævnet, at betalingen af den samlede erstatning på 4.078.286,64 kr. plus udgifter til sagkyndig bistand med 95.070 kr. i alt 4.173.356,64 kr. der betales med 75 % af staten og 25 % af Odense Kommune, idet fredningsnævnet bemærker, at erstatningen, der er tilkendt i Assens Kommune, udgør en forsvindende lille del af den samlede erstatning.

Erstatningen fastsættes således:

Lb.nr	Lodsejer	Endelig erstatning m. minimumserstatning
1	Tina B.S. og Henrik la Cour	16.439,34 kr.
2	Knud Erik Nielsen	80.647,43 kr.
3	Mads Dallerup Christensen	16.037,47 kr.
4	Jytte Nielsen	27.843,89 kr.
5	Odense Kommune	0,00 kr.
6	TOMMERUP-VISSENBJERG-AARUP	3.700,00 kr.
7	Vibeke Vecht og Hans John Johansen	951.595,26 kr.
8	Hans John Johansen	996.348,31 kr.
9	Hesbjerg Fonden	96.137,57 kr.
10	HESBJERG SKOV A/S	946.685,29 kr.
12	Ole Hansen	27.415,87 kr.
13	Jørgen Laurits Brolund	77.471,29 kr.
14	Boris Kenny Tubæk Nielsen	20.022,25 kr.

15	Finn Korsgaard	3.700,00 kr.
16	Marianne og Martin Basso Olsen	212.845,75 kr.
17	Hans Olav Søllested	20.303,62 kr.
18	Henrik Strøger	63.251,04 kr.
19	Jørgen Sørensen Bro	3.700,00 kr.
20	Dorte Irene og Jan Baagøe Andersen	3.700,00 kr.
21	BREDINGSGYDEN ApS	35.146,39 kr.
22	Steen Benthin Rasmussen	21.882,84 kr.
23	Christen Jensen Sørensen	5.869,80 kr.
24	Brian Lauridsen	3.700,00 kr.
25	Ann Karin Hauschildt	38.765,97 kr.
26	Gert Thomas Larsen	136.195,74 kr.
27	Ravnebjerg-hytten	6.804,09 kr.
28	Lars Foldager Diklev	38.833,44 kr.
29	Simon Olsen	16.172,03 kr.
30	Helle Toft Franzen	19.713,89 kr.
31	Polarstjernen	3.700,00 kr.
32	Kong Knud Division DDS	50.613,01 kr.
33	Flemming Rytter Laursen	52.118,65 kr.
36	Bettine Thorup og Kim Kragtig Melsen	4.710,00 kr.
37	Anthony Nielsen	3.700,00 kr.
38	Ove Blom Nielsen	24.250,02 kr.
39	Ruth Karlsen	37.156,38 kr.
40	Navne- og Adressebeskyttelse	3.700,00 kr.
45	Grith Hilbig Tofte-Hansen	3.700,00 kr.
46	Hans Erik Hansen	3.700,00 kr.
I alt		4.078.286,64 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 4 fra datoen for denne afgørelse.

Da erstatningsbeløbene og godtgørelsen i anledning af fredningen samlet overstiger 500.000 kr., skal afgørelsen efterprøves af Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. naturbeskyttelseslovens § 42.

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, af ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt, enhver der har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget samt organisationer m.v. som antages at have en væsentlig interesse i forslaget, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1 og stk. 2.

De dele af afgørelsen, der vedrører erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme kan dog kun påklages af den, der anser sig berettiget til større erstatning eller godtgørelse, eller en myndighed, der skal udrede en del af erstatningen, jf. naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 2, jf. § 39, stk. 1.

Klagefristen er 4 uger fra offentliggørelsen af fredningsnævnets afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1. Klagen skal indbringes skriftlig til Miljø- og Fødevareklagenævnet via digital post, jf. Miljø og Fødevareklagenævnets forretningsorden, § 7, stk. 4.

Fredningsnævnet for Fyn

Anni Højmark

Torben Jørgensen

Finn Stendal Pedersen

Jørgen Bang

Supplerende afgørelse vedrørende lodsejer nr. 38

Ansøgning om at matr.nr. 2k, Ernebjerg Ubberud udtages permanent af landbrugsdrift i forbindelse med fredningen af Hesbjergkilen.

Lodsejer nr. 38 i fredningsforslaget har ved mail af 30. juli 2021 fremsendt en anmodning om, at matr.nr. 2k, Ernebjerg, Ubberud tilhørende lodsejeren udtages permanent af landbrugsdrift. Af ansøgningen fremgår blandt andet følgende:

"...fremsender undertegnede hermed ansøgning om, at matrikel 2k, Ernebjerg udtages permanent af landbrugsdrift mod kompensation på samme vis som naboens jord, som er grønskraveret på nedenstående tegning, og undertegnede matrikel 2k er markeret med gult.

Matrikel 2k har på samme vis, om end ikke mere, stor naturbevarings værdi som det skraverede areal ved matrikel 1a. Matrikel 2k ligger med sydvent stor hældning på arealet, hvilket vil give optimale vækstbetingelser for græssorter som Bakke Svingel, Mark Krageklo og Liden Klokke samt prikbladet perikon, og arealet er endvidere omsluttet af levende hegn eller skov.

Den øverste del af matrikel 2k er tilplantet med normansgraner/sølvgraner og bag ved sølvgranerne er der gammel skov. Mod tilskud til fjernelse af skoven er undertegnede indstillet på, at lade hele skov arealet ligge ud i græs/natur som resten af matrikel 2k. For at gående på naturstien får den bedste oplevelse, vil undertegnede foreslå, at naturstien i stedet følger 2k matrikel skel mod nord og derefter langs matrikel skel med nord/øst for at få den bedste udsigt over området.

...

Fredningsnævnet for Fyn har ved mail af 16. november 2021 anmodet om sagsrejsernes og Miljøstyrelsens bemærkninger.

Odense Kommune har ved mail af 19. november 2021 udtalt således:

" ...

Odense Kommune vurderer, at lodsejers anmodning ikke kan imødekommes, da arealet allerede er beskyttet gennem naturbeskyttelseslovens §3, som overdrev.

Odense Kommune modtog d. 7. juli 2021 ansøgning om genopdykningsret på matrikel 2k Ernebjerg, Ubberud. Arealet blev i den forbindelse besigtiget d. 26. juli 2021, og vurderet som allerede værende beskyttet overdrev jf. naturbeskyttelseslovens §3. Arealets driftshistorik og botaniske sammensætning lægges til grund for afgørelsen.

Afgørelsen om arealets beskyttelse samt afslag på genopdykningsret blev meddelt d. 6. oktober 2021 med klagefrist d. 3. november 2021. Afgørelsen blev ikke påklaget, hvorefter Odense Kommune har registreret overdrevet som beskyttet (se kort herunder, med gul skravering).

" ...

Miljøstyrelsen har ved mail af 30. november 2021 fremsendt udtalelse af 26. november 2021, hvor styrelsen blandt andet udtaler følgende:

" ...

Matr.nr. 2k Ernebjerg, Ubberud, består af tre arealtyper:

1. Ca. 1,2 ha. med græs, der ud fra luftfoto, ikke har været dyrket siden 1999.
2. Ca. 0,2 ha. med nåletræ.
3. Ca. 0,3 ha. med løvskov.

Ad 1. Jf. Odense Kommunes udtalelse af 19-11-2021, er arealet blevet vurderet til at være omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, og der er givet afslag på ansøgning om genopdykningsret. Miljøstyrelsen vurderer derfor, at arealet er tilstrækkeligt beskyttet. For arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, ydes der efter fast praksis ingen erstatning.

Ad 2. En konvertering fra nåleskov til lysåben værdifuld natur på dette areal, vil efter Miljøstyrelsens opfattelse, være et proportionalt indgreb henset til tidshorizonten for konverteringen, og til erstatningsudmålingen der ud over erstatning til udtagning fra landbrugsdrift, vil omfatte erstatning for tab af nåleskov.

Ad 3. En konvertering fra løvskov til lysåben værdifuld natur, er efter Miljøstyrelsens opfattelse ikke foreneligt med fredningsforslagets formål og forslaget § 12, stk. 2, der sigter på at bevare eksisterende løvskov.

Miljøstyrelsen vurderer samlet set, at det ikke er hensigtsmæssigt, at udtage matr.nr. 2k Ernebjerg, Ubberud permanent af landbrugsdriften.

..."

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 20. december 2021 udtalt, at foreningen er enig i Odense Kommunes vurdering

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Under hensyn til karakteren af arealet, og til at det allerede er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, finder fredningsnævnet ikke anledning til at imødekomme lodsejerens anmodning om at udtage arealet permanent af landbrugsdriften.

Fredningsnævnet for Fyn

Anni Højmark

Torben Jørgensen

Finn Stendal Pedersen

Jørgen Bang

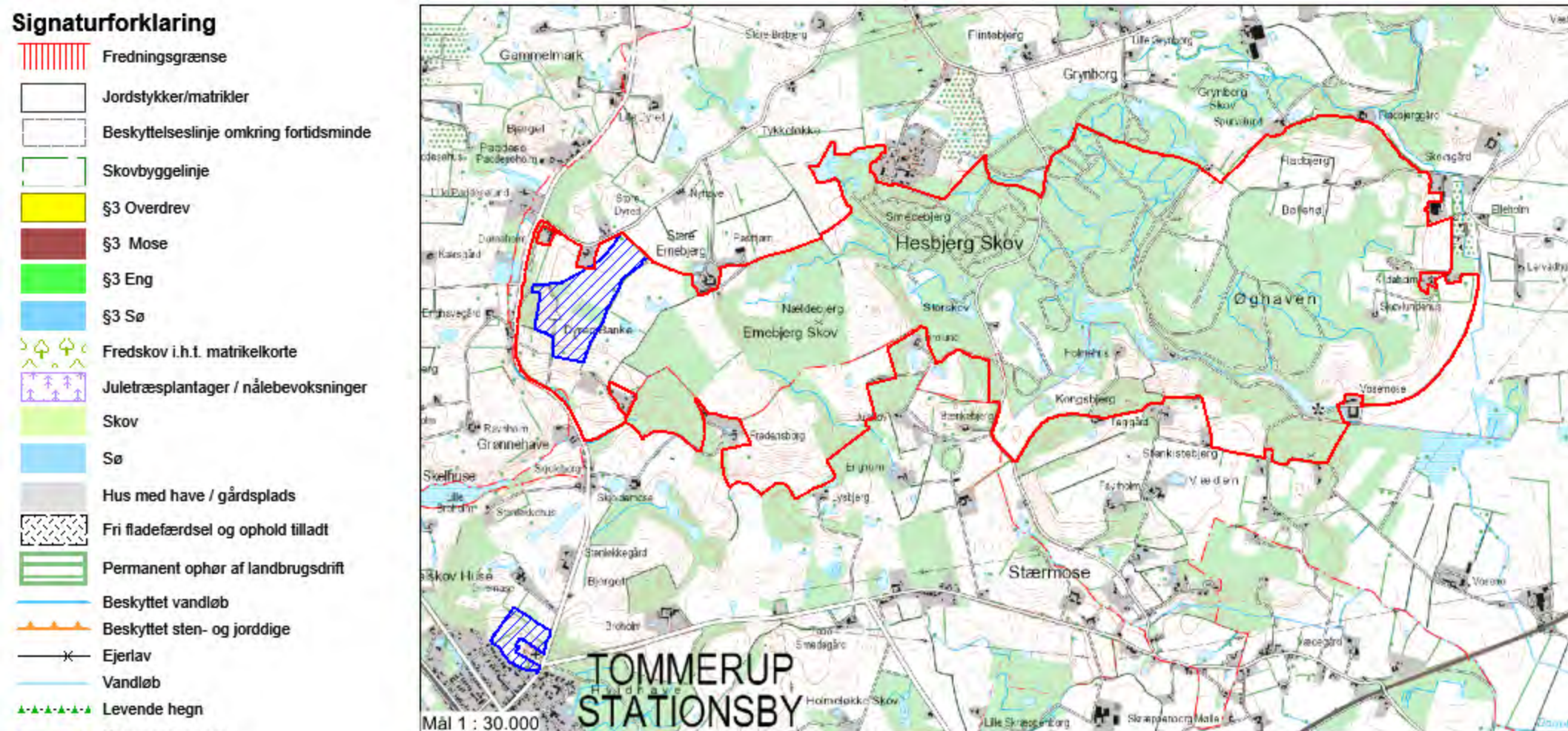
Klagevejledning

Berettigede til at klage over Fredningsnævnets afgørelse er ejere og brugere, der skal have denne afgørelse tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for Fredningsnævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, statslige og kommunale myndigheder, hvis interesse berøres af forslaget samt organisationer mv., som berøres af forslaget samt organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i fredningsforslaget.

Klage indgives skriftligt til Miljø- og Fødevareklagenævnet, Nævnenes Hus, Toldboden 2, 8800 Viborg, via digital post eller almindelig brevpost, jf. også vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

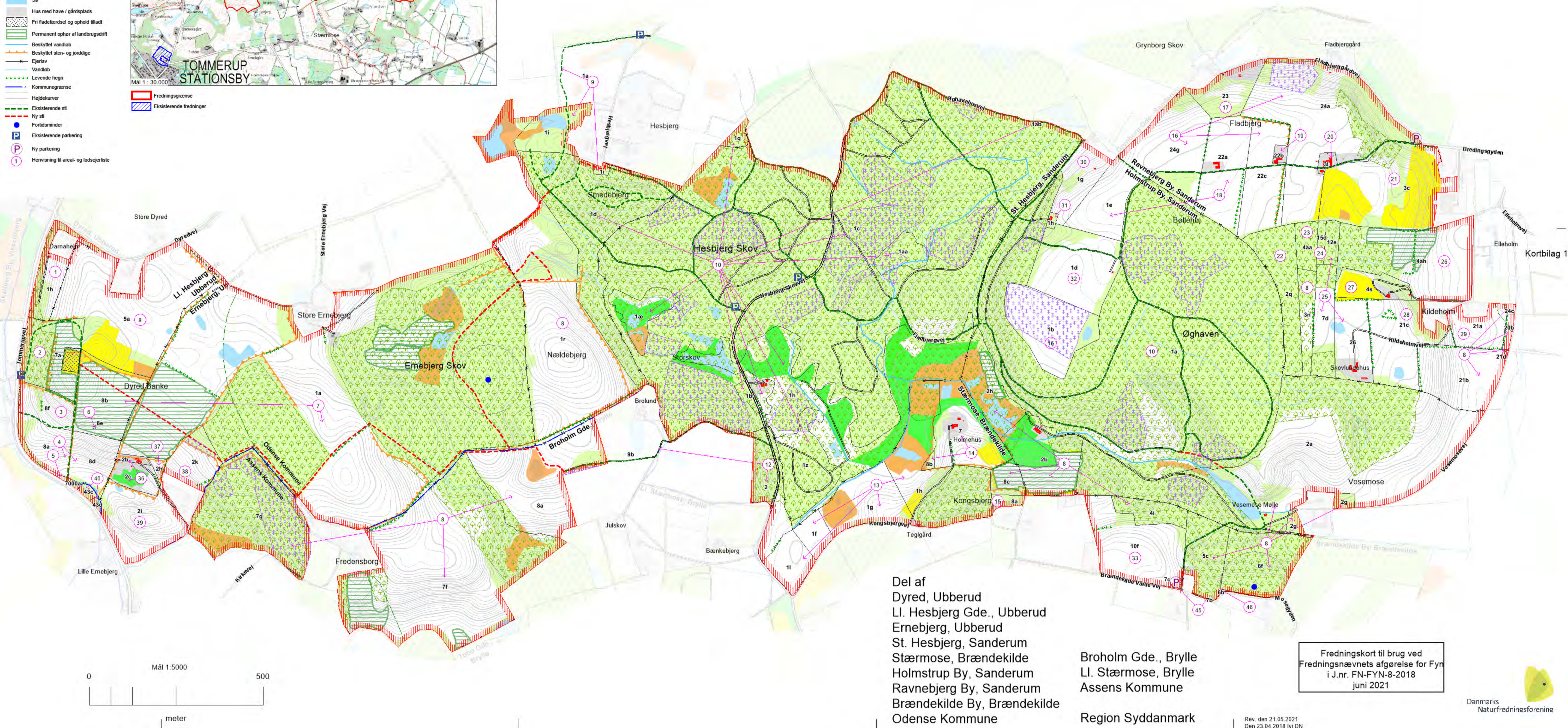
KORT>

Indeholder data fra Geodatastyrelsen,
© Geodatastyrelsen
Kort10 og Matrikelkortet april 2017

Fredningskort Hesbjergkilen

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

FORSLAG >

Hesbjergkilen

Udarbejdet af Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening, april 2018

**ODENSE
KOMMUNE**

Danmarks
Naturfredningsforening

Danmarks Naturfredningsforening • Masnedøgade 20 • 2100 København Ø • Tlf. 39 17 40 00 • dn@dn.dk • www.dn.dk

Odense Kommune • Flakhaven 2 • 5000 Odense C • Tlf. 78 76 48 19 • www.odense.dk

Dato: 26. april 2018

Fredningsnævnet for Fyn
Fyn@fredningsnaevn.dk

Forslag til fredning af Hesbjergkilen

Indholdsfortegnelse:

1. Baggrunden for forslaget	side 3
2. Fredningsforslagets afgrænsning	side 4
3. Beskrivelse af fredningsområdet	side 4
4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold	side 11
5. Forslag til fredningsbestemmelser	side 14

Bilag:

Bilag 1: Areal- og lodsejerliste

Bilag 2: Budgetoverslag

Bilag 3: Bemærkninger til budgetoverslaget

Bilag 4: Bemærkninger til budgethøringen

Kortbilag:

Kortbilag 1: Fredningskort i 1:5.000 og oversigtskort i 1:30.000

Kortbilag 2: Kort i 1:11.000 over arealer, der udgår af den landbrugsmæssige omdrift og fremover plejes som lysåben natur.

Litteratur:

Geologisk set, Fyn og Øerne, 2002, Miljøministeriet, Fyns Amt og Geografforlaget

Kortlægning af levesteder for Engperlemorsommerfugl (*Brenthis ino*), Odense Kommune, 2014, HabitatVision

2010-målene i Odense Kommune, Naturindsats for biodiversitet, 2008, Cowi

Landskabskarakterrapport Odense Kommune

Landskabskarakterrapport, Assens Kommune

Forsidefoto: Udsigt fra Dyred Banke ned over overdrevene mod sydøst til Odense Ådal. Foto: Carsten O. Hansen

1. Baggrunden for forslaget

Danmarks Naturfredningsforening fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner, i alt 486 ha. Odense Kommune er medrejser for den del af fredningsforslaget, som ligger i Odense kommune.

Området, som foreslås fredet, er et overvejende skovklædt landskab, der trods skovene, fremtræder med markante højdedrag, både når man kommer fra øst mod Øghaven, og når man fra Tommerupvej med retning mod nord har Dyred Banke på sin højre hånd. Dette oplevelsesrige landskab har stor naturmæssig, rekreativ, kulturhistorisk, geologisk og undervisningsmæssig værdi.

Området ligger ca. 5 km vest for Odenses vestligste villakvarter og ca. 1 km nordøst for Tommerup i Assens kommune. Odense er med en befolkning på 170.000 landets tredjestørste by, mens Tommerup har 1600 indbyggere. Nærheden til både Odense og Tommerup gør hele området til et oplagt udflugtsmål. Her er mulighed for at opleve en storslået horisont på toppen af Dyred Bakke, at få unikke naturoplevelser i det varierede landskab eller at vandre rundt på stierne i de udstrakte skove, som endnu langt overvejende består af gammel løvskov, der i dag er alt for lidt af på Fyn.

I slutningen af sidste istid blev dette markante og storslåede landskab dannet af bortsmeltende gletsjere, der efterlod materiale i issøer eller som store klumper dødis og dermed skabte grundlaget for nutidens terrænformer. Denne fortælling er i dag intakt i det område, som samlet betegnes Hesbjergkilen, og omfatter Øghaven, Hesbjerg Skov, Ernebjerg Skov og Dyred Banke.

Nutidens store behov for en konstant tilførsel af nye råstoffer presser imidlertid landskabets værdier her, som så mange andre steder i landet. Dele af fredningsområdet er udlagt som interesseområde for råstoffer, og selvom der ikke ligger konkrete tilladelser til at udnytte disse, så er denne udpegning en potentiel trussel imod hele områdets intakte landskabelige skønhed. Efter indsigelser imod udpegningen i forbindelse med høringen om den seneste Råstofplan i 2016, har Regionen valgt at udtage de skovklædte dele af Øghaven, men samtidig fastholde en væsentlig del, som indeholder store geologiske og landskabelige værdier. Syd og øst for Ernebjerg Skov er der ligeledes et stort råstofinteresseområde, der med fredningsforslaget lægges op til at udgå af råstofplanen. Både Assens Kommune og Odense Kommune identificerer landskabet i Hesbjergkilen som særlig værdifuldt. Hvis råstofferne i disse interesseområder realiseres, vil det medføre alvorlige konsekvenser for området som helhed.

Gennem de senere år er arealer blevet tilplantet med nåleskov, ofte efter afdrift af den eksisterende gamle løvskov. Denne tendens udhuler langsomt naturværdierne, der er knyttet til de gamle løvskove, og forarmer den landskabelige og rekreative oplevelse af hele området. Fredningsforslaget lægger op til, at de resterende gamle løvskove bevares. Flere steder i fredningsområdet åbenbarer der sig værdifulde pletter af lysåben natur som giver gode vilkår for sjældne sommerfugle og andre insekter. Flere af disse lysåbne områder er truet af lodsejernes genopdykningsret. Fredningsforslaget lægger op til, at områderne permanent udtages af landbrugsdriften.

Adgangsmulighederne gennem området er ikke alle steder lige gode. Færdes man fra øst og bevæger sig op over Øghavens bakke ad Fladbjergvej kommer man til Hesbjerg Skov, som er velforsynet med et tæt net af stier. Videre vest på mod Ernebjerg Skov og de værdifulde overdrev ud mod Dyred Banke er der fuldkommen lukket for offentlighedens adgang. Tidligere fandtes der stier, man kunne færdes ad, men de er nedlagt. I et område i kort cykelafstand fra Odense bør det være muligt at færdes gennem Hesbjergkilen og slutte af med udsigten fra

Dyred Banke over store dele af Fyn. Det kræver at stisystemet styrkes flere steder, og særligt i Ernebjerg Skov, hvilket der med fredningsforslaget lægges op til.

I 2013 vedtog Miljøministeren en ny Handlungsplan for fredninger. Den har som tre højt prioriterede hovedformål; større, sammenhængende naturområder, større, uforstyrrede landskaber og *perlerne* – de unikke, vigtigste og nationalt værdifulde lokaliteter. Handlungsplanen er ikke geografisk funderet, men Hesbjergkilen vil være et naturligt fokus for en kommende fredningsindsats, da der her er tale om et både større, sammenhængende naturområde og et større, uforstyrret landskab, på linje med andre af vores meget værdifulde lokaliteter, der nyder den særlige beskyttelse, som en fredning giver.

Baggrunden for den foreslåede fredning er således et ønske om at beskytte og udvikle de geologiske, landskabelige, naturmæssige, kulturhistoriske og rekreative værdier, som hverken generelle beskyttelser eller frivillige aftaler kan sikre varigt.

Området omfatter 47 lodsejere, som tilsammen ejer 486 ha.

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Fredningsområdet er mod vest afgrænset af Tommerupvej op til Dyred Banke eller Pilebakken. Mod øst er området afgrænset af bebyggelsen ved Øghavens fod. Mod nord følger grænsen i hovedtræk skoven med visse undtagelser, hvor fredningsgrænsen går uden om bebyggelse eller medtager småsøer. Mod syd følger grænsen dels skov og dels naturområder, men går også her uden om bebyggelse. Flere steder udgøres grænsen mod syd af mindre veje, som er lette at erkende i terrænet.

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår endvidere af kortbilag 1.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

Landskabsformer og geologi

Fredningsområdet udgør en del af det centralfynske højland (Højfyn) vest for Odense, som i 1984 af Miljøministeriet blev udpeget til Nationalt Geologisk Interesseområde (NGI 126) og bl.a. tæller Dyred Banke, Vissenbjerg Bakker og Frøbjerg Bavnehøj – Fyns højeste punkt, der alle er fredede på grund af de geologiske interesser.

I slutningen af sidste istid Weichsel efterlod gletsjeren under sin afsmeltning en ca. 330 km² stor og flere hundrede meter høj isklods (dødis) over dette landskab. På bunden af de dybe smeltevandssøer afsattes et tykt bundsediment af sand, grus og sten, som ved isens bortsmeltning blev stående som de højeste punkter i landskabet, 131 – 115 m.o.h (meter over havet) – de såkaldte grustopbakker. Senere blev leret afsat i lavereliggende smeltevandssøer omkring 80 m.o.h. og står i dag tilbage som de karakteristiske lerfladbakker eller konsolbakker med de mere eller mindre flade toppe, f.eks. Øghaven og Nældebjerg. Den sidste afsmeltning på 50 meter trinnet ses i dag som et småkuperet og særligt landskab mellem de høje bakker.

Inden for fredningsområdet er Dyred Banke (123 m) det ypperste eksempel på en grustopbakke med vid udsigt og Øghaven (81 m) et smukt eksempel på en lerfladbakke med flad top, der rejser sig 30 m over det omgivende terræn. Toppen af Øghaven er skovdækket, men flere steder står bakkens kanter tydeligt synlige i profil især på østsiden.

Når issøernes bredder brød sammen og gav efter for vandpresset i de dybe søer, fossede smeltevandet ned over terrænet og eroderede dybe slugter – aftapningsslugter – i underlaget. Disse slugter optræder i fredningsområdet med meget markante og smukke eksempler.

Aftapningsslugt i Ernebjergheden. Her buldrede smeltevandet, da der gik hul på en af de dybe issøer.
Foto: Carsten O. Hansen

Det centralfynske dødisområde er det mest storstilede eksempel af sin art i landet og er bedst beskrevet af geolog Gunnar Larsen i *Geologisk set Fyn og Øerne* 2002, Miljøministeriet, Fyns Amt og Geografforlaget. Gunnar Larsen skriver side 75 bl.a.: *"Dødisområdets store udstrækning og rigdom på forskellige landskabsformer gør det enestående. Den tydelige landskabsudvikling gør også området særdeles brugbart til forklaring af landskabets dannelse, ligesom de mange søaflejringer kan bruges til at studere klimaudvikling. Det er derfor nationalt og internationalt af stor forsknings-, undervisnings- og turistmæssig værdi."*

Landskabet

Landskabet i fredningsområdet er stærkt varieret fra højskovene i øst over skovenge og skovmoser med tiltagende udsigter og rullende bakker op mod Ernebjergheden, der løfter sig helt op til Dyred Bankes 123 meter længst i vest. På Dyred Banke er der af geodæterne anlagt en trigonometrisk station, hvorfra der er direkte synskontakt til Frøbjerg Bavnehøj og Vissenbjerg Bakker, Brænde Ådal i vest og Odense Ådal i sydøst. Med en god kikkert er der desuden sigteforbindelser til så fjerne steder som Samsø, Troldepose Bakke ved Juelsminde, Skamlingsbanken, Knivsbjerg i Sønderjylland, Høgebjerg på Als, Hashøj ved Slagelse og Vejrhøj i Odsherred. Det er en storstilet helhed med mange spredningskorridorer, rigt på skovbryn og randeffekt med høj biodiversitet. Fredningsområdet udgør således en unik mosaik af landskaber og biotoper.

Fredningsområdets vestlige del set fra vest mod øst med Dyred Banke forrest t.v. – dernæst overdrevene, Ernebjerg Skov og Hesbjerg Skov. Flyfoto: Viggo Lind

Naturen

Fredningsområdet omfatter naturtyperne skov, mose, eng og overdrev. Helt mod sydøst tillige sø og å. Men §3 udpegningerne yder ikke tilstrækkelig beskyttelse, da manglende pleje kan få områdernes naturværdier til at forringes, og på nogle af de naturmæssigt mest værdifulde arealer hviler genopdykningsret.

Naturen i fredningsområdet er meget varieret og udgør en mosaik af levesteder. Hvor den østlige og midterste del hovedsagelig er blandet løvskov af meget forskellig alder, får landskabet mod vest gradvis et mere åbent præg med dyrkede arealer, overdrev, mose og eng. En travetur gennem fredningsområdet fra øst mod vest er derfor en tur gennem mange forskellige og overraskende landskabsrum, hvor nye udsigter og nye stemninger afløser hinanden.

Skovene i området, Ernebjerg Skov, Hesbjerg Skov og Øghaven er hovedsagelig løvskove. I Ernebjerg Skov findes et større lysåbent areal med sø og mose. I Hesbjerg Skov er der flere skovmoser med en lysåben vegetation. Desuden er der i Hesbjerg Skov en del gravede eller opstemmede søer, som er med til at øge den oplevelsesmæssige variation og levesteder for det vilde dyre- og planteliv. I Øghaven er der et bakkeparti med overdrevsvegetation. Det er disse lysåbne arealer i mosaik med skovene og de mange skovbryn i det stærkt kuperede terræn, som giver fredningsområdet en stærkt afvekslende karakter, et væld af biotoper og niches og et højt rekreativt potentiale.

Der er stort set ikke foretaget hugst i Ernebjerg Skov de seneste mange år, således at skoven, skønt træerne ikke er meget gamle, er ved at få kvaliteter af naturnær skovdrift med lidt ældre træer samt nogle døde træer i skovbunden.

Hesbjerg Skov og Øghaven drives overvejende traditionelt med fladehugster og genplantning/selvforryngelse. Der er dog stadig tale om et varieret skovbillede med mange forskellige arter løvtræer, der danner etager i skoven. Denne bærer dog præg af, at der kun er få meget gamle træer, som ejerne har ladet urørt. Nåletræer til juletræer og pyntegrønt skønnes på sigt, at kunne udgøre en trussel for løvskoven og bør derfor ikke udvides yderligere.

Umiddelbart vest for Hesbjerg landsbyen ligger Hesbjerg Fondens lille urørte naturskov, som igennem årtier har været uden for forstmæssig drift. Den rummer et i vore dage sjældent skovbillede med lang kontinuitet og høj biodiversitet. Der står gamle trækæmper med spættehuller, og hvor de falder for stormen, får de lov til at blive liggende til gavn for fugle, insekter og svampe.

Fredsforskeren Laursen Vigs urørte naturskov ved Hesbjerg Slot. Foto: Carsten O. Hansen

I Hesbjerg Skov ligger flere skovenge og i Ernebjerg skov en enkelt. Nogle af disse udgør de sidste levesteder på Fyn for den sjældne Engperlemorsommerfugl (*Brenthis ino*). Arten er rødlistet som sårbar (vu). Den er i stærk tilbagegang og helt væk fra Jylland. Også på Sjælland styrtdykker arten. Dens levesteder går tilbage på grund af tilgroning, dræning og næringsberigelse. Tidligere tiders høslæt med le og ekstensive kreaturgræsning på skovenge er stort set en saga blot, og de lysåbne skovenge gror til eller drænes bort.

Engperlemorsommerfugl er afhængig af Almindelig mjøddurt som værtsplante for æg og larver og Kærtidsel som vigtigste nektarplante. Begge disse planter skal altså være til stede, og det er de typisk i de smalle randzoner mellem tørt og vådt på skovenge, hvor den omgivende skov tillige yder læ og varme til sommerfuglens æg og larver. Naturplejen bygger på varsom leslåning omkring værtsplanterne og ekstensiv kreaturgræsning samt rydning af vedplanter for at forebygge tilgroning. Eventuel dræning skal ophøre. Når de pågældende enge i Hesbjerg Skov opfylder sommerfuglens krav, er der næppe tvivl om, at det er den naturpleje, der gennem årene er udført for jagtens skyld, som vi kan takke herfor.

Tv. Engperlemorsommerfuglen i Hesbjerg Skov 30.6.2015. Th. Engperlemorsommerfuglens hovedtilholdssted i Hesbjerg Skov. På denne skoveng blev på en enkelt dag i juni 2014 registreret 150 individer. Levestedet vil kunne bevares ved fredning og naturpleje. Fotos: Carsten O. Hansen

På Dyred Banke blev et areal på 13,8 hektar fredet i 1942 på foranledning af Danmarks Naturfredningsforening, først og fremmest fordi man fra toppen har "en overordentlig vid og storslået udsigt over det meste af Fyen", men også fordi man ønskede at bevare "den væsentlig lyngbevoksede del af toppen i sin nuværende tilstand". Det blev således i fredningskendelsen fra 1942 også forbudt at plante nyt på toppen. Derimod forholdt fredningen sig ikke til selvsået opvækst og naturpleje. I årenes løb har først Fyns Amt og senest Odense Kommune i 2012 – 13 ryddet krat, som var ved at tage den enestående udsigt. Dette har resulteret i en nærmest eksplosiv fremvækst af blomstrende urter og hedelyng fra den frøpulje, som lå gemt under krattet fra omkring 50'erne. Denne vegetation plejes siden 2013 af DN Odense Lelaug i forståelse med lodsejeren. Der er udarbejdet plejeplan sammen med Odense Kommune.

Ny hedelyng af gamle frø, som fik lys og vand efter rydningen i 2012 – 13. Foto: Carsten O. Hansen

Udsigten fra toppen af Dyred Banke mod sydvest til Frøbjerg Bavnehøj. De to postamenter hidrører fra Bankens geodætiske historie. Foto: Carsten O. Hansen

Kulturspor

Områdets bebyggelsesstruktur er i usædvanlig høj grad præget af den middelalderlige ejers dispositioner. Det vidtstrakte skovområde var ejet af Dalum Kloster, som understøttede etableringen af en række enestegårde. De forholdsvis store fæstegårde fremstillede hovedsagelig animalske produkter og forskellige skovartikler. Afgifter betaltes typisk i smør og humlestager, men avl af heste, kreaturer og får spillede også en stor rolle.

Ved reformationen overgik ejendomsretten til kongen. Lensmand Johan Friis lod omkring 1550 anlægge et teglværk ved Store Hesbjerg. I de følgende årtier leveredes store mængder tegl til kongelige byggearbejder på Fyn og Sjælland, hvilket førte til en betydelig forøgelse af lokalbefolkningen, bl.a. indkaldtes en del tyske specialister. Det store forbrug af brænde i teglovnene, må have ændret skovenes karakter.

I 1764 udbød kronen ejendommene i det fynske rytterdistrikt til salg. De fleste gårde i dette område blev købt til selveje af velstående fæstebønder. De følgende årtier frasolgte gårdmændene typisk småparceller, for at skaffe kapital til forbedringer af produktionen. Det førte til indvandring af håndværkere fra de omliggende godser, hvor det ikke var muligt for en husmand at blive selvejer.

Gårdene Store og Lille Hesbjerg blev sammenlagt i 1822. Herved opstod den fjerdestørste skovejendom på Fyn. De følgende år arbejdedes på at forbedre skovene gennem nyplantning, men som følge af gode priser på tømmer og brændsel, blev der også fældet meget gammel skov. Etableringen af en savmølle ved Vosemose i 1836-37, er et markant udtryk for udviklingen.

I Ernebjerg Skov ligger en runddysse fra bondestenalderen med dyssekammer og en imponerende overligger, som er væltet af og brudt i to dele. Dyssen blev fredlyst i 1918 og afkaster en 100 meter beskyttelseszone. Denne 100 meter zone overskrides af et interesseområde for ler (Nældebjerg) iht. Råstofplanen.

Runddyssen i Ernebjerg Skov. Foto: Carsten O. Hansen

Flere beskyttede sten- og jorddiger af forskellig alder gennemskærer området, herunder et øst-vestgående dige, som i dag følges af kommuneskellet mellem Odense og Assens kommuner.

Ved Hesbjerglandsbyen ligger ruiner af den flere hundrede år gamle herregård Store Hesbjerg, som i 1800-tallet drev en fajancevirksomhed her, hvor både ler og ved var nemt tilgængelige ressourcer.

Hesbjerg Slot er bygget så sent som 1881 af forlagsboghandler Milo, Odense. Det blev – efter flere ejerskifter – i 1957 købt af teolog og fredsforsker Jørgen Laursen Vig og husede i nogle år et russisk-ortodoks nonnekloster. I dag ejes bygningen af Hesbjergfonden.

I fredningsområdets sydøstlige hjørne ligger Borreby Møllebæk, som løber til Odense Å. Den gamle mølledam hører til Vosemose Vandmølle der, som før nævnt, fungerede som korn- og savmølle. Dele af møllemekanikken er bevaret, og møllen blev bygningsfredet i 1988.

På Dyred Bankes sydside ligger på en lille selvstændig matrikel en helligkilde Skt. Helene kilde, som i tidligere tid søgtes for sine helbredende egenskaber. Frem til 1990'erne leverede kilden vand til 5 husstande på Tommerupvej. Der er knyttet sagn til kilden.

På Dyred Bankes top ses to såkaldte postamenter – et i granit, et i murværk – fra den periode, hvor højdepunktet tjente som trigonometrisk station for daværende Geodætisk Institut. Under den store geodætiske opmåling af landet i 1930'erne udgjorde Dyred Banke et meget centralt punkt med sigtelinjer til Sjælland, Samsø, Jylland og helt til Tyskland. I disse år stod der lodret over granitstenen et 12 meter højt trætårn, hvorfra geodæten kunne måle vinkler med sin teodolit. Dette tårn blev nedtaget i midten af 1940'erne.

Adgang og friluftsliv

I Øghaven og Hesbjerg Skov er adgangen for offentligheden god. Et net af skovveje og stier giver mange muligheder både til fods, på cykel og på ski om vinteren.

Længere mod vest er Ernebjerg Skov med skovmosen og den fredede stenalderdysse. Der er ingen adgang i dag, da stierne blev nedlagt flere år tilbage. Eneste lovlige adgang til Dyred Banke er i dag derfor fra landevejen Tommerupvej, hvorfra 2 stier fører op.

Op til starten af 90'erne førte en gangsti fra Dyred Banke til Hesbjerg Skov, og om vinteren kunne strækningen tilbagelægges på ski. På sydsiden af selve Banken blev igennem årtier kælket og stået på ski, og nogle år satte Odense Skiklub en tovhejs op.

For at sikre en god adgang for offentligheden i fremtiden, lægges der med fredningsforslaget op til, at de eksisterende stier bevares, og at der suppleres med nye stier de steder, hvor adgangen i dag er dårlig. Det er særligt i Ernebjerg Skov, at der med fredningen vil blive mulighed for dels at færdes på tværs, fra Hesbjerg Skov og videre gennem Ernebjerg Skov og op på Dyred Banke. Desuden lægges der op til mindre rundture med udgangspunkt fra Dyred Banke, fra Hesbjerg Slot og fra Hesbjerg Skovvej.

Råstofindvinding og vandindvindingsinteresser

En del af området er udlagt til råstofinteresseområde for ler i Råstofplan 2016 for Region Syddanmark. Det er de åbne landskaber omkring Øghaven i den østlige del af fredningsområdet og landskabet øst og syd for Ernebjerg Skov. Med gennemførelsen af fredningen vil der ikke kunne finde råstofgravning sted i området, som fremover vil være beskyttet imod råstofgravning og anden terrænregulering.

Der findes i dag fem private vandboringer inden for fredningsområdet.

Natura2000-interesser

Der er ikke udpegede natura2000-områder inden for det område, som foreslås fredet.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Inden for det område, som foreslås fredet, er den eksisterende fredning; Pilebakken fra 1942, som omfatter ca. 13 ha. Denne fredning har til formål at sikre adgangen til bakketoppen samt udsigten over landskabet gennem restriktioner på tilplantning og bebyggelsesforbud. Fredningen er vanskelig at håndhæve, da der blandt andet er stillet som krav, at en beplantning med graner højst må nå op til kote 119. Desuden giver den gamle fredning ingen umiddelbar adgang til pleje af arealet, som ellers har potentiale til at udvikle sig til et overdrev af høj kvalitet.

Zonestatus

Hele det foreslåede fredningsområde er beliggende i landzone.

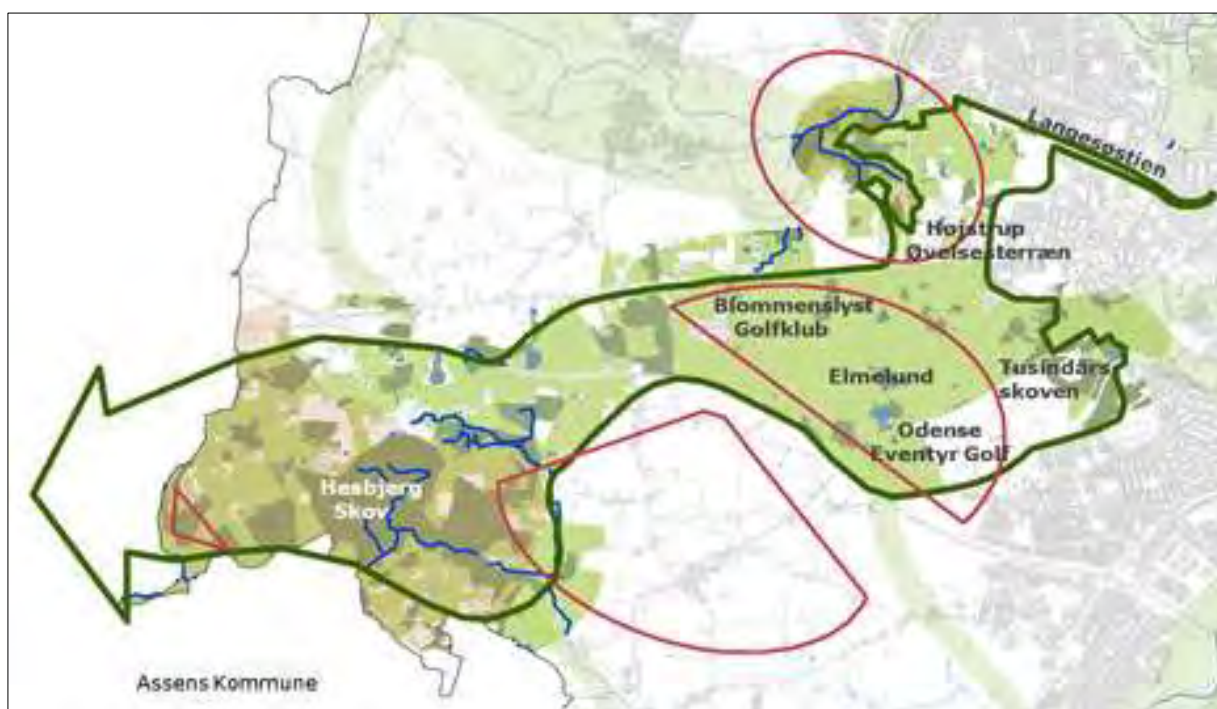
Kommuneplanforhold

I Odense Kommuneplan 2016-2028 er fredningsområdet udpeget som område med geologiske beskyttelsesinteresser, med særlige landskabelige beskyttelsesinteresser og som en del af kommunens naturnetværk.

I retningslinjerne for disse områder fremgår det, at man vil beskytte de værdifulde nationale og lokale geologiske landskabstræk, så de fremstår tydelige og kan fortælle historien om landskabets dannelse. Samtidig vil man sikre, at de værdifulde nationale og lokale geologiske

landskabstræk ikke tilsløres af byggeri, tilgroning, beplantning, tekniske anlæg eller går tabt ved fjernelse af karaktergivende elementer. I områder med særlige landskabelige beskyttelsesinteresser skal landskabets karakter og visuelle oplevelsesmuligheder beskyttes og områderne skal friholdes for tekniske anlæg, byudvikling, spredt bebyggelse og råstofindvinding. Tilstanden eller de karaktergivende træk må ikke ændres, hvis det forringer de eksisterende forhold, eller reducerer muligheden for at styrke landskabets karakter eller oplevelsesmuligheder. De eksisterende og potentielle naturområder skal friholdes for bebyggelse og anlæg. Bebyggelse og anlæg kan ske i ganske ubetydeligt omfang, og kun hvis beskyttelses- og naturforbedringsinteresserne ikke tilsidesættes og spredningsmulighederne for det vilde dyre- og planteliv ikke forringes. De økologiske forbindelser bør så vidt muligt friholdes for bebyggelse og anlæg, der forringer spredningsmulighederne for det vilde dyre- og planteliv.

I kommuneplanen arbejdes med begrebet Odenses Grøn-blå struktur, som består af naturkiler fra Odense centrum og radiært ud som egerne i et hjul. En af disse kiler er Hesbjergkilen. Det fremgår af planen, at *"Den Grøn-blå struktur skal sikre, at der i Odense kommune planlægges for fysisk sammenhængende naturområder, landskaber og rekreativ tilgængelighed."*

Hesbjergkilen er en del af Odense Kommunes Grøn-blå struktur.

Kilde: Kommuneplanen

Fredningsområdet er en væsentlig del af Hesbjergkilen, som landskabsmæssigt strækker sig fra Langesøstien og Højstrup Øvelsesterræn ud til det bakkede, skovprægede landskab vest for Odense. Kilen rummer blandt andet Hesbjerg Skov, to golfbaner ved henholdsvis Blommenslyst Golfklub og Odense Eventyr Golf, Tusindårs skoven og flere havekolonier i overgangen til byen.

Foruden de grønne elementer rummer kilen også en række kulturhistoriske mønstre med relation til landbrugslandskabet, blandt andet ved Hesbjerg Skov, der fortæller skovbrugshistorien, samt omkring landsbyen Elmelund, der viser landsbyens oprindelige struktur.

Allerede i dag rummer kilen forskellige rekreative og visuelle oplevelsesmuligheder, men har potentiale for en fortsat rekreativ og landskabelig udvikling. Denne udvikling er allerede igangsat med det store skovrejsningsprojekt ved Elmelund. Kilen rummer også en række særlige udsigter, navnlig i kilens sydlige rand, der er af stor værdi for oplevelsen af landskabet.

I Odense Kommunes landskabskarakterkortlægning fra 2011 scorer fredningsområdet topkarakterer inden for alle parametre: landskabsvurdering, særlige visuelle oplevelsesmuligheder, tilstand, sårbarhed og strategiske mål.

Assens Kommuneplan 2017-29 udlægger hele det område, som ligger inden for fredningsområdet, som særligt værdifuldt landskab, særligt geologisk landskabsbeskyttelsesområde og desuden som større sammenhængende landskab. Endelig udpeger kommunen det til biologisk interesseområde.

I de særligt værdifulde landskaber (landskabelig/geologiske beskyttelsesområder, skal hensynet til at beskytte eller forbedre landskabets karaktergivende strukturer og elementer vægtes højt. Ændringer må kun i ganske ubetydeligt omfang forringe eller forstyrre landskabets geologiske, kulturhistoriske eller naturbetingede kvaliteter. Der må kun gennemføres større og markant byggeri eller anlæg, der er driftsmæssigt nødvendigt for landbrugserhvervet. Bygninger og anlæg skal i disse tilfælde placeres og udformes med særlige hensyn til opretholdelsen af landskabets karakter og oplevelsesmuligheder.

Beskyttelse og udvikling af særlige landskabsværdier skal prioriteres inden for de større sammenhængende landskaber, herunder synlighed eller oplevelse af landskabernes geologiske og kulturhistoriske fortælling, særlige naturværdi eller værdi som rekreativt landskab.

I de særlige biologiske interesseområder kan der alene ske bebyggelse eller etableres anlæg i ganske ubetydeligt omfang, og kun såfremt beskyttelses og naturforbedringer ikke herved tilsidesættes, herunder at spredningsmuligheder for plante og dyreliv ikke forringes.

I skovbakkelandskaberne skal landskabets overvejende lille skala bevares, og skovpræget skal fastholdes. Små natur- og halvkulturarealer bør prioriteres mellem skovområderne i samspil med dyrkede marker. Bebyggelsen bør have en overvejende lille skala. Landskabet har ikke kapacitet til at rumme store bygninger og anlæg. Del af Krengerup skovlandskab.

Lokalplanforhold

Der er ingen lokalplanlagte områder inden for det område, der foreslås fredet.

Øvrige planforhold

Hele området er både nationalt geologisk interesseområde og værdifuldt geologisk område.

Ca. halvdelen af det foreslåede fredningsområde er i SFL-udpegningen (Særligt Følsomme Landbrugsjorder) registreret "natur", hvilket betyder, at der er særlige muligheder for at søge tilskud til naturvenlig drift af landbrugsjorden.

Hele det foreslåede fredningsområde er særligt drikkevandsområde. Omkring halvdelen af området er nitrattfølsomt.

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at skabe grundlag for naturpleje,

§ 2 Fredningsområdet

Fredningen afgrænses som vist på kortbilag 1 (fredningskortet).

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

Stk. 2. Fredningsnævnets godkendelse erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, som skal indhentes ved andre myndigheder.

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

Stk. 3. Arkæologiske undersøgelser kan gennemføres efter fredningsnævnets forudgående tilladelse, hvis arealerne genskabes efter undersøgelsen.

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning

Stk. 5. Mindre terrænændringer i private haver er tilladt, jf. signatur på fredningskortet; "hus med have/gårdspladsareal".

§ 5 Arealernes drift og anvendelse

Stk. 1.

Landbrugsarealer:

Landbrugsarealer i omdrift kan dyrkes som hidtil. Dog må der ikke tilplantes med eksempelvis juletræer, pyntegrønt, energipil og lignende flerårige udsigtshæmmende beplantninger og afgrøder.

Undtaget her fra er eksisterende juletræsplantager på landbrugsjord, jf. særlig signatur på fredningskortet. Hvis disse afdrives og ikke genplantes igen inden for tre år, da bortfalder retten til genplantning, og ovenstående bestemmelse gælder herefter.

Visse landbrugsarealer udgår permanent af landbrugsdriften, jf. § 12.

Stk. 2.

Skove:

Eksisterende blandskov/løvskov med naturligt hjemmehørende træarter skal opretholdes.

Arealerne må således ikke konverteres til nåleskov, herunder juletræer og pyntegrønt.

Skovdriften skal være ekstensiv efter naturnære principper og sikre opretholdelse og udvikling af biologiske værdier. Der er forbud mod renafdrift af arealerne og der skal være et vedvarende skovdække

Skovdriften bør i øvrigt tilrettelægges så den harmonerer med principper for naturnær skovdrift, der sigter mod at opbygge stabile skove med vedvarende skovdække, som kan forynges naturligt, og hvor skovklimaet opretholdes. Skovene vil herefter bestå af lokalitetstilpassede, især hjemmehørende træarter, og skovbilledet vil være kendetegnet af naturlige succesionsforløb, gruppevis foryngelser og variation i arts- og alderssammensætning.

Undtaget her fra er eksisterende nålebevoksninger på fredskovsarealer, som kan fastholdes og genplantes med nål, jf. særlig signatur på fredningskortet.

Visse skovarealer skal henligge som urørt skov, jf. § 12.

Stk. 3.

Beskyttet natur:

Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

Stk. 5. Eksisterende læhegn skal fastholdes men kan vedligeholdes. Nye læhegn kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 6. Oplag, herunder af bygningsaffald, og opstilling af udrangerede maskiner og lignende må alene ske på "hus med have/gårdsplads", jf. fredningskortet.

§ 6 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden

tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur "hus med have/gårdsplads".

Stk. 2. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger kan ske med fredningsnævnets forudgående godkendelse af placering, størrelse samt udformning, herunder materiale- og farvevalg.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af placering, størrelse og udformning, herunder materiale- og farvevalg kan opføres bygninger, der er nødvendige for en ejendoms jordbrugs- eller skovbrugsmæssige drift.

Stk. 4. Der må ikke opføres bure og bygninger til pelsdyr-, svine- eller fjerkræfarme, fasanerier, dambrug, rideskoler, stutier, hestepensioner, drivhusgartnerier, planteskoler, frugtplantager eller koloni- og nyttehaver.

Stk. 5. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles sædvanlige læskure til kreaturer og får.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for skovdrift eller naturpleje (max. 6 uger).

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Der må ikke etableres faste anlæg og konstruktioner som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, transformerstationer og master. Der må ikke føres luftledninger over arealerne. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Stk. 2. Uden for have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er midlertidig teltning til spejderformål på matr.nr. 1 d Holmstrup By, Sanderum, teltning på egne arealer eller teltning på primitive overnatningspladser.

Stk. 3. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Stk. 4. Der må alene opsættes almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Hegnene skal holdes i jordfarver. Omkring nye skovplantninger kan der dog opsættes vildthegegn til beskyttelse af træerne.

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje, og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten eller grus er tilladt, men ikke med bygningsaffald.

Stk. 6. Nye gangstier anlægges i overensstemmelse med fredningskortet. Stierne kan etableres som trampespor eller slåede 1 meter brede stier. Yderligere stier kan etableres efter aftale med lodsejeren.

Stk. 7. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Plejemyndigheden kan dog i særlige tilfælde godkende nye grøfter eller dræn, hvis formålet er at muliggøre naturpleje, eller hvis det er nødvendigt for opretholdelse af udlagte veje og stier.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med pleje, anlæg af stier mv., f. eks. stenter, drikkeanlæg, fangfolde og lignende.

Stk. 9. Fredningen er ikke til hinder for etablering af primitive lejrpladser med mindre anlæg til almen rekreativ brug efter fredningsnævnets godkendelse.

§ 8 Offentlighedens adgang, veje og stier, rekreative anlæg mv.

Stk. 1. Offentligheden har adgang til fredningsområdet efter de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 2. De, på fredningskortet med særlig signatur, viste stier og veje må ikke nedlægges. Linjeføringen kan dog med fredningsnævnets godkendelse ændres, så længe det samlede stiforløb ikke reduceres.

Stk. 3. Alle stier, både eksisterende og nye, er åbne for offentlighedens færdsel på langrendsski i vinterhalvåret. Da vintersport er en tradition på Dyred Bankes sydside, matr.nr. 8b og 8d Ll. Hesbjerg Gde., Ubberup kan det efter fredningen fortsat finde sted.

Stk. 4. Der må efter nærmere aftale med de berørte lodsejere opsættes informationstavler til formidling af fredningen på foranledning af plejemyndigheden. I tilfælde af uenighed skal spørgsmålet forelægges for og afgøres af fredningsnævnet.

Stk. 5. Plejemyndigheden afholder udgifter til etablering og vedligeholdelse af stenter, spang, klaplåger eller færister, som eventuelt er nødvendigt for de udlagte stier.

Stk. 6. Plejemyndigheden kan af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området.

§ 9. Naturpleje og Naturgenopretning

Stk. 1. Odense og Assens kommuner er plejemyndighed for egne og private arealer i kommunen.

Stk. 2. Plejemyndighederne gennemfører pleje til opfyldelse af fredningens formål i henhold til den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, for tiden bekendtgørelse nr. 924 af 27. juni 2016.

Stk. 3. Plejemyndigheden har ret til uden udgift for vedkommende ejer, at foretage følgende plejearbejder, når ejeren er underrettet derom og har haft mulighed for selv at lade arbejdet udføre:

- Fjerne uønsket opvækst af selvsåede træer og buske på de lysåbne arealer med henblik på at opretholde arealernes tilstand. Enkeltstående, karaktergivende træer og buske eller trægrupper og levende hegn af løvtræer kan dog bevares.
- Træffe foranstaltninger for at sikre og fremme plantesamfund med arter, der er karakteristiske for naturtyperne på de lysåbne naturarealer, bl.a. ved at opretholde en lavtvoksende græs og urtevegetation, samt i videst muligt omfang at fremme et rigt og varieret dyre- og planteliv herunder at sikre og om muligt forbedre levevilkårene for sjældne arter af dyr og planter.
- Sikre at stier og trampespor holdes åbne ved regelmæssig slåning af sporene og afmærke stier og spor i terrænet, så de er synlige for publikum.
- Sikre at vegetationen omkring Dyred Bankes udsigtspunkt holdes nede på et niveau, så der til alle tider er udsigt her fra mod alle verdenshjørner.

- Bekæmpe arter, der er angivet på Miljøstyrelsens Sortliste.

Stk. 4. Plejemyndigheden skal inden for 1 år efter fredningens gennemførelse have etableret de på kortet viste nye stier.

Stk. 5. På Dyred Bankes top skal plejen tilrettelægges, så den fremmer lyngbevoksning.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for at frilægge Skt. Helene Kilde på sydsiden af Dyred Banke, matr.nr. 8e Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud.

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der udmønter fredningens formål. Naturgenopretningsprojekter skal gennemføres i overensstemmelse med et nærmere beskrevet projekt, og godkendes af fredningsnævnet.

§ 10 Plejeplaner

Stk. 1. Plejemyndigheden udarbejder en fælles plejeplan for det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse.

Stk. 2. Plejeplanen skal redegøre for plejeforanstaltninger og mindre anlægsarbejder samt eventuelle detailændringer i almenhedens adgangsret. Plejeplanen kan ud over forskrifter for natur- og landskabspleje indeholde forslag til etablering af primitive publikumsforanstaltninger, f.eks. borde, bænke, affaldskurve og mindre informationstavler, samt opsætning af sædvanlige husdyrhegn og læskure til dyr.

Stk. 3. Der skal gives grundejere, forpagtere og Danmarks Naturfredningsforening mulighed for at udtale sig om forslaget til plejeplan.

Stk. 4. Såfremt der er uenighed om indholdet af plejeplanen, forelægges de specifikke uenigheder for Fredningsnævnet til afgørelse.

§ 11 Jagt

Stk. 1. Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

Stk. 2. Vildtet må ikke tilskudsfodres på arealer omfattet af Naturbeskyttelseslovens §3. Lodsejerne pålægges derfor at fjerne fodertønder og lignende fra disse arealer. Der må tillige ikke opdrættes eller udsættes vildt på §3-beskyttede arealer.

12. Særbestemmelser

Stk. 1. Følgende matrikler med genopdyrkningsret, jf. kortbilag 2, må fremover ikke opdyrkes, herunder opløjes, sprøjtes, gødes eller kalkes: Matr.nre. 7a og 8b Ll. Hesbjerg Gde. Ubberup, 1a Ernebjerg, Ubberup (3 arealer), 2h og 2b Holmstrup By, Sanderum, 8c Stærmose, Brændekilde, 11e Brændekilde By, Brændekilde og 4ah Ravnebjerg By, Sanderum. De skal fremover henligge udyrkede og kan plejes med enten høslæt, græsning eller andet således at den lysåbne natur kan udvikle sig i en naturmæssigt gunstig retning.

Stk. 2. Hesbjerg Fondens naturskov (ca. 2 ha) på matr. 1i Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud skal bevares som urørt skov.

Stk. 3. Der skal fastlægges og etableres en ca. 10 meter bred udsigtskile fra Smedebjerg, matr.nr. 1d Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud mod syd på et areal på 500 m² på plejemyndighedens foranledning i forbindelse med første plejeplan.

Stk. 4. Langs det nye stiforløb mellem Dyred Banke og Ernebjerg Skov er udsigtshæmmende afgrøder, f.eks. majs og tilplantning ikke tilladt i et 50 meter bredt bælte på hver side af stien af hensyn til stiernes rekreative værdi, jf. særlig signatur på fredningskortet.

Stk. 5. Der findes i dag fire p-pladser inden for fredningsområdet, som skal fastholdes. Her ud over skal der etableres et mindre parkeringsareal på matr.nr. 24 a Ravnebjerg By, Sanderum, som angivet på fredningskortet, på plejemyndighedens foranledning i forbindelse med første plejeplan.

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 14 Ophævelse af eksisterende fredning

Fredningen af Pilebakken fra 1942 ophæves med gennemførelsen af nærværende fredning.

§ 15 Retsvirkning

Midlertidig retsvirkning af forslaget træder i kraft så snart Fredningsnævnet har offentliggjort forslaget i Statstidende.

Budgetoverslag for fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner

Danmarks Naturfredningsforening rejser om kort tid fredningssag for Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner, i alt godt 486 ha. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der knytter sig til gennemførelsen af forslaget.

Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nbl. § 39 stk. 1, sidste punktum. Odense Kommune ejer 0,25 ha af fredningsområdet. Det er således kun de 46 private lodsejere, som tilkendes erstatning for samlet knap 486 ha.

Areal	Regulering	Erstatning kr. pr. ha/meter.	Bemærkninger	I alt kr.
13 lodsejere		3.600	Lodsejere med mindre end en ha tilkendes minimumserstatning på 3.600 ha	46.800
19,6 ha	Ophør af landbrugsdrift, erstatter den eksisterende genopdykningsret	90.000	Jf. fredningsafgørelse for Hundevængsgård på Møn, hvor erstatningen var 110.000/ha for offentlig overtagelse	1.764.000
261 ha	Løvtræsbinding og plukhugst i eksisterende løv/blandskov	10.600	Jf. fredningsafgørelse om Dalene ved Resenbro fra 2017	2.766.600
15 ha	Eksisterende nåletræsplantage som kan fastholdes på arealer med fredskov	0	Jf. vejledningen om fredningserstatning	0
10	Eksisterende nåleplantager som kan fastholdes på landbrugsjord	3.600	Jf. vejledningen om fredningserstatning	36.000

2 ha	Urørt skov	50.000	Jf. fredningsafgørelser om Frændrup Hede fra 2011	100.000
139	Forbud imod <u>flerårige</u> udsigtshæmmende afgrøder og tilplantning (ikke majs)	9.600	Jf. fredningsafgørelse om Gødstrup Sø fra 2014	1.334.400
5,67 ha	Forbud imod udsigtshæmmende afgrøder, herunder majs, samt tilplantning	14.600	Jf. fredningsafgørelse om Gødstrup Sø fra 2014	82.782
200 m2	Parkeringsareal på matr. 24a	100.000		20.000
12.279 meter	Eksisterende stier	15 kr./meter		184.185
3.662 meter	Nye stier	60 kr./meter		219.720
I alt				6.554.487

Danmarks Naturfredningsforening

Att. Fredningsleder Birgitte Bang Ingrisch
bbi@dn.dk

Naturforvaltning
J.nr. MST-510-00036
Ref. JOHEI
Den 30. januar 2018

Budgethøringsvar vedr. forslag om fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner

Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt budgetoverslag for ovennævnte fredningsforslag til Miljøstyrelsen, med anmodning om styrelsens bemærkninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6.

Fredningsforslaget omfatter ca. 486 ha.

I det fremsendte budgetoverslag anslås, at fredningsforslagets gennemførelse vil medføre tilkendelse af fredningserstatninger på i alt ca. 6.554.487 kr.

Miljøstyrelsen skal til budgetoverslaget bemærke følgende:

Taksten for løvtræsbinding og plukhugst m.v. skønnes til 10.600kr./ha med henvisning til fredningsnævnets afgørelse i sagen om Dalene ved Resenbro. Hertil bemærkes, at denne sag verserer i Miljø- og Fødevareklagenævnet og derfor ikke er endeligt afgjort. Det synes derfor mere hensigtsmæssigt at henvise til sagen om Gl. Lundeborg (NKN 2010), hvor taksten for en tilsvarende bestemmelse fastsattes til 10.000kr/ha.

Den angivne takst på 9.600 kr./ha for tilplantningsforbud svarer til sædvanlig praksis og giver derfor ikke anledning til bemærkninger, men det er efter Miljøstyrelsens opfattelse misvisende at henvise til fredningsafgørelsen om Gødstrup Sø, hvor denne takst ikke blev anvendt.

I overslaget henvises ligeledes til sagen om Gødstrup Sø som baggrund for den skønnede takst (14.600 kr./ha) for forbud mod udsigtshæmmende afgrøder, herunder majs, samt tilplantning. Denne takst ses ikke anvendt i sagen om Gødstrup Sø, og det synes i det hele taget ikke afklaret ved en endelig afgørelse, hvilken takst, der er relevant ved et tilplantningsforbud, som omfatter majs-afgrøder. Der må derfor tages forbehold for denne skønnede takst.

Miljøstyrelsen skal til fredningsforslaget for god ordens skyld allerede nu bemærke, at det er misvisende, at der på kortbilag 1 og 2 anvendes skovsignatur på arealer, som jf. luftfoto på kortbilag 3 ikke er skov, men f.eks. juletræskultur på landbrugsarealer eller beskyttet overdrev.

Formateret: Engelsk (USA)

Formateret: Engelsk (USA)

Miljøstyrelsen vil redegøre for sin holdning i øvrigt til fredningsforslaget, herunder dets afgrænsning og indhold, i forbindelse med det offentlige møde, som fredningsnævnet afholder om fredningsforslaget.

~~Med venlig hilsen~~

~~Jørgen Heinemeier~~

~~+45 72 54 48 40~~

~~johei@mst.dk~~ ~~Med venlig hilsen~~

Jørgen Heinemeier

landinspektør

Tlf. direkte: 7254 4840 - e-mail: johei@mst.dk

Kopi til orientering:

Odense og Assens kommuner

Danmarks Naturfredningsforening

Masnedøgade 20

2100 Kbh Ø

Att. Birgitte Bang Ingrisch

5. april 2018
Sags id: 17/17048

**Høringssvar i forbindelse med budgethøring – forslag om fredning af
Hesbjergkilen**

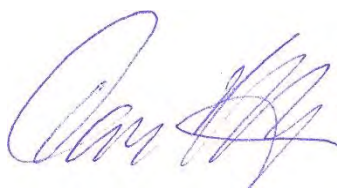
Danmarks Naturfredningsforening har fremsendt budgetoverslag for fredningsforslaget af Hesbjergkilen. Fredningsforslaget omfatter ca. 486 ha, hvoraf de ca. 47 ha er beliggende i Assens Kommune. For hele området anslås fredningerstatningerne til at beløbe sig til 6.554.487 kr. i det fremsendte budgetoverslag, heraf beløber erstatningerne for de 47 ha i Assens Kommune sig til 730.955 kr.

Afholdelse af erstatningerne i forbindelse med en fredning sker som oftest ved, at staten afholder tre fjerdedele og den sidste fjerdedel af vedkommende kommune (jf. §49 stk.3 i naturbeskyttelsesloven).

Hvis fredningen gennemføres finder Assens Kommune, grundet budgetforslagets samlede beløb, at der skal tildeles erstatning ud fra principperne i § 49, stk. 5, som siger: *"Ved fredninger, der har national betydning eller medfører udgifter, der er større end 2 mio. kr., kan Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemme, at staten skal afholde indtil ni tiendedele af erstatningen m.v."*

Byrådet i Assens Kommune har den 4. april 2018 besluttet ikke at indtræde som medrejser af fredningsforslaget.

Venlig hilsen

Dan Gørtz

Formand for Miljø-, Teknik- og Planudvalget

Dato: 23. april 2018

Sagsrejsernes bemærkninger til budgethøringen

Efter Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der er knyttet til gennemførelsen af forslaget. Budgetoverslaget skal udarbejdes af den eller de fredningsparter, der rejser fredningssagen, og indeholde overslag over såvel forventede fredningserstatninger som forventede udgifter til offentlig erhvervelse eller til naturgenopretning. Sagsrejsers budgetoverslag skal sendes i 4 ugers offentlig høring hos de myndigheder, der ikke er sagsrejsere i den pågældende fredningssag.

Fredningsrejserne i denne sag har, som det er påkrævet, udarbejdet et budgetoverslag, jf. bilag 2, og sendt dette i en 4 ugers høring hos Miljøstyrelsen og Assens Kommune.

Miljøstyrelsen har den 30. januar 2018 meddelt, at taksten for løvtræsbinding og plukhugst bør lægge sig op ad taksten i sagen om Gl. Lundeborg fra 2010, som var på 10.000 kr./ha.

Miljøstyrelsen anfører endvidere, at man mener, at der bør tages forbehold for taksten på 14.600 kr./ha for forbud imod udsigtshæmmende afgrøder herunder majs, samt tilplantning, da denne takst slet ikke blev anvendt i sagen om Gødstrup Sø, sådan som der blev henvist til i budgetoverslaget.

Endelig gør styrelsen opmærksom på, at det er misvisende, at der på kortbilag 1 og 2 anvendes skovsignatur på arealer, som jf. luftfoto på kortbilag 3 ikke er skov, men f.eks. juletræskultur på landbrugsarealer eller beskyttet overdrev.

Sagsrejserne skal hertil bemærke, at vi tager taksten for løvtræsbinding og plukhugst til efterretning. Vi er endvidere enige i, at der bør tages forbehold for taksten for de 14.600 kr./ha, idet vi ikke har kunne finde andre eksempler på erstatningen for denne regulering.

Kortbilagene er rettet inden sagen blev sendt til fredningsnævnet, således at der ikke længere på kortbilag 1 og 2 anvendes skovsignatur på arealer, som jf. luftfoto på kortbilag 3 ikke er skov, men f.eks. juletræskultur på landbrugsarealer eller beskyttet overdrev.

Assens Kommune har den 5. april 2018 meddelt, at såfremt fredningen gennemføres finder Assens Kommune, grundet budgetforslagets samlede beløb, at der skal tildeles erstatninger ud fra principperne i § 49, stk. 5, som siger: "Ved fredninger, der har national betydning eller medfører udgifter, der er større end 2 mio. kr., kan Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemme, at staten skal afholde indtil ni tiendedele af erstatningerne m.v."

Sagsrejserne har ingen bemærkninger her til.

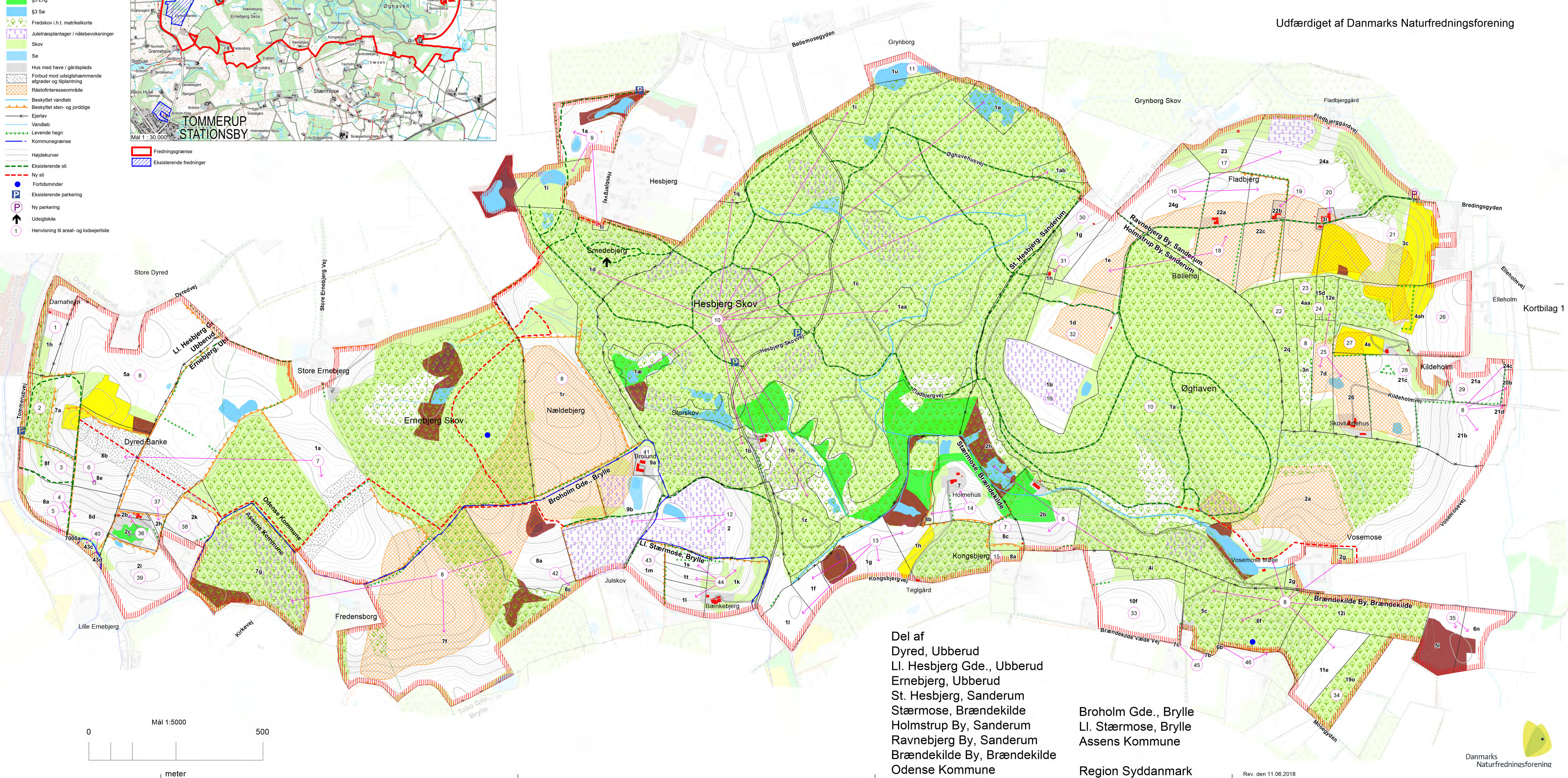
Signaturforklaring

	Fredningsgrænse
	Jordstykke/matrikler
	Beskyttelseslinje omkring fortidsr
	Skovbyggelinje
	§3 Overdrev
	§3 Mose
	§3 Eng
	§3 Sø
	Fredskov i.h.t. matrikelkorte
	Forbud mod udsigtshæmmende afgrøder og tilplantning
	Skovrudsplantaer / nålebevoksning
	Juletræ
	Sø
	Hus med have / gårdsplads
	Forbud mod udsigtshæmmende afgrøder og tilplantning
	Råstofinteresseområde
	Beskyttet vandløb
	Beskyttet sten- og jorddige
	Ejerlav
	Vandløb
	Levende hegn
	Kommunegrænse
	Højdekurver
	Eksisterende sti
	Ny sti
	Fortidsminder
	Eksisterende parkering
	Ny parkering
	Udsigtskile
	Henvvisning til areal- og lodsejerlav

Indeholder data fra Geodatastyrelsen
© Geodatastyrelsen
Kort10 og Matrikelkortet april 2017

Fredningskort Hesbjergkilen

Udfærdiget af Danmarks Naturfredningsforening

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Odense Kommune

på vegne af lodsejer Peter, Isa og Lars Hansen I/S

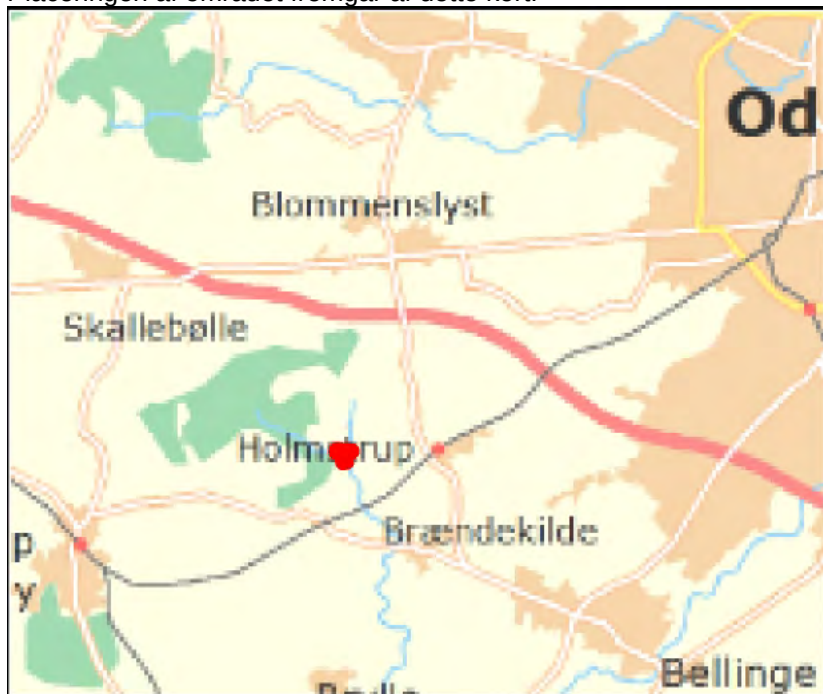
fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-52-2019
Dato: 26. april 2020

Afgørelse af 26. april 2020

Dispensation fra fredningsforslag Hesbjergkilen - erstatningsnatur

Odense Kommune har ved mail af 20. december 2019 på vegne af lodsejeren fremsendt en ansøgning om dispensation fra forslaget til fredning af Hesbjergkilen til etablering af engområde på matrikel 5l og 6n, Brændekilde By, Brændekilde med adressen Mosegyden 53, 5250 Odense SV.

Placeringen af området fremgår af dette kort:

Sagsfremstilling

Vedhæftet Odense Kommunes fremsendelsesmail er en ansøgning af 9. december 2019 med beskrivelse af det ansøgte, en projektaftale, visualiseringer af påvirkningen af fugtighedsforhold i området, projektkort samt fuldmagt fra lodsejeren. Af ansøgningen, som er udarbejdet af Orbicon A/S på vegne af lodsejeren, fremgår blandt andet følgende:

" ...

Orbicon ansøger hermed på vegne af lodsejer om dispensation fra det fremsatte fredningsforslag til at etablere erstatningsnatur på et areal på ca. 10.300 m² inden for afgrænsningen af området Hesbjergkilen. Området er omfattet af et fredningsforslag fremsat af Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening den 14. juni 2018.

Arealerne har matr.nr. 5l og 6n, Brændekilde By, Brændekilde, med adressen Mosegyden 53, 525 Odense SV. Arealerne ejes af Peter, Isa og Lars Hansen I/S, Gammel Højmevej 232, Bellinge, 5250 Odense SV. Fuldmagt fra ejerne er vedlagt i bilag 7.

Erstatningsnaturen vil forøge arealet af §3-beskyttet natur, idet der forventes etableret beskyttet eng/mose som udvidelse af et eksisterende beskyttet moseareal. Det aktuelle areal er ikke i dag omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, men vil efter etableringen af erstatningsnatur blive omfattet. Arealet ligger udyrket hen, men opfylder ikke i dag kriterierne for §3-beskyttelse.

Det ansøgte

Naturområdet etableres fjerne/nedbryde det eksisterende drænsystem, der forbinder til Borreby Møllebæk, og der etableres en mindre afværgegrøft til beskyttelse af nabomatriklen mod vest mod ændrede afvandingsforhold. Der afskrabes overjord på et areal på ca. 1.900 m², og overjorden udlægges i et tyndt lag på terrænet umiddelbart øst for, hvor der bl.a. er etableret en vildtstribe.

Projektet er beskrevet mere detaljeret herunder og er illustreret på vedlagte bilag 1-6.

Projektet tager udgangspunkt i ønsket om at etablere erstatningsnatur på matrikel nr. 5l og 6n, Brændekilde By, Brændekilde inden for det areal, der er angivet på bilag 1 (benævnt projektområdet). Arealet, der efter etableringen vil indgå som nyt naturareal i form af §3-eng fremgår af bilag 6.

Projektet tager udgangspunkt i ønsket om at etablere erstatningsnatur på matrikel nr. 5l og 6n, Brændekilde By, Brændekilde inden for det areal, der er angivet på bilag 1 (benævnt projektområdet). Arealet, der efter etableringen vil indgå som nyt naturareal i form af §3-eng fremgår af bilag 6.

Det nye §3-beskyttede naturareal forventes at have et areal på ca. 10.300 m², hvilket er betydeligt mere end de 6.600 m², der var påkrævet som erstatningsareal og en væsentlig forøgelse af det nuværende §3-beskyttede areal på matriklerne.

Ved fjernelse af drænsystemet og nogen overjord, som vist på bilag 2 etableres grundlag for, at der kan dannes natur, i form af vegetationstypen, der i Danmark karakteriseres som fersk eng. Arealet ligger umiddelbart op ad eksisterende beskyttet mose på samme matrikel. Mosen er vist på bilag 3, og det nye naturareal, der etableres i sammenhæng med mosen, ses på bilag 6. Overgangen mellem naturtyperne mose og eng forventes at blive glidende. De nuværende og fremtidige forventede afvandingsklasser fremgår af hhv. bilag 4 og bilag 5. Afvandingsklasserne viser de fremtidige fugtighedsforhold.

Jordbehandlingen (afskrab af overjord, se bilag 2) vil bestå i at fjerne jord fra den vestlige del og vha. af en dozer skubbe jorden mod øst, hvor lodsejer kan opretholde den vildtstribe, som har været på arealet de seneste år. Ved flytningen af overjorden kan der dannes mere næringsfattige forhold i tættere kontakt til grundvandet, hvilket vil forbedre mulighederne for etablering af en fugtig og mere næringsfattig eng på arealet. Den mere næringsrige jord vil forbedre mulighederne for god vækst på lodsejers vildtstribe.

Der fjernes overjord fra et areal på ca. 1.900 m² og til en maksimal dybde af 0,3 m. Jorden skubbes mod øst, hvor det placeres i en stribe ud mod Borreby Møllebæk, i god afstand til bækken. I det omfang, der stødes på dræn ved dette arbejde, fjernes drænene. Jorden udjævnes, så den på ingen steder medfører et øget terrænniveau på mere end 30 cm, og terrænets eksisterende former følges. Det samlede areal til udlæg af overjord overstiger ikke den afgrænsning, der er vist på bilag 3, og som har et areal på ca. 2.000 m².

Drænene forventes knust i de punkter, som fremgår af bilag 2, hvorved den drænende effekt ødelægges eller reduceres betydeligt. Den ydre del af hoveddrænledningen fjernes i en afstand af 2 m fra afløbet. Såfremt det under arbejdet vurderes nødvendigt at fjerne yderligere drænrør, udføres dette. I medfør af

fjernelsen/knusning af dræn, vil der helt lokalt blive udført gravearbejde i den §3-beskyttede mose (bilag 3). Jordarbejdet i den beskyttede mose minimeres mest muligt og vil kun bestå i overgravning på i de angivne punkter (de 3 vestligste punkter vist på bilag 2) med det formål at forbedre tilstedeværelsen af overfladenært grundvand i den grundvandsafhængige natur. I øvrigt fjernes dræn jf. medsendte Arbejdsbeskrivelse (AB).

Arbejdet udføres som beskrevet, hvorfor der i nødvendigt omfang sikres ved passende interimssikringer, f.eks. køreplader eller tilsvarende. Det gælder vejarealer, stier, tilkørsler, nye interimsveje samt flader og pladser, hvor der er risiko for sporkøring, som eksempelvis kan skade belægnings, eksisterende ledningsanlæg, eksisterende naturarealer mv. Ved færdsel med køretøjer i §3-området anvendes køreplader, bortset fra på eksisterende markvej.

Der vil på intet tidspunkt blive kørt eller på nogen måde udført arbejder i den omgivende §3 natur, men det vil være nødvendigt at passere den eksisterende mose med anlægskøretøjer, ligesom der vil blive kørt i og omkring de punkter, hvor dræn fjernes/overgraves. Der findes i dag en markvej ned over mosearealet, der anvendes af traktor og lign. Det vurderes ikke nødvendigt at udlægge køreplader ved passage af denne ved kørsel med let køretøj eller på bælder.

Der udføres ikke gravearbejde eller jordudlæg nær de §3 beskyttede vandløb, ud over gravearbejde i forbindelse med fjernelse af drænsystemets ydre del. Dette udføres under hensyntagen til vandløbet, så der videst muligt ikke sker sandvandring og ødelæggelse af vandløbsbrinken.

Som sikring for lodsejer vest for matrikel 5I etableres der en mindre terrænnær grøft (vist på bilag 2), der sikrer, at drænforholdene på nabomatriklen ikke ændres.

Fredningsforslaget

Fredningsforslaget omfatter det større område Hesbjergkilen, der omfatter Hesbjerg Skov, Ernebjerg Skov, Øghaven med omgivelser. Området ligger i både Odense og Assens Kommune og i alt er på ca. 486 ha. De aktuelle matrikler ligger i den sydøstligste del af fredningsområdet og matriklerne er i sin helhed omfattet af forslaget.

Fredningens formål er ifølge forslagens §1:

- At bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier med særlig vægt på at bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- At udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene, - At sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- At sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- At skabe grundlag for naturpleje.

Forslagets §3: De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter §13.

Følgende af forslagens bestemmelser vurderes af relevans for det ansøgte:

Vedr. terrænændringer gælder jf. fredningsforslagets §4:

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset §3, stk. 1, godkende, at der sker terrænenændringer.

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænenændringer som følge af naturgenopretning.
Vedr. beskyttet natur gælder jf. fredningsforslagets §5:

Stk. 3. Beskyttet natur: Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28 må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler ti f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

Vedr. faste anlæg og konstruktioner, herunder grøfter, gælder jf. fredningsforslagets §7:

Stk. 7. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Plejemyndigheden kan dog i særlige tilfælde godkende nye grøfter eller dræn, hvis formålet er at muliggøre naturpleje, eller hvis der er nødvendigt for oprettholdelse af udlagte veje og stier.

Vedr. naturpleje og naturgenopretning gælder jf. fredningsforslagets §9:

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der udmønter fredningens formål. Naturgenopretning skal gennemføres i overensstemmelse med et nærmere beskrevet projekt og godkendes af Fredningsnævnet.

Vurdering

Projektet omfatter terrænregulering og naturgenopretning, herunder grøftning, og kræver Fredningsnævnets godkendelse.

Det vurderes, at projektet er i fuld overensstemmelse med fredningsforslagets formål og intentioner. Projektet medfører forøgelse af arealet af §3-beskyttet natur inden for det fredede område. Terrænreguleringen er af begrænset karakter og vil ikke påvirke landskabet væsentligt. Drænene, der sløjfes, vil medføre mere naturlige hydrologiske tilstande i både den eksisterende mose og den nye eng. Grøften, der etableres, har som formål at muliggøre naturgenopretningen på det øvrige projektområde uden nabogener, og den udføres terrænnært.

Natura 2000 og bilag IV-arter

Projektområdet ligger ikke inden for de udpegede Natura 2000-områder. Afstanden til nærmeste Natura 2000-område, som er Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å, er ca. 5 km. På grund af afstanden og projektets lokale karakter vil der ikke ske påvirkning af Natura 2000-området.

Projektområdet rummer ikke kendte forekomster af bilag IV-arter.

Andre tilladelser

Der er særskilt ansøgt om tilladelse efter planlovens § 35, dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3, tilladelse efter vandløbsloven samt indsendt VVM-ansøgning til projektet. Odense Kommune er myndighed på disse bestemmelser.

Inden gravearbejdet udføres, skal det lokale museum kontaktes med henblik på arkivalisk forundersøgelse.

”

...

Projektområdet som vist i ansøgningens bilag 1. Matrikelgrænse vist med lilla og projektområde med grønt.
Fredningen

Det pågældende område ligger inden for det område, der er omfattet af fredningsforslaget til fredning af Hesbjergkilen. Forslaget blev publiceret den 14. juni 2018. Der må således efter denne dato ikke foretages noget, der strider mod de foreslåede bestemmelser i fredningen med mindre, der meddeles dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2 og § 50.

Fredningsforslaget har følgende bestemmelser af relevans for sagen:

” ...

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaiklandskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at skabe grundlag for naturpleje,

...

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

...

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

...

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning

...

Stk. 3.

§ 5 Arealernes drift og anvendelse

...

Beskyttet natur:

Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

...

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

...

Stk. 7. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Plejemyndigheden kan dog i særlige tilfælde godkende nye grøfter eller dræn, hvis formålet er at muliggøre naturpleje, eller hvis det er nødvendigt for oprettholdelse af udlagte veje og stier.

...

§ 9. Naturpleje og Naturgenopretning

...

Stk. 7. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der udmønter fredningens formål. Naturgenopretningsprojekter skal gennemføres i overensstemmelse med et nærmere beskrevet projekt, og godkendes af fredningsnævnet.

...

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Miljøstyrelsen har i mail af 18. februar 2020 blandt andet oplyst følgende:

" ...

Sagen synes fuldt oplyst i det fremlagte materiale, som refererer fredningsbestemmelser, forholdet til Natura 2000 og bilag IV-arter m.v., og Miljøstyrelsen har på det foreliggende grundlag ikke yderligere oplysninger at tilføje.

..."

Odense Kommune har i mail af 31. januar 2020 blandt andet oplyst følgende:

" ...

Odense Kommune har gennemgået ansøgningen til etablering af engområde inden for fredningsforslag for fredning af Hesbjergkilen. Fredningsforslaget er i gang med at blive behandlet af jer.

Af ansøgningen fremgår det at man ønsker at etablere et engområde ved at nedlægge dræn samt skrabe overjord af i et mindre område.

I henhold til fredningsforslagets § 13 kan fredningsnævnet meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Formålet med fredningen er bl.a. at:

- Forbedre områdets biologiske værdier
- Udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene.

Det er Odense Kommunes vurdering at etablering af et engområde og dermed udvidelse af den eksisterende natur, vil understøtte fredningsforslagets formål, som nævnt ovenfor. Odense Kommune vurderer at projektet ikke vil påvirke områdets geologiske, kulturhistoriske og landskabelige værdier, som også, jf. fredningsforslaget, skal bevares.

Det er på den baggrund kommunens vurdering at der er grundlag for at meddele dispensation fra fredningsforslagets §4 omhandlende en mindre terrænændring samt nedlæggelse af dræn til genskabelse af et vådområde (eng).

..."

Danmarks Naturfredningsforeningen har i mail af 11. februar 2020 blandt andet oplyst følgende:

" ...

Vi har set på ansøgningen og finder at vådområdeprojektet er i fuld overensstemmelse med fredningsforslagets intentioner. Vi kan således bakke op om en dispensation.

..."

Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet har valgt ikke at udtale sig.

Afgørelsen er truffet på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Således som det ansøgte projekt er beskrevet, finder fredningsnævnet, at det ansøgte er i overensstemmelse med fredningsforlagets formål.

På denne baggrund og under hensyn til de tiltag, der iværksættes under anlægsfasen for at sikre en så lille påvirkning af omgivelserne som muligt, meddeler fredningsnævnet tilladelse i overensstemmelse med det ansøgte.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Efter det af miljøstyrelsen oplyste sammenholdt med det i ansøgningen oplyste er naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte dispensation.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på www.nmkn.dk, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se www.nmkn.dk/klage/hvordan-klager-du.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk og www.nmkn.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

Afgørelse af 3. februar 2023

Ansøgning om dispensation til opførelse af 2 sheltere, 1 bålhytte og muldtoiletter mm.

Lodsejeren har ved mail af 5. maj 2022 fremsendt en ansøgning om dispensation til etablering af et projekt med renovering og udbygning af de i forvejen eksisterende faciliteter på matr.nr. 1d, Holmstrup By, Sanderum på adressen Fladbjergvej 31, Ravnebjerg, 5250 Odense V.

Sagsfremstilling

Af projektbeskrivelsen vedhæftet fremsendelsesmailen fremgår det, at der på den pågældende matrikel i forvejen befinder sig en stor teltplads, en toiletbygning med 3 vandskyllede toiletter samt en vandpost. Det ansøgte beskrives således:

" ...

Bålhytte

Der opsættes en bålhytte med en diameter på 8 meter. Konstruktionen er af træ med et bræddetag. Der skal være halvvægge, hævet bålsted og borde/bænkesæt. Bålhytten vil imødekomme spejdernes ønske om at bruge området hele året. Bålhytten vil kunne benyttes af børnehaver og andre institutioner såsom skoler, der ønsker at være på dagture i området. På den måde sikres de tørvejr og et minimum af faciliteter, der gør det realistisk at gennemføre ture og undervisning.

Shelterklynge

Der opsættes en 3 fløjet fuldtømmer shelter. Her vil der være plads til 3 patruljer (a 5 til 8 personer). Opsættes nær den ene af de eksisterende sheltere, der så kan bruges af lederne, hvorved overnatningen føles tryk for deltagere. Ved at få en trefløjet shelter kan større grupper overnatte samtidigt. På denne måde kan flere fra samme spejdergruppe eller på tværs af spejdergrupperne skabe gode oplevelser og styrke fællesskaber.

Toiletter

Der opsættes muldtoiletter nær shelterne. Det ene toilet vil være et handicap-toilet. For at undgå nedsivning opsættes der toiletter med samletank, der kan tømmes efter behov. Ved at opsætte muldtoiletter kan disse benyttes hele året uden fare for sprængte vandrør

Affaldshåndtering

Der indgås en aftale med Odense Renovation om tømning af affaldsbeholder. Denne indrammes og placeres ved indkørsel. Vi mener, det er nødvendigt at tænke i en 360 graders løsning, da vi desværre oplever problemer med personligt affald i forbindelse med andre naturperler. Derfor vil vi helst, at der er affaldssortering, så vi værner om naturen bedst muligt.

Hytte med aktivitetsmaterialer

Den eksisterende toiletbygning renoveres og laves om, så den fremover vil indeholde "Naturkasser", med forslag til aktiviteter samt de nødvendige materialer. Aktivitetsforslagene vil være rettet mod børn og unge, og vil kunne benyttes af spejdere/skoleklasser/andre friluftorganisationer.

Raftestativ

Til brug for (primært spejderaktiviteter etableres et raftestativ med en flisebelægning. Herved vil rafterne kunne bruges i flere år, end når de blot ligger på jorden.

Brændeskjul

Der opsættes brændeskjul, så der altid kan være tørt brænde til brugerne af grunden.

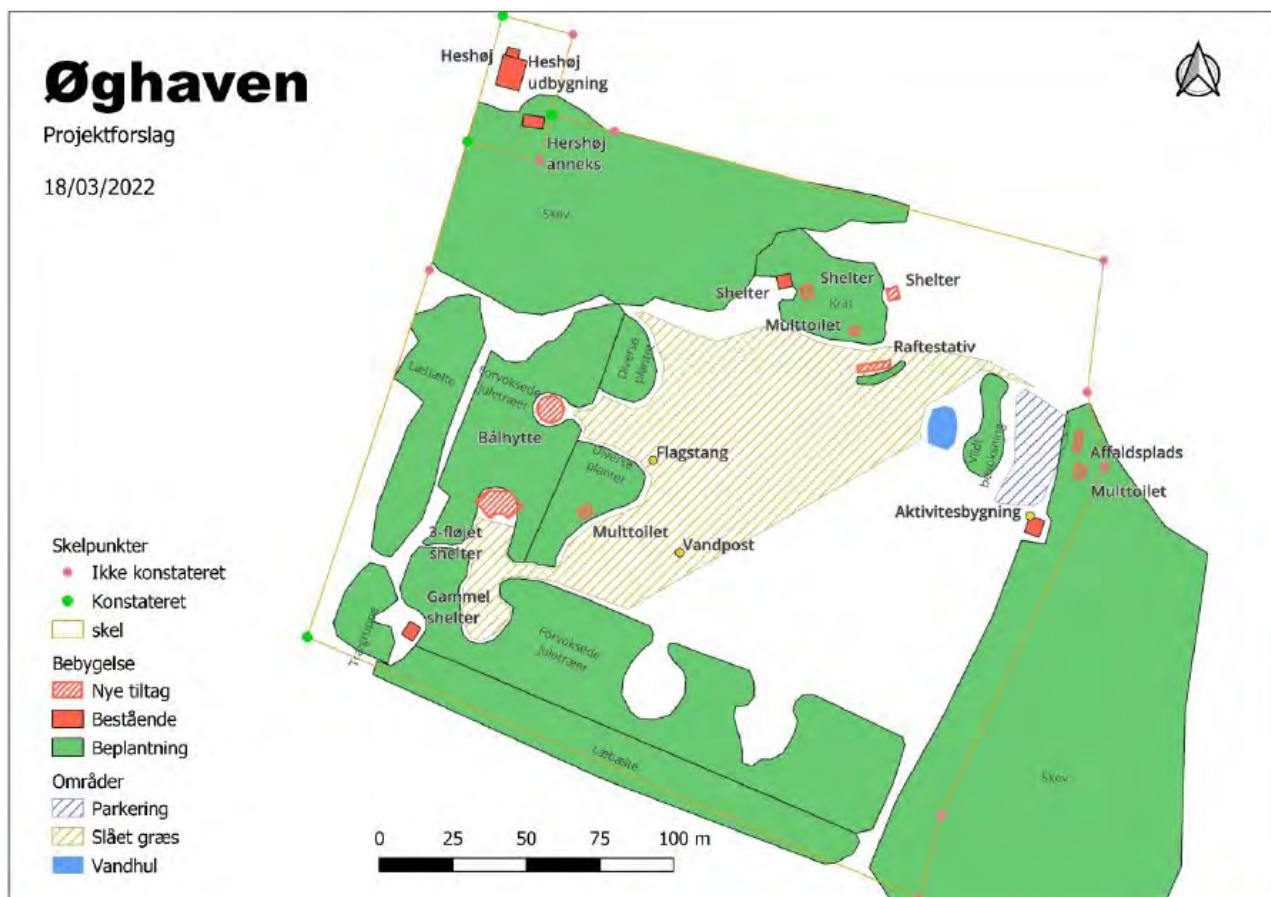
Adgangsvej

Det sidste stykke af adgangsvejen til grunden skal reetableres, når byggeri på grunden er færdig. Den er i forvejen i en dårlig tilstand, og trænger således til en overhaling, når den ikke skal bruges til tung trafik længere.

Vandhuller

Da grunden er meget stor – og aldrig vil blive brugt fuldt ud til teltplads – vil den ene halvdel af grunden fremover ikke blive slået. Dette sker for at øge biodiversiteten. Udover at lade halvdelen af grunden passe sig selv, vil vi efter samråd med Odense Kommune – i samarbejde med relevante myndigheder – etablere en række vandhuller i området også.

..."

Placeringen af det ansøgte er vist på ovenstående kort medsendt ansøgningen.

Videre fremgår blandt andet følgende af projektbeskrivelsen, der tillige indeholder oversigtskort visende placeringen af det ansøgte samt fotos af det ansøgte:

” ...

Baggrund

Kong Knud Division under Det Danske Spejderkorps har siden midten af 1960’erne ejet den 3 ha store grund Øghaven, beliggende i Hesbjerg skoven ca. 15 km vest for Odense. I dag bruges området primært af spejdere og ikke i så høj grad af andre friluftsjnteresserede.

Grunden er en fin lille plet inden for cykelafstand fra Odense. Indtil videre har stedet ikke været så brugt, men med baggrund i den tætte afstand til byen, samt at det er et naturskønt område midt i den fredede Hesbjergkile, vil vi gerne give flere mulighed for at bruge pladsen. Dette skal ske ved at gøre naturoplevelsen lettere tilgængelig ved at stille flere faciliteter til rådighed for besøgende samtidig med, at vi kan skabe bedre rammer for spejderne. Den igangværende fredningssag vedrørende Hesbjergkilen har skabt ideen og ønsket om at igangsætte renovering og udbygning af faciliteterne.

Dette skal ses i sammenhæng med, at der på nuværende tidspunkt kun findes få tilbud af denne slags tæt på Odense. Projektet passer derfor direkte ind i et af *Odense Kommunes fritidspolitik 2021-2025* fokusområder.

...

Friluftsrådet samt Skov- og Naturstyrelsen sætter ligeledes fokus på det at skabe gode rammer for shelterovernatninger.

Adgangen til pladsen tænkes at ske primært til fods eller på cykel. Det er muligt at parkere på grunden, men selve adgangsvejen er kun en ensportet grusvej. I forbindelse med fredningsprojektet påtænkes der anlæg af en parkeringsplads ved Fladbjerggårdsvej (ca. 1,1 km fra grunden), som vil kunne benyttes.

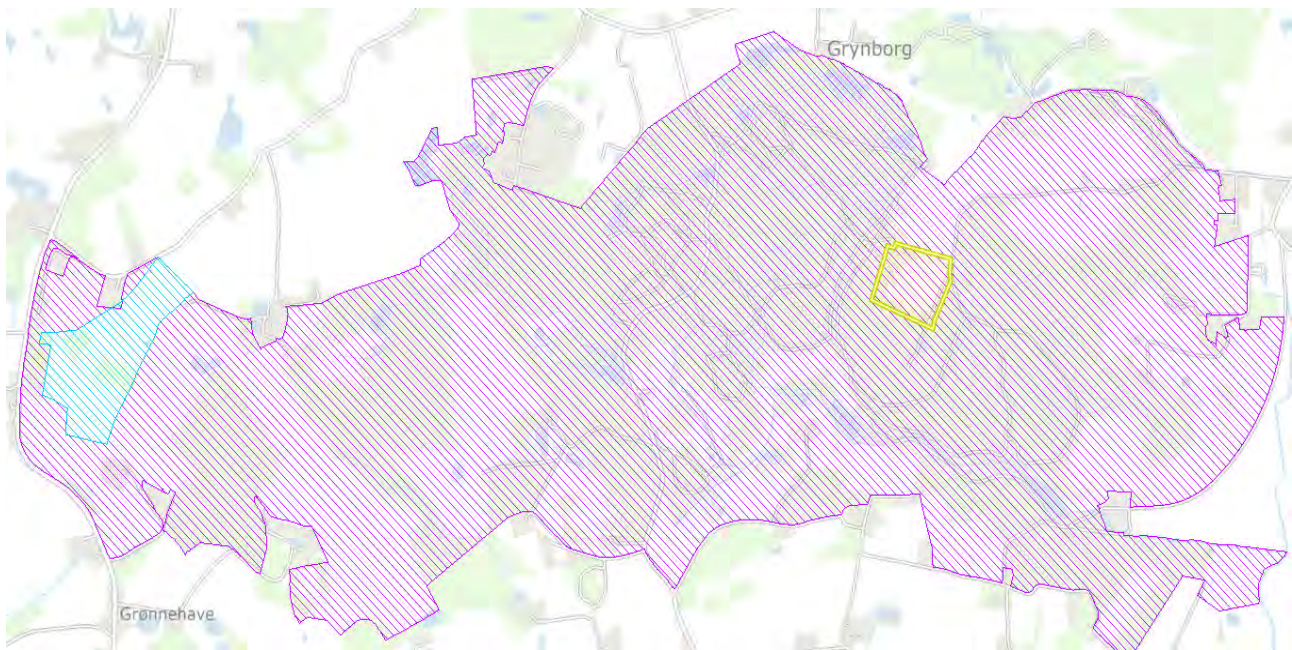
For at gøre projektet driftsøkonomisk bæredygtigt i fremtiden vil vi, når faciliteterne er etableret, stille disse til rådighed mod mindre beløb på diverse søgemaskiner og apps (så som book en shelter.dk/naturstyrelsen)

...

Formål

Med sin placering i Hesbjergkilen skal Øghaven kunne tilbyde plads og overnatningsfaciliteter for de, der ønsker at opholde sig og færdes i naturen. Der skal være fast etablerede overnatningspladser for grupper mellem 2 og 30 personer. Hertil kommer et stort antal teltpladser, som vi forestiller os primært skal benyttes i forbindelse med spejderarrangementer.

...”

Området omfattet af fredningsforslaget er vist med lilla skravering og placeringen af det omhandlede område er vist med gul streg.

Fredningen

Det omhandlede område er ikke omfattet af en eksisterende fredning, men ligger inden for området omfattet af Fredningsnævnet for Fyns afgørelse af 22. december 2021 om fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens Kommuner. Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der ikke har truffet afgørelse. Fredningsnævnets afgørelse er truffet på baggrund af et fredningsforslag fremsat den 30. april 2018 og offentliggjort den 14. juni 2018.

Fredningsforslaget, som revideret ved forslag af 14. august 2019, lå til grund for fredningsnævnets afgørelse, der er offentliggjort den 12. januar 2022, som indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagen:

" ...

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn og

- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

...

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

...

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning.

...

§ 6 Byggeri mv.

Stk. 1. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur "hus med have/gårdsplads".

Stk. 2. Tilbygning til og udvendig ombygning af eksisterende bygninger kan ske med fredningsnævnets forudgående godkendelse af placering, størrelse samt udformning, herunder materiale- og farvevalg. Dette gælder dog ikke områder, hvor der på fredningskortet er signatur "hus med have/gårdsplads".

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for, at der med fredningsnævnets godkendelse af placering, størrelse og udformning, herunder materiale- og farvevalg kan opføres bygninger, der er nødvendige for en ejendoms jordbrugs- eller skovbrugsmæssige drift.

...

Stk. 5. Der kan med fredningsnævnets godkendelse opstilles sædvanlige læskure til kreaturer og får

...

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

...

Stk. 2. Uden for have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Undtaget fra forbuddet er midlertidig teltning til spejderformål på matr.nr. 1 d Holmstrup By, Sanderum, teltning på egne arealer eller teltning på primitive overnatningspladser.

...

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje, og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten, grus og rent bygningsaffald er tilladt, i det omfang det er lovligt efter anden lovgivning.

...

Stk. 9. Fredningen er ikke til hinder for etablering af primitive lejrpladser med mindre anlæg til almen rekreativ brug efter fredningsnævnets godkendelse.

...

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Odense Kommune har i mail af 5. juli 2022 udtalt blandt andet:

" ...

Projektet består af flere rekreative tiltag, så som shelterpladser, muldtoiletter, bålhytte mm. Projektområdet ligger inden for Fredning af Hesbjergkilen og er omfattet af fredningens bestemmelser.

Et af fredningens formål er at sikre og forbedre områdets rekreative værdier. Det er Odense Kommunes vurdering at projektet understøtter områdets rekreative interesser.

Af fredningens bestemmelser fremgår det også, at fredningen ikke er til hinder for etablering af primitive lejrpladser med mindre anlæg til almen rekreativ brug (efter fredningsnævnets godkendelse jf. §7 Stk. 9).

Vurdering af projektets påvirkning af bilag 4 arter og andre særlige arter.

Der er registreret flere arter i området herunder stor vandsalamander, springfrø, grøn mosaikguldsmed, grønspejle m.fl. Derudover må det formodes at skoven også er hjemsted for flere arter af flagermus. Arterne er tilknyttet hhv. fugtige områder og gamle træer. "Projekt Øghaven" er primært beliggende på etableret græsplæne, samt i en nålebevoksning, og det er derfor Odense Kommunes vurdering at projektet ikke ligger inden for de nævnte arters primære udbredelsesområde. Odense Kommune vurderer derfor at projektet ikke vil påvirke bilag 4 arter, fredet arter eller andre sjældne arter i negativ grad.

Endvidere er det vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre negativ indvirkning på områdets geomorfologiske forhold, som er udpeget som værende et nationalt geologisk interesseområde. Området er kendetegnet ved Vissenbjerg dødislandskab – Hesbjerg. Der ændres ikke på terrænforholdene ved opførelsen af bebyggelsen og landskabsformationerne sløres ikke grundet den rekreative anvendelse.

Projektet vil, ud over fredningsnævnets godkendelse, også kræve tilladelse fra Odense kommune. Odense Kommune forventer at påbegynde sagsbehandlingen i løbet af august måned.

I ansøgningsmaterialet er der også et ønske om anlæg af vandhuller. Odense Kommune har været i dialog med ansøger, men projektet er endnu ikke nærmere beskrevet. Etablering af vandhuller vil kræve en landzonetilladelse fra Odense Kommune. Flere vandhuller i området, vil styrke områdets egnethed for stor vandsalamander og springfrø, som findes i området. Derudover vil flere andre arter også have glæde af vandhullerne (insekter, padder, fugle m.fl.).

" ...

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 31. maj 2020 udtalt blandt andet:

" ...

Efter vores opfattelse er der tale om en velgennemtænkt og grundig ansøgning, som ligger i fin forlængelse af den rekreative del af fredningens formål. Netop på dette sted, hvor der har været spejdere i mange år, finder vi ikke, at forstyrrelserne vil være en trussel mod faunaen, ligesom vi finder det hensigtsmæssigt, at pladsen også vil kunne bruges af almindelige borgere f.eks. skoler og daginstitutioner.

" ...

Dansk Ornitologisk Forening har valgt ikke at udtale sig.

Der har i forbindelse med sagens behandling været foretaget besigtigelse den 3. februar 2023.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Et enigt fredningsnævn finder, at det ansøgte overordnet set understøtter fredningsforslagets og afgørelsens formål, blandt andet om, at sikre og forbedre området rekreative, landskabelige og biologiske værdier ligesom det, herunder ved ikke kun at skulle anvendes af spejderne, understøtter formålet om at sikre og forbedre området rekreative værdier og offentlighedens adgang til området. Fredningsnævnet finder endvidere under hensyn til omfanget af det ansøgte, og således som det er beskrevet, ikke, at det ansøgte i øvrigt er i strid med forslagets og afgørelsens formål.

Uanset at det ansøgte ikke i omfang og anvendelse er omfattet af forslagets og afgørelsens § 9, som omhandler primitive lejrpladser med mindre anlæg til almen rekreativ brug, finder et enigt fredningsnævn, således som det ansøgte er beskrevet og formålet med det, at der skal meddeles tilladelse til den del af det ansøgte, der vedrører diverse bygninger og adgangsvejen.

Fredningsnævnet finder ikke, at den del af ansøgningen, der omhandler anlæggelse af vandhuller er beskrevet tilstrækkeligt til, at fredningsnævnet kan træffe afgørelse vedrørende denne del af ansøgningen. Denne del af ansøgningen tages der således ikke stilling til. Som følge af det anførte meddeles der i øvrigt dispensation som ansøgt.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Under hensyn til det af Odense Kommune oplyste, er naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte dispensation ligesom fredningsnævnet vurderer, at det ansøgte, allerede som følge af afstanden, ikke skader integriteten af noget Natura 2000 område.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

Afgørelse af 16. marts 2023

Ansøgning om lovliggørende dispensation til markvej i Odense

Lodsejeren har ved mail af 5. august 2019 søgt om lovliggørende dispensation til en anlagt markvej på matr. 24a Ravnebjerg By, Sanderum på adressen Fladbjerggårdsvej 9, 5250 Odense C.

Sagsfremstilling

Lodsejeren har i ansøgningen, der indeholder et oversigtsfoto og et foto af den anlagte markvej, blandt andet oplyst følgende:

" ...

BAGGRUND

Begrundelsen for at færdiggøre / anlægge en markvej var dels ønsket om at omlægge den markkørsel der gik lige forbi vores ejendom og som både støj- og sikkerhedsmæssigt udgjorde en ulempe.

Dels at ændre renovationskørslen til øvrige ejendomme i området.

STATUS

Vi er beklageligvis havnet i en situation hvor vi har færdiggjort den påtænkte markvej som der anlagt iht vedlagte kort.

Vi har foretaget mindre reguleringer i terrænet og videreført den tidligere synlige markering af en gammel sti / markvej. Der er i forbindelse med arbejdet ikke fældet større træer eller lign. Den vegetation der er ryddet er forholdsvis krat og selvforryngelse.

Vi har helt fra start ikke været opmærksom på, at vi skulle have / søge tilladelse i forhold til et fredningsforslag men alene forholdt os til ejendommens beliggende indenfor landzonen.

Vi kan oplyse, at vi vurderer, at den anlagte markvej ligger i kanten af fredskoven med undtagelse af den nordlige ende hvor den skærer et mindre hjørne af fredskoven beliggende på matr.nr. 24a og 3c.

ANSØGNING OM TILLADELSE / DISPENSATION

Vi skal på baggrund af ovenstående søge Fredningsnævnet om tilladelse til den omtalte markvej / grusvej eller en legalisering heraf.

Vi vurderer ikke, at mark-/ grusvejen vil medføre nogen væsentlig ændring ift det Fredningsforslag der er offentliggjort for Hesbjergkilen.

Ved gennemgang af det Fredningsforslag der ligger omkring Hesbjergkilen ses det udførte arbejde heller ikke at være i strid med baggrunden for fredningsforslaget som bl.a har til hovedformål at sikre sammenhængende naturområder, sikre større uforstyrrede landskaber samt sikre de unikke, vigtigste og nationale lokaliteter.

...”

Placeringen af den relevante ejendom vist med rød prik. Fredningsforslagets areal er vist med skravering

Fredningen

Det omhandlede område er ikke omfattet af en eksisterende fredning, men ligger inden for området omfattet af Fredningsnævnet for Fyns afgørelse af 22. december 2021 om fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens Kommuner. Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der ikke har truffet afgørelse. Fredningsnævnets afgørelse er truffet på baggrund af et fredningsforslag fremsat den 30. april 2018 og offentliggjort den 14. juni 2018 på fredningsnævnets hjemmeside og den 15. juni 2018 i Statstidende.

Fredningsforslaget, som revideret ved forslag af 14. august 2019, lå til grund for fredningsnævnets afgørelse, der er offentliggjort den 12. januar 2022, som indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagen:

” ...

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,

- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn og
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

...

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

...

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

...

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje, og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten, grus og rent bygningsaffald er tilladt, i det omfang det er lovligt efter anden lovgivning.

...

§ 8 Offentlighedens adgang, veje og stier, rekreative anlæg mv.

Stk. 1. Offentligheden har adgang til fredningsområdet efter de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 2. De, på fredningskortet med særlig signatur, viste stier og veje må ikke nedlægges. Linjeføringen kan dog med fredningsnævnets godkendelse ændres, så længe det samlede stiforløb ikke reduceres.

...

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Miljøstyrelsen har i mail af 15. september 2019 udtalt blandt andet:

" ...

Det ansøgte er etableret på en ejendom omfattet af forslag til fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens kommuner. Fredningsforslaget er kundgjort i Statstidende den 15.6.2018 og på www.fredningsnaevn.dk den 14.6.2018 og har retsvirkning fra denne dato, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2.

...

Det skal til §8, stk. 2 bemærkes, at det vejforløb, som den aktuelle ansøgning vedrører, ikke er vist på fredningskortet og derfor ikke er omfattet af bestemmelsen.

Det fremgår af ansøgningen og kommunens oplysninger, at dele af vejforløbet er anlagt efter offentliggørelsen af fredningsforslaget.

...

Miljøstyrelsen kan oplyse, at det ansøgte ikke berører noget Natura 2000-område.

..."

Odense Kommune har i sit høringssvar af 13. september 2019, der er vedhæftet tilsynsnotater, fotos og kortmateriale, udtalt blandt andet:

” ...

Odense Kommunes sagshistorik

Odense Kommune har siden juli 2018 været i kontakt med lodsejer vedr. etablering af vejene langs/parallelt med Fladbjerggårdvej, i forhold til de tilkørte materialer til vejfyldt, etablering af ny vej samt terrænreguleringer omkring vejene. Lodsejer modtog i juli 2018 en standsningsmeddelelse, da ejendommen ligger i landzone og terrænreguleringen formodentligt ville udløse krav om landzonetilladelse.

Ved besigtigelse d. 3. juli 2019, kunne Odense Kommune konstatere at standsningsmeddelelsen ikke var overholdt og at lodsejer havde arbejdet videre med etablering af vejene.

Efterfølgende har lodsejer ansøgt fredningsnævnet om en lovliggørende dispensation, og Odense Kommune afventer derfor Fredningsnævnets afgørelse, inden der træffes afgørelse om eventuel landzonetilladelse. Desuden mangler lodsejer at orientere fyldestgørende, om det bygge- og anlægsaffald, der er anvendt til vejfyld, lever op til restproduktbekendtgørelsen.

Ansøgningens omfang – hvilke veje er omfattet af fredningen?

Af ansøgningen fremgår det, at der søges om dispensation til en markvej inden for fredningen. I ansøgningen, indgår der et kort med flere veje, hvoraf nogle er lavet før andre.

Odense Kommune har derfor foretaget en vurdering af hvilke markveje der er lavet før offentliggørelse af fredningsforslaget, og hvilke der er lavet efter at fredningsbestemmelserne trådte i kraft.

Fra Danmarks Miljøportal, kan man hente luftfotos over området, taget d. 9. maj 2018, hvilket er umiddelbart efter [Red. rettelig umiddelbart før] fredningsbestemmelserne trådte i kraft. På luftfoto herunder, ses vejens forløb, som den så ud, d. 9. maj (blå stiplede linje). Det er ud fra luftfotos, Odense Kommunes vurdering at vejen er etableret i perioden foråret 2017 og foråret 2018.

Billede 1 Ortofoto fra 9. maj 2018, Danmarks Miljøportal. Blå stiplede vej er anlagt inden fredningsforslaget blev annonceret.

Ved gennemgang af forskelle i vejtracéet, mellem luftfoto fra 9. maj 2018 og luftfoto fra 20. marts 2019, er det Odense Kommunes vurdering, at følgende vejstrækninger er opført efter at fredningsforslagets bestemmelser trådte i kraft (rød stiplede linje).

Billede 2 Ortofoto fra 20. marts 2019, KortInfo Odense Kommune. Blå vej er lavet før fredningen trådte i kraft mens de røde veje er lavet efter.

Vurdering af det ansøgte jf. fredningsbestemmelserne

Jf. fredningsbestemmelsernes § 7 stk. 5, må der ikke anlægges nye veje og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten eller grus er tilladt, men ikke med bygningsaffald. Det er Odense Kommunes vurdering af de vejstrækninger der er opført efter at fredningsforslaget er offentliggjort, er i strid med fredningsbestemmelserne.

På store dele af den nyanlagte vej, er vejen bygget op af bygningsaffald. Det er endnu ikke dokumenteret hvad affaldet indeholder, men ud fra tidligere besigtigelser blev der i vejens overflade set betonfliser, mursten, glaseret tegl, lecablokke, gasbeton, fliser, klinker, terrazzo, beton, malet beton, asfalt, lidt plast, jern og skumgummi.

Odense Kommune har ikke kendskab til hvilke slags bygge- og anlægsaffald der ligger i dybden.

Odense Kommune og Danmarks Naturfredningsforening har, til fredningsnævnet, fremsendt forslag til reviderede bestemmelser jf. mail af 14. august 2019. I de reviderede bestemmelser er §7 stk. 5 ændret således, at man gerne må vedligeholde veje med rent bygningsaffald i det omfang, at det er lovligt efter anden lovgivning.

Såfremt fredningsnævnet ikke accepterer de reviderede bestemmelser, vil det lag bygningsaffald der allerede er lagt ud på de "nye" veje (røde stiplede linjer), være i strid med fredningsbestemmelserne. Af fredningsbestemmelserne fremgår det også, at der ikke må foretages terrænændringer jf. §4 stk.1 Det er Odense Kommunes vurdering at der er foretaget terrænændringer i forbindelse med anlæg af vejen. Jf. besigtigelsesnotat fra Odense Kommunes tilsyn d. 11. september 2018, vurderes det at der er foretaget terrænændringer på mellem 1 – 2.5 meter i højden.

..."

Af tilsynsnotat af 13. juli 2018 vedhæftet kommunes høringsvar fremgår blandt andet:

" ...

Jeg havde modtaget en henvendelse om etablering af en ny skovvej ved Fladbjerggårdvej og om at der var blevet brugt bygge- og anlægsaffald.

Mette og jeg tog derfor derud for at se hvad det var for noget bygge- og anlægsaffald.

Vejen var nem at finde. Den førte ind i en skov mellem vejene Fladbjergvej og Fladbjerggårdvej. Vejen var et stort anlægsarbejde. Der var gravet ind i skovbunden så flere af siderne var ovre 3 meter høje eller dybe. Der var blevet brugt bygge- og anlægsaffald til vej opbygningen og ovenpå var der lagt enten grus eller asfalt.

Bygge- og anlægsaffaldet bestod af mursten, tegl, glaseret tegl, fliser, klinker, beton havefliser, beton, terraso, lega, malet beton, asfalt, lidt plast, jern og skumgummi. Mange af emnerne var store, større end den halve mursten vi tillader i praksis.

To steder langs skovvejen lå der frasorteret jern og plast. Det så ikke godt ud. Jeg tog nogle billeder, se herunder samt lidt video der bliver lagt på sagen. Udover skovvejen var der også blevet etableret en sø, ved adressen Fladbjerggårdvej 9

...

...”

Odense Kommune har ved to mails af 15. februar 2023 fremsendt yderligere kortmateriale, fotos og de to videoer af 13. juli 2018 nævnt i tilsynsnotatet fra samme dag.

Af Odense Kommunes notat af 6. marts 2019 ”Undersøgelse af hvor bygge- og anlægsmaterialet stammer fra og vurdering af mængder samt indhold af problematiske stoffer” vedhæftet kommunens høringssvar fremgår blandt andet:

” ...

Skovvej ved Fladbjergskovvej. Vejfyld Fyld i vejen består af mindre stykker beton i mindre stykker/mursten/tagsten iflg. Ejer. Fyldet/materialerne stammer fra huse på de nedenstående 4 adresser, 1 fra Odense Kommune og 3 fra Nordfyns Kommune. Derudover stammer belægningsstene fra 4 andre adresser alle i Odense Kommune.

Ejlby Lunde Vej 16, 5471 Søndersø. 80 tons.

- Nordfyns Kommune kender intet til denne.

Iflg. BBR ligger/lå der på adressen et vandværk på 18 m2 bygget i 1949. Kender intet til materialerne.

...

Sømarksvej 2 A, 5471 Søndersø. 140 tons.

Nedrivningen efter brand er blevet miljøscreenet.

- Alle malede/lakerede overflader forurenet med PCB

- Maling i trapperum indeholdt bly svarende til farligt affald
- Asbest i udhæng og på taget samt i rørbøjninger og aftrækskanaler
- Brandskadede beton, tegl og glaserede fliser til deponi
- Alt uidentificerbart affald skal deponeres.

Kilde: OBH gruppen

Bygningen er fra 1961 og har et areal på 208 m².

Chr. Lehns Vænge 2, 5270 Odense N. **180 tons.**
Miljørapport foreligger.

Vestergade 24, 5471 Søndersø. **448 tons.**
Her har Nordfyns Kommune kun en sag om jordflytning, intet om bygge- og anlægsaffald.

...

Belægnings sten

Belægnings sten tilkøbt af Martin Basso ca. 200-250 m² hvilket svare til ca. 80 kg/m² x 200 m² = 16.000 kg = 16 tons.

De stammer fra følgende adresser:

- Tjørnevænget 5 F
- Tjørnevænget 5 B
- Hunderupvej 106
- Dragebakken 141

Toplaget

Toplaget (Genbrugsballast) er købt hos City container. Materialet består af knust tegl, mursten og beton i størrelsen 0 – 32 mm. Der er kørt 174,7 tons på fra Norrecco Odense.

Ved ikke fra hvilken adresser genbrugsballasten stammer fra.

Stemmer mængderne overens med de faktiske forhold? Ja

Jeg har fået oplyst at der i alt er kørt ca. 864 tons (80 + 140+180+448+16) på. Vægtfylden på bygge- og anlægsaffaldet i vejen er svært at bestemme. Vægtfylden for beton er ca. 2,4 tons/m³ og for tegl ca. 1,6 tons/m³. Jeg sætter vægtfylden til 1,7. Det betyder at der beregnet er **kørt ca. 508 m³** på.

Jeg har tidligere beregnet at der må ligge ca. **688 m³** i vejen ud fra længden, bredden samt tykkelsen af vejkassen.

Jeg vurderer at mængderne stemmer nogenlunde, da jeg ikke synes at vejkassen i den vestlige del af vejen så tyk ud.

OBS!

Vi så en del glaserede tegl i vejen. Hvor det kommer fra vides ikke, ingen af de 4 ejendomme har haft et glaseret tag så vidt jeg har kunne finde ud af.

Vurdering af indholdet af problematiske stoffer.

Belægningsstene vurderes til ikke at indeholde væsentlige problematiske stoffer, dem ser jeg derfor bort fra.

De 4 ejendomme hvor bygge- og anlægsaffaldet stammer fra er alle fra PCB og asbest perioden.

Ud af de tre ejendomme fra Nordfyns Kommune er det kun den ene der er blevet miljøscreenet. Alle de malede overflader var forurenede med PCB. Noget maling indeholdt stoffer med koncentrationer svarende til farligt affald. Ligeledes blev der fundet asbest. Der er ikke sendt vejersedler ind og Nordfyns Kommune ved ikke hvor det forurenende og farlige affald er afleveret.

De to andre ejendomme har Nordfyns Kommune som sagt intet kendskab til rent affaldsmæssigt. De indeholdt med meget stor sandsynlighed også forurenende samt farligt affald set ud fra deres historik.

Ejendommen i Odense Kommune er blevet miljøscreenet og affaldet er også blevet anvist. Der er blevet bedt om yderligere oplysninger uden held. I denne ejendom fandt man også forurenede (PCB) og farlige stoffer (tungmetaller og asbest) og her ved vi heller ikke om affaldet er afleveret korrekt. Der er ikke modtaget vejersedler som dokumentation på korrekt håndtering.

Konklusion.

Ud fra de ovenstående oplysninger/beregninger/vurderinger, vurderer jeg at det bygge- og anlægsaffald der er blevet brugt til opbygning af vejen med stor sandsynlighed, indeholder forurenede og farlige stoffer. Flere af de typer af bygge- og anlægsaffald som vi så i vejen samt asfalt er ikke omfattet af restproduktbekendtgørelsen og kan derfor ikke genanvendes som erstatning for primære råstoffer.
..."

Danmarks Naturfredningsforening har ved mail af 19. august 2019 fremsendt et høringssvar dateret samme dag. Foreningen har i høringssvaret blandt andet udtalt følgende:

" ...

Den ulovlige markvej tager sin begyndelse i øst netop på det sted, hvor fredningsforslaget lægger op til at der skal etableres en lille p-plads for de besøgende, som ønsker at nyde naturen i Hesbjergkilen til fods eller på cykel. Den nye vej forhindrer dette.

I øvrigt er vejen blind og ender ved Fladbjerggårdvej 17. Der er således alene kørsel til og fra denne ejendom, som med den nye vej søges undgået af ansøger, ejeren af Fladbjerggårdvej 9. Og der kan næppe være tale om markkørsel, da der ikke er marker for enden af Fladbjerggårdvej, men skov.

Da DN var rundt for at besigtige Hesbjergkilen som forberedelse til fredningssagen, kunne vi konstatere at forberedelserne til den nye vej allerede var godt i gang, jf. nedenstående foto fra 15. august 2017. Vi var på det tidspunkt ikke klar over, at projektet ikke havde de fornødne tilladelser og dispensationer, hvorfor vi ikke på det tidspunkt foretog os videre.

Byggearbejdet er allerede i gang 15/8-2017. Foto taget fra vest i østlig retning ved vejens begyndelse ud for indkørslen til Fladbjerggårdvej 17.

På den baggrund er det DN klare holdning, at der ikke bør meddeles dispensation fra fredningen til lovliggørelse af vejen, men henvises til at kørsel fortsat bør ske ad Fladbjerggårdvej, som topografisk ligger naturligt ved foden af Øghaven, som den har gjort det i hundredvis af år.
..."

Der har under sagen været afholdt besigtigelse den 4. juni 2021 og igen den 3. februar 2023 blandt andet som følge af, at der er udpeget nyt kommunalt medlem af fredningsnævnet.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Fredningsnævnet vurderer på baggrund af oversigtsfoto over området optaget den 9. maj 2018, ca. en måned før fredningsforslaget fik retsvirkning, sammenholdt med oversigtsfoto over samme område optaget den 20. marts 2019; det af Odense Kommune konstaterede under tilsynet den 13. juli 2018, ca. 1 måned efter fredningsforslaget fik retsvirkning, og fotos optaget i den forbindelse; den af Odense Kommune fremsendte film og kortmaterialet samt ansøgers egen erkendelse, at langt den væsentligste del af arbejdet med anlæggelsen af den omhandlede vej, som markeret med rød stiplede linje på oversigtsfoto af 20. marts 2019, er udført efter fredningsforslaget fik retsvirkning.

Det bemærkes, at fredningsnævnet under besigtigelsen den 3. februar 2023 kunne konstatere, at der også efter det nævnte tilsyn den 13. juli 2018 og et senere kommunalt tilsyn den 11. september 2018 er foretaget yderligere ikke uvæsentlige anlægsarbejder på vejen.

Det omhandlede arbejde må som følge af det anførte ikke stride mod indholdet af fredningsforslaget, jf. naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 2.

Det skal herefter vurderes, om det ansøgte er i strid med fredningsforslagets bestemmelser, og hvis dette er tilfældet, om der skal meddeles dispensation fra forslaget. En sådan dispensation kan kun meddeles, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50.

Der kunne under besigtigelsen den 3. februar 2023 konstateres betydelige terrænændringer på hele vejstrækningen med tydelige tegn på afgravning i op til 1½ meters højde, hvor der sås overgravede rødder på hele strækningen fra første vejgaffel og hen på den anden side af skrænten, hvilket strider mod forslagets bestemmelser om, at områdets tilstand skal bevares, og at der ikke må foretages terrænændringer, jf. forslagets § 3 og § 4. Endvidere strider det ansøgte mod forslagets bestemmelser om, at der ikke må anlægges nye veje, jf. forslagets § 7.

På baggrund af blandt andet det i Odense Kommunes notat af 6. marts 2019 og tilsynsnotat af 13. juli 2018 med tilhørende fotos anførte om de anvendte materialer vurderes det, at der ved anlæggelsen af vejen er anvendt materialer, som strider mod forslagets bestemmelser i § 7 om, hvilke materialer der må anvendes til vedligeholdelse af eksisterende veje. Dette støttes af, at der under den nævnte besigtigelse tydeligt sås hele mursten, plastikstykker og tegl anvendt som vejmateriale på trods af, at der var gået ca. 4 ½ år, siden det ansøgte arbejde er udført.

Det ansøgte, som strider væsentligt mod flere bestemmelser i forslaget, udgør et betydeligt indgreb i landskabet i området og strider mod fredningens formål, særligt om "at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab" og om "at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn".

På denne baggrund og under hensyn til, at ansøger ikke i øvrigt har anført omstændigheder, der ville kunne begrunde en dispensation fra de nævnte bestemmelser, meddeler et enigt fredningsnævn afslag på dispensation til etablering af de med rød stiplede linje på Odense Kommunes oversigtskort af 20. marts 2019 markerede vejstrækninger.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Anni Højmark
formand

FREDNINGSNÆVNET FOR FYN

Odense Kommune og
Den Danske Naturfond

Christiansvej 41
5700 Svendborg
Tlf. 93 56 40 70

fyn@fredningsnaevn.dk
www.fredningsnaevn.dk
J.nr. FN-FYN-27-2023
Dato: 28. december 2023

Afgørelse af 28. december 2023.

Ansøgning om dispensation til nedlæggelse af interne grøfter og dræn i Hesbjerg Skov.

Odense Kommune har ved mail af 7. juli 2023 på vegne af kommunen og lodsejer fremsendt en ansøgning om dispensation til at nedlægge interne grøfter og dræn på følgende matr.nre.:

1c, St. Hesbjerg, Sanderum
1aa, St. Hesbjerg, Sanderum
1a, Holmstrup By, Sanderum
1h, St. Hesbjerg, Sanderum
1z, St. Hesbjerg, Sanderum
1æ, St. Hesbjerg, Sanderum
1d, Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud
1i, St. Hesbjerg, Sanderum
1q, Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud
1ø, St. Hesbjerg, Sanderum
1ab, St. Hesbjerg, Sanderum
1b, St. Hesbjerg, Sanderum

Sagsfremstilling

Af ansøgningen, der indeholder kortmateriale og er dateret 7. juli 2023 fremgår blandt andet følgende:

" ...

Odense Kommune og Den Danske Naturfond ønsker at genoprette den naturlige hydrologi i Hesbjerg Skov. Derfor ønsker Odense Kommune og Den Danske Naturfond at nedlægge interne grøfter og dræn inden for projektområdet der omfatter Den Danske Naturfonds arealer i Hesbjerg Skov, se evt. afsnit om lodsejerforhold.

Odense Kommune søger godkendelse efter fredningen af Hesbjergkilen. Hele projektområdet ligger inden for frednings arealer.

...

Begrundelse for projekt

...

Den centrale del af Hesbjerg Skov og Øghaven blev opkøbt af Den Danske Naturfond i 2022, så fonden i dag ejer ca. 170 ha. Den Danske Naturfonds arealer udgør i denne ansøgning projektgrænsen. Se figur 1 for oversigtskort over fredningen og Den Danske Naturfonds arealer i Hesbjerg Skov.

Nuværende afvandingsforhold

Kendetegnende for Hesbjerg Skov er, at større flader typisk fremgår som søer eller veldrænede, samt at mose- og sumpområderne er fraværende. De nuværende afvandingsforhold er især præget af de mange rør...

Området er generelt med stor topografisk variation og specielt den vestlige del af området indeholder naturlige lavninger, der er drænet via udgravede grøfter.

Projekterede forhold

Det overordnede formål er at hæve fugtigheden i jordmatricen og på den måde genskabe de naturlige skovenge og skovmoser med periodiske oversvømmelser, samt skabe sammenhænge i vandløb og grøfter for at forbedre levestederne for arter knyttet til vand og våde områder.

Ved at tilkaste grøfter vil man få en forbedret udtrængning af trykvand fra højereliggende arealer, og en lavning der i dag fremstår som periodevis fugtig kan få potentiale til at udvikle sig til en spændende skovmose.

Alle tiltag er planlagt og testet af rådgiver for at holde påvirkningerne inden for projektgrænsen

Miljømål og habitatvurdering

Vandområdeplaner

I Hesbjerg Skov findes det målsatte vandløb Vosemoseafløbet/Afløb fra Hesbjerg Skov, der i vandområdeplanerne er målsat til God økologisk tilstand. Vandløbet går gennem hele projektområdet og løber til Borreby Møllebæk, der er tilløb til Odense Å.

Tilstandsvurderingen af vandløbet er Moderat økologisk tilstand, der er altså ikke målopfyldelse. Der er ingen krav om indsatser i denne eller næste vandplanperiode. Vandløbet er præget af flere spærringer og rørlægninger, hvilket højst sandsynligt er årsagen til den manglende information på fisk og makrofytter. Der er målt en faunaklasse på 4 i 2011. Det vurderes at vandløbet ikke kan nå målopfyldelse i sin nuværende udformning og tilstand. Hvis der skal gennemføres tiltag i medfør af vandområdeplanerne, vil det ske i samarbejde med Odense Kommune.

Nærværende projekt vil ikke forringe de muligheder der er for målopfyldelse i vandløbet eller udgøre en forhindring for eventuelle fremtidige projekter.

Naturbeskyttelsesloven

Der findes i alt 22 §3-beskyttede naturarealer i Hesbjerg Skov. Det drejer sig om 14 vandhuller eller mindre søer, fem enge og tre moser. Næsten alle vandhullerne er kunstige og etableret løbende fra et tidspunkt før 1995 (det nordlige vandhul i afdeling 31) til 2017 (det østlige vandhul i afdeling 9). Naturtilstanden for søerne fordeler sig med fem i ringe tilstand og ni i moderat tilstand. Engene fordeler sig med en i ringe tilstand, tre i moderat tilstand og en i god tilstand. Moserne fordeler sig med to i moderat tilstand og en i god tilstand.

Vandløbet Vosemoseafløbet er §3 beskyttet.

Det forventes, at man ved at genskabe en mere naturlig hydrologi i projektområdet vil opnå en mere naturlig tilstand i områderne og derved skabe en forbedring i tilstanden af §3 arealerne.

Odense Kommune vil ansøge om dispensation fra naturbeskyttelseslovens §3 hos relevante myndighed, hvis det vurderes, at §3 arealer påvirkes.

Natura2000

Hesbjerg Skov er ikke beliggende i et Natura2000-område. Nærmeste Natura2000-område er Odense Å³ ca. 5 km væk i lige linje og ca. 8,8 km væk via vandløbsvejen.

Området mellem Hesbjerg Skov og Odense Å er hovedsageligt dyrkede arealer og mindre landsbyer, med islæt af beskyttede naturtyper (§3), især tættest på Hesbjerg Skov. Tættere på Odense Å dominerer områder med industri, befæstede arealer og bymæssigbebyggelse.

At nedlægge interne grøfter og dræn, med effekter kun inden for projektområdet, vurderes ikke at påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er registreret tre bilag IV-arter i Hesbjerg Skov. Det drejer sig om de to paddearter stor vandsalamander og springfrø og om guldsmeden grøn mosaikguldsmed.

Stor vandsalamander er fundet i vandhullet i den nordvestlige del, samt i to vandhuller umiddelbart udenfor projektområdet. Alle fund er gjort i 2009 og arten er ikke registreret (og muligvis heller ikke eftersøgt) i området siden. Vandhullet i den nordvestlige del fremstår i dag ikke specielt egnet som ynglevandhul for stor vandsalamander.

Springfrø er fundet i det nordligste vandhul i skoven, i vandhullet i den vestligste del af skoven, samt i to vandhuller umiddelbart udenfor projektområdet. Alle fund er gjort i 2009 og arten er ikke registreret (og muligvis heller ikke eftersøgt) i området siden. Vandhullet i den nordvestlige del fremstår i dag ikke specielt egnet som ynglevandhul for springfrø.

Grøn mosaikguldsmed er registreret i et vandhul, der ligger umiddelbart nord for Hesbjerg by og altså ca. 250 meter nord for den vestlige del af projektområdet. Arten er registreret løbende siden 2009 og seneste fund er i 2019. Arten er ikke registreret indenfor projektområdet. Der er heller ingen forekomst af planten krebseklo, som er vigtig for grøn mosaikguldsmed, indenfor projektområdet.

En forbedring i den naturlige hydrologi vil ikke have en negativ påvirkning på nogle af de tre arter.
..."

Fredningen

Det omhandlede område er ikke omfattet af en eksisterende fredning, men ligger inden for området omfattet af Fredningsnævnet for Fyns afgørelse af 22. december 2021 om fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens Kommuner. Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, der ikke har truffet afgørelse. Fredningsnævnets afgørelse er truffet på baggrund af et fredningsforslag fremsat den 30. april 2018 og offentliggjort den 14. juni 2018 på fredningsnævnets hjemmeside og den 15. juni 2018 i Statstidende.

Fredningsforslaget, som revideret ved forslag af 14. august 2019, lå til grund for fredningsnævnets afgørelse, der er offentliggjort den 12. januar 2022, som indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagen:

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,

- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at sikre den visuelle oplevelse af lerfladbakken Øghavens skrænter og lerflade, samt overgangen til det omgivende terræn og
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, med mindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

...

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

...

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning

...

§ 5 Arealernes drift og anvendelse

...

Stk. 3. Beskyttet natur: Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

...

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Af udtalelse fra Odense Kommune, Naturteamet af 7. juli 2023 vedhæftet fremsendelsesmailen fremgår blandt andet:

" ...

Projektet har til formål at genskabe naturlig hydrologi i skovområdet, som primært har været drevet som produktionsskov, og været afvandet ved grøfter og dræn. Sigtet er at genskabe naturlige skovenge og skovmoser med periodiske oversvømmelser, samt skabe sammenhænge i vandløb og grøfter for at forbedre levestederne for arter knyttet til strømmende vand.

Det er naturteamets umiddelbare vurdering, at det ansøgte projekt har et naturforbedrende sigte, og at det ligger indenfor fredningens formål, som bl.a. er at "udvikle området, som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene"

...

Inden projektets igangsætning, vil der skulle vurderes på hver enkelt beskyttet naturtype i forhold til den ændring, en sløjfning af de kunstige afvandingsforanstaltninger vil medføre.

Hvis det vurderes, projektet vil påvirke den enkelte lokalitet, vil Odense Kommune træffe de nødvendige afgørelser i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3. Der vil kun blive givet dispensationer til naturforbedrende tiltag.

..."

Af udtalelse fra Odense Kommune, Vandløbsmyndigheden af 5. juli 2023 vedhæftet fremsendelsesmailen fremgår blandt andet:

"..

Projektet har til formål at genskabe den naturlige hydrologi i området, der tidligere har været drevet som produktionsskov, hvilket den i dag bærer tydelige præg af i form af intensiv dræning, mange grøfter og opstemninger. Ved at nedlægge interne grøfter og dræn vil man få periodevis vådere områder, hvilket vil tilgode den flora og fauna der er tilknyttet våde levesteder.

Det private vandløb Vosemoserenden ligger centralt i projektområdet. Vosemoserenden er §3 beskyttet efter Naturbeskyttelsesloven og målsat i statens vandområdeplaner til God økologisk tilstand. Der er i dag ikke målopfyldelse i vandløbet.

Det er vandløbsmyndighedens vurdering, at det ansøgte, ikke vil forringe den nuværende tilstand i Vosemoserenden eller være til hinder for senere målopfyldelse i fht. vandområdeplanerne.

Det er vandløbsmyndigheden vurdering, at der kan dispenseres fra fredningens § 4, stk. 2, da genopretning af den naturlige hydrologi er i tråd med fredningens formål jf. fredningens §1, punkt 2..."

Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet har valgt ikke at udtale sig.

Denne afgørelse er truffet på skriftligt grundlag.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Formålet med det ansøgte om at genskabe de naturlige skovenge og skovmoser for at forbedre levestederne for arterne i området, der er tilknyttet vand og vådområder understøtter fredningsforslagets formål blandet andet om, at bevare og forbedre de landskabelige og biologiske værdier samt udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene.

Det ansøgte er ikke i strid med de øvrige formål i fredningsforslaget og er omfattet af fredningsforslagets § 4, stk. 2, der hjemler en særlig adgang for fredningsnævnet til at godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer, også hvis dette måtte medføre terrænændringer.

Et enigt fredningsnævn meddeler på denne baggrund dispensation som ansøgt.

Under hensyn oplysningerne i sagen, herunder det af Odense Kommune oplyste, vurderer fredningsnævnet, at naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke til hinder for den meddelte dispensation, ligesom fredningsnævnet vurderer, at det ansøgte ikke skader integriteten af det nærmeste Natura-2000 område nr. 114 (Habitatområdenr. 98) Odense Å med Hågerup Å, Sallinge Å og Lindved Å.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævnenes hus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

Anni Højmark
formand

Afgørelse af 26. juni 2024

Ansøgning om dispensation til et naturgenopretningsprojekt

Odense Kommune har ved mail af 3. maj 2024 på vegne af Den Danske Naturfond og Odense Kommune fremsendt en ansøgning om dispensation til et naturgenopretningsprojekt på matr.nre. 1c St. Hesbjerg, Sanderum, 1aa St. Hesbjerg, Sanderum, 1a Holmstrup By, Sanderum, 1h St. Hesbjerg, Sanderum, 1z St. Hesbjerg, Sanderum, 1æ St. Hesbjerg, Sanderum, 1d Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud, 1i St. Hesbjerg, Sanderum, 1q Ll. Hesbjerg Gde., Ubberud, 1ø St. Hesbjerg, Sanderum, 1ab St. Hesbjerg, Sanderum, 1b St. Hesbjerg, Sanderum, 1d Holmstrup By, Sanderum.

Sagsfremstilling

Af ansøgningen, der er dateret den 17. april 2024, fremgår blandt andet:

" ...

Den Danske Naturfond vil gerne som grundejer sammen med Odense Kommune som samarbejdspartner ansøge om syv dispensationer:

1. Dispensation til at anlægge supplerende trampestier inkl. gåspang på udvalgte steder til en samlende stirute på otte kilometer
2. Dispensation til at anlægge supplerende stier til en samlende fodgængervenlig stirute på tre kilometer
3. Dispensation til at anlægge en ny parkeringsplads i en eksisterende lysning på Hesbjerg Skovvej
4. Dispensation til at nedlægge de eksisterende parkeringspladser på Hesbjerg Skovvej
5. Dispensation til at anvende renafdrift af nålekulturer og - bevoksninger i omlægningsfase
6. Dispensation til at omlægge skov til lysåben natur.
7. Dispensation til at genoprette den naturlige hydrologi i Hesbjerg Skov

...

Baggrund for ansøgningen

...

Den Danske Naturfond er en almennyttig fond, der opkøber natur for at forbedre og sikre naturgrundlaget samt for at give almenheden adgang til at færdes i og opleve naturen. Den Danske Naturfond købte i 2022 ca. 170 ha skov i Hesbjerg Skov med netop dette formål: At bevare og udvikle områdets naturværdier samt gøre området mere tilgængeligt for offentligheden.

...

Området er købt med henblik på at skabe et nyt offentligt tilgængeligt naturområde, hvor driften af arealet har biodiversitet som første prioritet. De besøgende skal kunne opleve skoven og den nye natur via de rekreative muligheder som Hesbjerg Skov byder på. Derfor har Odense Kommune og Den Danske Naturfond udarbejdet en Friluftsplan og en Naturplan som sætter retningen.

På Den Danske Naturfonds arealer er der fri fladefærdsel overalt, ligesom i offentlige skove, og derfor er det vigtigt, at prioritere et gennemtænkt stisystem, så den primære færdsel kan styres og koncentreres i stedet for at spredes over hele arealet. Herved sikres en optimal vægtning mellem beskyttelse og benyttelse.

...

Figur 2 Kort over den forslåede fredning af Hesbjergkilen samt Hesbjerg Skov ejet af Den Danske Naturfond.

Den Danske Naturfond og Odense Kommune sender denne ansøgning om dispensation fra Fredning af Hesbjerg Kilen, for at kunne igangsætte initiativer fra både Friluftsplanen, Naturplanen og Hydrologiplanen sideløbende. Dette vil give de bedste forudsætninger for vellykkede projekter med færrest mulige forstyrrelser i skoven.

Dispensationer knyttet til Friluftsplanen

Den Danske Naturfond og Odense Kommune ønsker at anlægge to sammenhængende stiruter, anlægge en ny parkeringsplads, samt nedlægge to eksisterende parkeringspladser. Se mere i bilag 1 for Friluftspan for Hesbjerg Skov.

1. Dispensation til at anlægge supplerende trampestier inkl. gåspang på udvalgte steder til en samlende stirute på otte kilometer.

En central handling i Friluftspanen er etableringen af en længere vandresti i skoven. En sti med egen identitet – ”Hesbjerg Skov Stien”. Den skaber et konkret udflugtsmål; en såkaldt ”trofæ-sti” – en sti der bliver ”reason to go” for en stor målgruppe. Det er en længere stirute på ca. otte km til dagsture, og den vil samtidig synliggøre og skabe opmærksomhed på områdets størrelse og nye rekreative muligheder.

Der er tale om en natursti / trampespor, der tager udgangspunkt i at anvende og sammenbinde eksisterende stier og skovveje, og den markeres på pæle med piktogrammer samt evt. via mærker på træer. Stiruten får start / slut på en ny parkeringsplads (se ansøgning om dispensation punkt 3), den har forbindelse til fredningens to stiforbindelser ud af skovområdet, og den kommer forbi alle de væsentlige landskabelige kvaliteter. Stien etableres, så brugerne let kan afkorte turen. Som hjælp til dette opsættes markeringer til p-pladsen.

Stiens forløb er tilrettelagt ud fra en række forskellige kriterier:

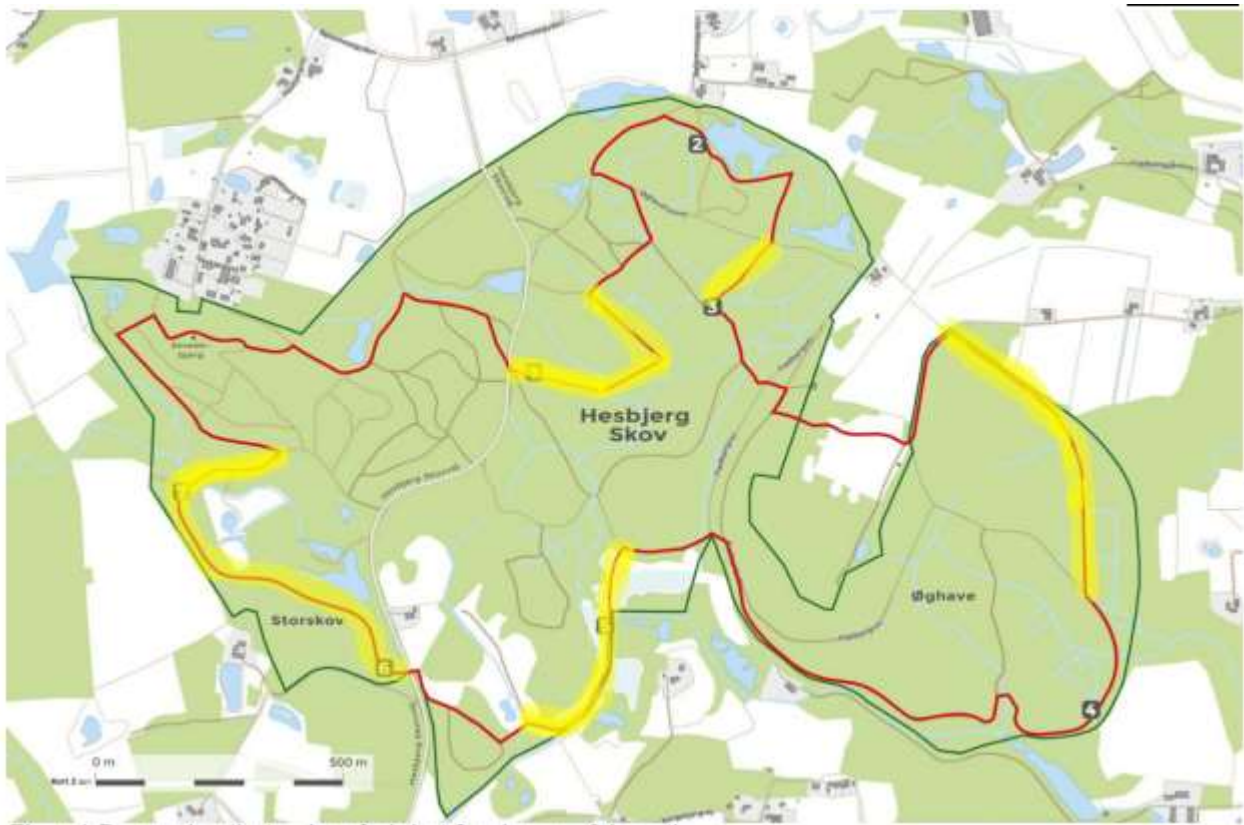
- Skabe en sammenhængende sti med et - for brugerne - naturligt forløb med udgangspunkt i de eksisterende stier.
- Sikre at større områder i skoven friholdes for markerede stier og faciliteter. Stiruten forløber derfor primært i udkanten af skoven.
- Der er start / slut ved en ny central parkeringsplads, der giver en bedre ankomst til skovens brugere.

Herudover er et væsentligt kriterie, at der skabes et varieret stiforløb, der fremviser væsentlige dele af områdets særlige natur- og landskabstyper, der er identificeret og beskrevet i afsnit 1.3 i Friluftspanen.

Stiruten går over spejdernes areal på en eksisterende sti. Dette er godkendt af spejderne, og i skrivende stund er en tinglysning i gang.

Anlægsarbejde ved etableringen

Anlægsarbejdet vurderes på den baggrund at være af begrænset omfang i primært følgende områder:

Figur 1 Den røde stirute viser forløbet for den ca. 8 km sti

1. Stien forløber primært på eksisterende skovveje. På nær fra strækningen fra ny p-plads. På et lavereliggende område kan der, såfremt vandstanden hæves, være behov for et gåspang / ny rørungeføring under vej på cirka 20-30 meter. Se desuden gul markering samt under punkt 1 side 8.
2. Ny sti på cirka 100 meter gennem yngre bevoksning. Denne del ligger uden for Fredningen af Hesbjerg Kilen, og derfor ikke en del af ansøgningen.
3. Ny sti på cirka 75 m. Delvist på ældre kørespor. Etablering af gåspang på cirka 5 - 20 meter over grøft / område med hævet vandstand.
4. 250 meter ny sti / stærkt tilgroet skovvej åbnes.
5. Ny sti. Vurderes at være farbar hele året rundt. Bør dog følges i de kommende år og evt. udlægges flis/laves gåspang på enkelte korte strækninger.
6. Ny sti. Bl.a. op ad skrænt fra Hesbjerg Skovvej. Skal etableres spang på 5 meter over vådt parti ved Hesbjerg Skovvej. Evt. trin i skråning.
7. Ny sti / stien forløber på trampesti. Væltede træer m.m. fjernes fra stien

Samlet set skal der således etableres ny sti / åbnes stærkt tilgroet sti på cirka 450 meter. Herudover skal forventes rydning og slåning af udvalgte strækninger, som i dag er lettere tilgroet, fordelt over hele stien. Det vurderes at være samlet set cirka 1.500 meter. Af hensyn til den fremtidige vedligeholdelse kan det desuden være nødvendigt at jævne / planere område med særligt dybe kørespor o.l.

2. Dispensation til at anlægge supplerende stier til en samlende fodgængervenlig stirute på tre kilometer.

For at appellere til flere målgrupper bør der sikres en kortere markeret stirute (rundtur) med plant underlag med et attraktivt forløb. Det vil være et let kommunikerbart tilbud til besøgende, der kun ønsker at gå en kortere tur.

Den korte stirute "Øghave Stien" skal etableres, så den er farbar for besøgende med barnevogn eller dem som er svagt gående, så de også har adgang til skoven. Det stiller ekstra krav til et jævnt og fast underlag. Stiruten skal ikke befæstes med grus på hele strækningen, men på udvalgte strækninger, hvor underlaget er særligt blødt eller ujævnt i dag.

Stiruten giver mulighed for en rundtur på 30-45 minutter – ca. tre kilometer som fremviser vigtige naturområder og landskaber i Hesbjerg Skov. Der etableres en markeret sti med start / slut på en ny parkeringsplads (se punkt 3). Stiruten etableres primært via eksisterende skovveje og stier.

Stiens forløb er tilrettelagt ud fra en række forskellige kriterier:

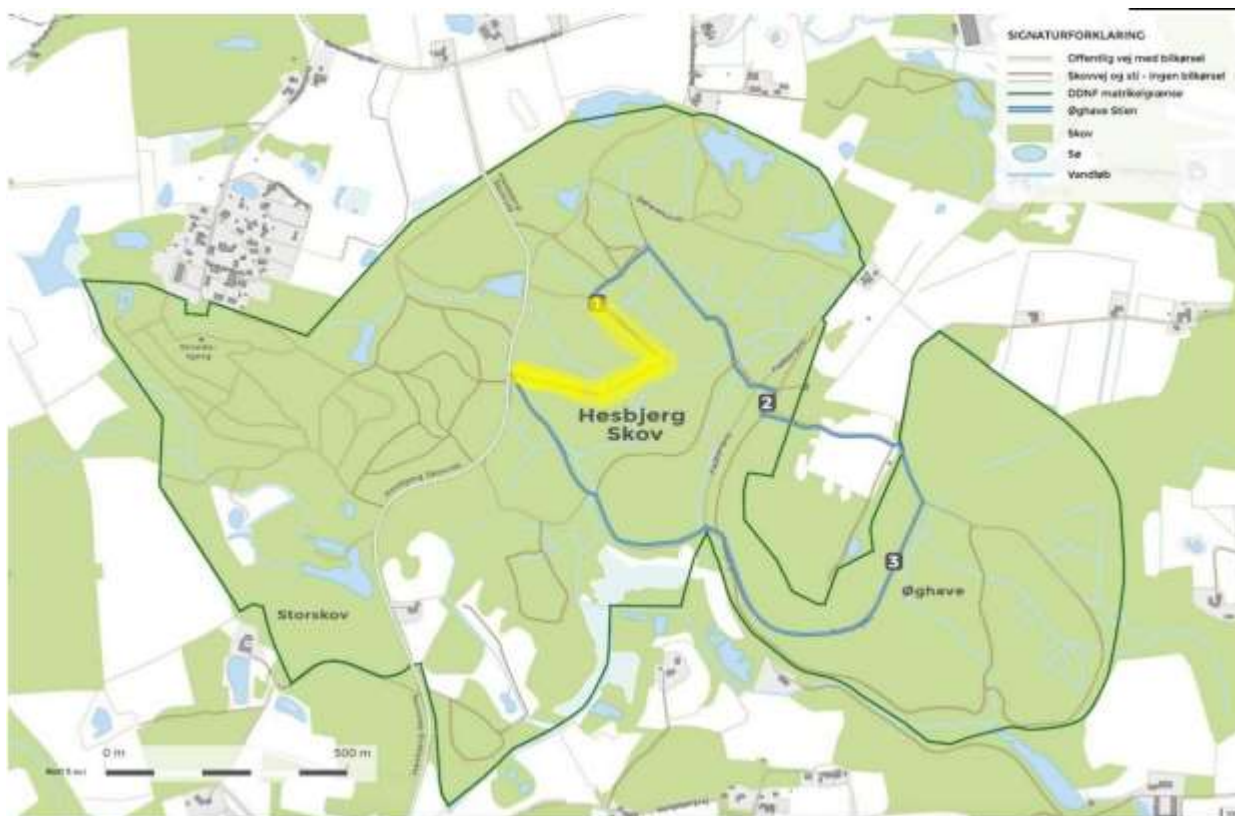
- Skabe en sammenhængende sti på cirka tre km. med et attraktivt og naturligt forløb.
- Mest mulig af stiruten forløber på befæstede / stenlagte veje i skoven.
- Der er start / slut ved en ny central parkeringsplads, der giver en bedre ankomst til skovens brugere.

Herudover er et væsentligt kriterie, at der skabes en varieret sti, der fremviser væsentlige dele af områdets særlige natur- og landskabstyper. Her er fokuseret på at fremvise de to meget markante / væsentlige områder indenfor natur og geologi: engen med perlemorssommerfuglen og lerfladbakken i Øghaven.

Stiruten går over spejdernes areal på en eksisterende sti. Dette er godkendt af spejderne, og i skrivende stund er en tinglysning i gang.

Anlægsarbejde ved etableringen:

De primære anlægsarbejder koncentrerer sig til tre forskellige områder:

Figur 2 Den blå stirute viser forløbet for Øghave Stien.

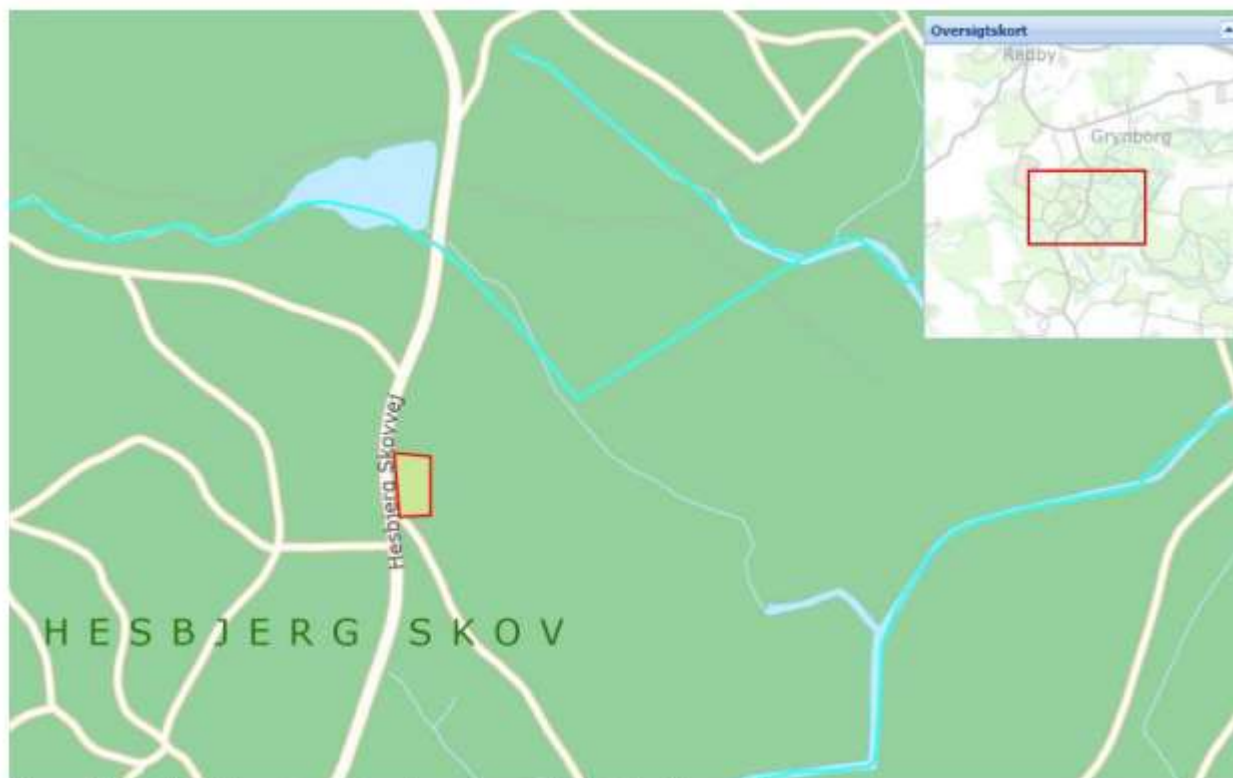
1. Denne del forløber over cirka 700 meter primært på ubefæstede skovveje, dog ny strækning ved gul markering. Her skal planeres og ske udlægning af grus på delstrækninger. Se desuden under punkt 1 side 6.
2. Forbedring af sti med få bløde / våde strækninger hen over spejdernes grund.
3. Fast skovvej - men med høj midte som skal jævnes / planeres.

3. Dispensation til at anlægge en ny parkeringsplads i en eksisterende lysning på Hesbjerg Skovvej.

Der ansøges om en ny parkeringsplads, der er centralt placeret midt i skoven. Den vil fungere som én hovedindgang, og der kan skabes bedre oversigtsforhold ved udkørsel til Hesbjerg Skovvej. De to nye markerede stiruter har start / slut ved den nye parkeringsplads (se mere under punkterne 1 + 2), hvilket giver skovens gæster den bedste ankomst.

P-pladsen etableres på et åbent areal i skoven ved Hesbjerg Skovvej, se figur 5. Arealet måler ca. 25 x 15 m. Det åbne areal har af den tidligere ejer været brugt til opbevaring af flis, og det er derfor ikke nødvendigt at fælde træer for at etablere p-pladsen.

P-pladsen skal etableres som et grusbelagt areal med en naturlig afgrænsning ud mod Hesbjerg Skovvej – enten i form af store natursten eller værn af træ / træstammer, så ind- og udkørsel kan styres. P-pladsen kommer til at kunne rumme cirka 20 biler. Desuden opsættes et velkomst-skilt med information om skoven samt evt. affaldshåndtering på p-pladsen

Figur 3 Kortudsnit der viser placering af ny p-plads i Hesbjerg Skov.

...

4. Dispensation til at nedlægge de eksisterende parkeringspladser på Hesbjerg Skovvej.

De to nuværende p-pladser i fredningen er ikke egnet grundet flere forhold. De er meget små med plads til relativt få biler. Den største af pladserne har desuden store træer midt på pladsen, hvor bilerne kører over deres rødder, der er dårligt underlag samt dårlige udsigtsforhold ved udkørsel (figur 8).

Vi har allerede været nødsaget til at fælde nogle store træer grundet sikkerhedsforanstaltninger. Det er bl.a. derfor der ansøges om en ny p-plads med bedre forhold og trafiksikkerhed for skovens besøgende. De to p-pladser nedlægges ved åbningen af den nye p-plads, hvis der gives dispensation

...

5. Dispensation til at anvende renafrift af nålekulturer og -bevoksninger i omlægsfase.

...

Hesbjerg Skov fremstår i dag som en klassisk produktionsskov domineret af ensaldrende renbestande og derfor mangler en række naturlige, økologiske processer og dynamikker. Det er ønsket at en øget naturindsats skal fremme biodiversiteten og levevilkårene for en række dyre-, plante- og svampearter, men det kræver en konvertering af den nuværende ensartede bevoksningsstruktur.

Mange af de ensalderende renbestande udgøres af indførte produktive nåletræsarter. Som udgangspunkt omhandler ansøgning alle renbestande af nåletræ, med undtagelse af enkelte litra med rødgran, lærk og nogle af de store individer af thuja, ædelgran og douglasgran. Alt sitkagran, cypres, grandis, nobilis, nordmannsgran mm. ønskes fjernet fra skoven i videst muligt omfang, idet de ikke er naturligt hjemmehørende. Se bilag 2 Naturplan for Hesbjerg Skov.

Der ansøges om at rydde bevoksninger med eksotiske nåletræer i afdelingerne 1, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27 og 28, se figur 9.

Figur 9. Skovkort der viser afdelingerne i Hesbjerg Skov

Angående rødgran, så ønskes de fjernet helt eller delvist i afdelingerne 4, 7, 8, 9, 11, 19 og 28, således, at der efter de indledende naturgenopretningstiltag stadig vil forekomme bevoksninger af rødgran i afdelingerne 3, 7, 8, 10, 20, 21, 26 og 28.

I afdeling 4, litra h fjernes rødgran for at sikre udsigt fra Smedebjerg over søen og mosen i afdeling 6.

I afdeling 7 fældes der enkelte rødgran i litra e, for at påbegynde en gradvis nedbrydning af den tætte plantagestruktur. Dette gøres gradvist for at undgå en pludselig udledning af næringsstoffer og humusstoffer efter afdrift til søen umiddelbart syd for.

I afdeling 8 afdrives litra b for at forbedre mulighederne for at etablere en lysåben skovmose på stedet.

I afdeling 9 afdrives rødgran for at sikre lysåbne arealer syd for Sortemose.

I afdeling 11 afdrives rødgran, da området gøres så vådt som muligt for at genetablere skovmose i området.

I afdeling 19 afdrives rødgran sammen med andet nål i litra f.

I afdeling 28 afdrives rødgran i litra d sammen med øvrige nål. Rødgran i litra b bevares, men vil blive eksponeret fra vest pga. rydning af litra c og d, der ligger umiddelbart vest for. Dermed må man forvente, at bevoksningen gradvist med tiden vil bryde sammen.

Lærk ønskes helt eller delvist fjernet i afdelingerne 4, 11 og 13. således, at der fremover vil forekomme lærk i mindre grad i afdelingerne 4, 11, 14 og 20.

6. Dispensation til at omlægge skov til lysåben natur

...

Hesbjerg Skovs tidligere fokus som produktionsskove har betydet, at skovens lysåbne arealer (enge, moser og søer) samlet kun dækker ca. 11,5 ha. af skovens ca. 170 ha. Samtidig ligger skovens nuværende lysåbne områder relativt spredt, hvilket gør det svært for arterne at opretholde bestande og sprede sig. Det ønskes at øge andelen af lysåbne arealer. Det vil skabe en mere varieret skov og forbedre sammenhængen mellem de nuværende lysåbne områder for derved at tilgodese de arter, der er tilknyttet. Det kan være eng- eller overdrevsplanter eller f.eks. den sjældne engperlemorsommerfugl. Et yderligere fokus er at sikre,

at der er en væsentlig andel lysåbne arealer, der kan bidrage med en større produktion af græs og urter, som græssende dyr kan leve af året rundt.

Figur 10 Luftfoto som viser hvor der ønskes at lave lysåbent natur (grønne polygoner).

En del af de områder, der fremgår af ovenstående kort (figur 10) er allerede lysåbne i dag og en del af dem opstår som følge af rydninger af eksotiske nåletræer eller andre tiltag i skoven, som f.eks., genopretning af naturlig hydrologi eller etablering af udsigter fra højtliggende punkter i skoven.

1) 10,9 ha. Fjernelse af opstemmede søer efterlader lysåbne enge i den sydøstlige del. Den centrale del er lysåben i dag og den nordlige del ryddes eller tyndes voldsomt for at nedbryde et større areal med helt tæt og ung bøg. Desuden sikres udsigt fra Smedebjerg over landskabet mod syd.

2) 4,8 ha. I den vestlige del ryddes ung bøg og en bevoksning med rødgran for at sikre udsigt fra Smedebjerg over landskabet mod øst. Den centrale del består i dag af sø og omgivende lysåbne arealer, der forbliver sådan. Nord-nordvest for søen står en række cypresser, som fjernes. Den lange smalle østlige del forventes at blive vådere og vil sandsynligvis udvikle sig til lysåben skovmose.

3) 4,7 ha. Rydning af nyplantet sitka og andet nål, samt markant hævnning af vandstand skal sikre en større lysåben skovmose.

4) 9,2 ha. Hovedparten er allerede lysåben i dag. Der ryddes en korridor gennem skoven, der skal forbedre spredningsmulighederne for engperlemorsommerfugl mellem afdeling 27 og 29.

5) 7,5 ha. Rydning af relativt nyplantet sitka og andet nål, samt en bevoksning af ahorn. Der sikres udsigt fra toppen af bakken mod ådalen mod syd og Store Slugt mod øst.

6) 4,7 ha. En del af arealet er for nylig blevet ryddet af den tidligere ejer, men endnu ikke genplantet. Den øvrige del ryddes for nyplantet nål.

7) 2,1 ha. Store Mose og nærmeste omgivelser. Der ryddes en ung bevoksning af rødgran syd for søen for at sikre et større lysåbent område syd for søen, både af hensyn til lyskrævende arter, men også af hensyn til besøgendes oplevelse af området.

8) 3,2 ha. Rydning af ung bevoksning af bøg for at sikre 360 graders udsigt fra Store Kragebjerg.

7. Dispensation til genopretning af naturlig hydrologi i Hesbjerg Skov

Efter ansøgning om genskabelse af naturlig hydrologi i Hesbjerg Skov fra Odense Kommune d. 7. juli 2023 til Fredningsnævnet, som gav tilladelse til det ansøgte d. 28. december 2023, sender Odense Kommune nu en uddybende orientering. Dette sker på baggrund af, at hydrologiprojektet nu er detailplanlagt. Det detailplanlagte projekt er vedhæftet som bilag 3. Det foreliggende detailprojekt er en detaljering og konkretisering af det tidligere fremsendte mere overordnede projekt. Formålet er fortsat at lukke flest mulige dræn og grøfter samt at sikre tilbageholdelse af vandet i moser og søer, hvor det er naturligt. De fleste af projekttiltagene er i overensstemmelse med den modtagne dispensation til at lukke grøfter og dræn. 4 af de eksisterende søer er dog i 2012 etableret i modstrid med tilladelserne hertil, jf. landzonetilladelse og skovlovstilladelse. Tiltagene nr. 3, 4, 8 og 9 er derfor lovliggørende tiltag, der mindsker søernes udstrækning, men til gengæld genskaber mere naturlige vandløb. Vandløb der blandt andet er miljømålsat.

Projekt nr. 11 vedrører en intern grøft, men tiltaget vil have en mindre effekt på søen ved Grynborg, som ligger uden for selve Hesbjerg Skov men dog indenfor det fredede område. Dette projekt kan derfor være et grænsetilfælde ift. hvorvidt det kan rummes indenfor den eksisterende tilladelse fra Fredningsnævnet, idet projektet rækker lidt ud over grænsen for Hesbjerg Skov. Nabolodsejeren ønsker også projektet, idet der i dag er et utæt stemmeværk som medfører, at søen tørrer for meget ud om sommeren, jf. projektbeskrivelsen i rapporten.

Ligesom det tidligere fremsendte forprojekt er alle øvrige tiltag detailplanlagt, så de kun påvirker indenfor grænsen af Hesbjerg Skov, med projektnummer 11 som en undtagelse.

Odense Kommune opfatter det endelige og mere detaljerede projekt som værende i overensstemmelse med den fra Fredningsnævnets allerede givne tilladelse med undtagelse af tiltagene med projektnumrene 1, 5, 6, og 17.

Disse projekter beskrives derfor nærmere herunder med formål også at opnå dispensation fra fredningen.

Tiltag 1

Styrtet i den vestlige skovbæk ved Nældebjerg Eng, som er vist i Figur 7, er uheldigt for faunapassagen og vil med tiden kunne medføre omfattende erosion. Styrtet skyldes dels en sammenbrudt overkørsel og dels en nedstrøms uddybning af bækken. Den sammenbrudte overkørsel udgør adgangen til den vestligste del af skoven og indgår i Hesbjerg Skov Stien. 51 m nedstrøms for styrtet ligger endnu en overkørsel, hvor der på tværs var et vandspejlsfald på 0,64 m, hvilket tyder på en tilstopning eller et defekt rør. Denne overkørsel indgår ikke i stiforbindelse eller er af anden årsag nødvendig for færdsel i Hesbjerg Skov.

...

Det foreslås at den sammenbrudte overkørsel erstattes med et nyt rør og den nederste røroverkørsel fjernes. Faldet mellem de to overkørsler udlignes ved at udlægge et stenstryg.

Tiltag 5

Nord for ejendommen Hesbjerg Skovvej 101 er i dag et 164 meter lang rørledning igennem engen. Denne foreslås nedlagt og fjernet samt erstattet af et nyt 220 meter langt åbent vandløb, som anlægges i et bugtet forløb fra den nuværende brønd ved Hesbjerg Skovvej og i et forløb nærmere det nordlige skovbryn frem til det nuværende rørdløb. For at sikre mod kraftig erosion udlægges for hver 25 meter nyt vandløb et 5 meter langt bånd af på tværs af vandløbet og nedsænket til den projekterede vandløbsbund. Løsningen indebærer også, at der skal etableres et nyt 15 meter langt rør under Hesbjerg Skovvej som afløb fra sø nr. 5. For at beskytte mod erosion omkring rørdløbet på rørledningen sættes en lodret betonfrontmur.

Tiltag 6

Øst for ejendommen Hesbjerg Skovvej 101 er der en opstemning i den vestlige skovbæk med reguleringsstyrtet igennem et 50 cm rør som er vist på foto i Figur 8.

...

Dette styrt fjernes og erstattes af et stryg ved en bundhævning i det nedstrøms vandløb.

For at sikre mod kraftig erosion udlægges for hver 10 meter vandløb et 5 meter langt bånd af på tværs af vandløbet og nedsænket til den projekterede vandløbsbund.

Tiltag 11

Sø nr. 15 ved Grynborg har en meget ustabil vandstandsregulering, som er vist på foto i Figur 9.

Stemmeværket kan bryde sammen, og afløbet i et hul i jorden kan stoppe til.

Søen ligger i en flere meter dyb lavning, hvor søens vandspejl antages at være bestemt af ejeren af nabomatriklen nr. 1u St. Hesbjerg, Sanderum. Ejeren af nabomatriklen har givet udtryk for et ønske om at kunne fastholde det nuværende niveau af et højt vintervandspejl i søen længere hen på foråret og sommeren. Ud fra de foreliggende målinger betragter vi det ønskede vandspejl at skulle ligge omkring kote 62,0 meter DVR90.

...

Det nuværende stemmewærk fjernes, og rørafløbet afbrydes ved overgravning og fjernelse af rør. I stedet etableres et nyt rørafløb startende syd for stemmewærket i kote 61,95 meter DVR. Dette rør lægges mod syd i bunden af den tørlagte grøft der i forbindelse med projektet oprensnes, og løber herfra videre som åben grøft til sammenløbet med sø nr. 13.

Tiltag 17

Ulvemaen er en dalsænkning omgivet af topbakker. I dalen er der dannet ferskvandstørv, som i dag efter afvanding ligger i tre fladbundede lavninger, der gennemstrømmes af den østlige skovbæk fra sammenløbet af den nordlige og den centrale gren, og som midt i området modtager tilløb af den vestlige gren. Den østlige skovbæk er gravet igennem terræntærsklerne imellem de tre lavninger og ligger gravet ind i den østlige dalside langs den sydligste lavning, inden skovbækken mod syd har afløb i en gravet slugt mellem Lille og Store Kragebjerg og ned til skovvejen til Øghave, hvor skovbækken løber ind i Enghaven mod syd.

Der er ikke noget kendt autentisk forløb af den østlige skovbæk igennem Ulvemade, og terrænet har sandsynligvis som følge af afvandingen sat sig fra at have fyldt lavningerne mellem de høje terræntærskler med tørv. Projektet omfatter derfor en forlægning af den østlige skovbæk ind igennem den sydlige lavning i et forløb som giver mindst gravedybde.

For at reducere erosion fra det nye forløb igennem Ulvemade anlægges et 25 meter langt stenstryg i den østlige skovbæk i slugten nedstrøms for Ulvemaen og tæt ved Øghave Stien.

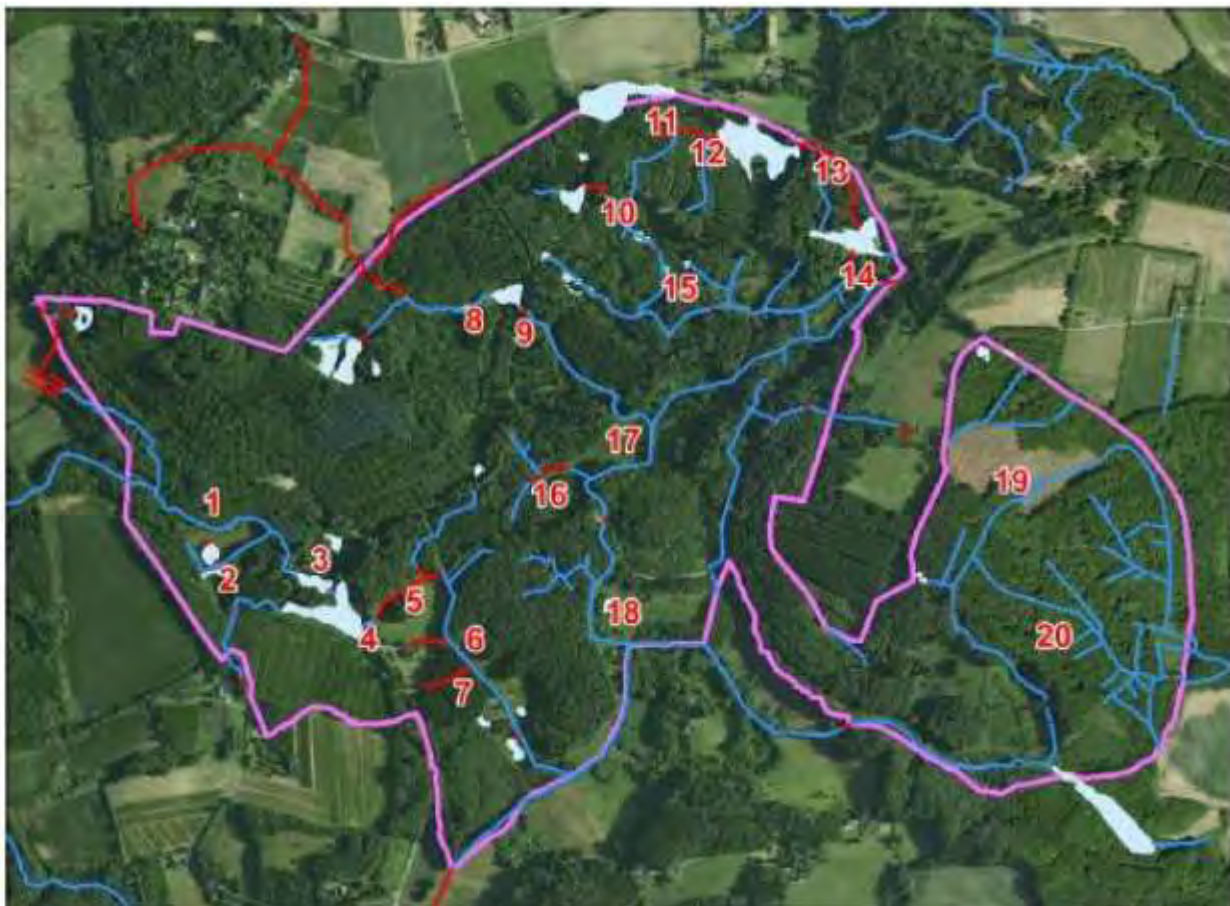
Baggrund

Genskabelse af naturlig hydrologi indebærer, ideelt set, at al kunstig afvanding i form af dræn og grøfter skal afbrydes, således at der genskabes et naturligt samspil mellem vandløbene og deres omgivelser. Det indebærer, at det strømmende vand løbende skaber en balance mellem erosion og aflejring af de

underliggende jordlag som ler, sand og grus. Og det vil normalt medføre vandløb, som ligger terrænnært, og hvor vandløbet under store afstrømninger oversvømmer det omgivende terræn.

For at opnå ovenstående ønsker Odense Kommune og Den Danske Naturfond at gennemføre de 20 projektforslag beskrevet i Hydrologiplan for Hesbjerg Skov, bilag 3. Alle projektforslag er detailplanlagt af rådgiver Niels Riis fra NaturRådgivningen ApS.

På luftfoto i Figur 10 er med numre vist de steder i Hesbjerg Skov, hvor der indgår projektforslag.

Figur 10 De omtalte projekttiltag i Hesbjerg Skov vist med numre på baggrund af luftfoto fra 2022 med vandløb og grøfter i blå streg, rørledninger i rød streg og søer i blegblå farve samt ejendomsskellet i lyslilla streg.

I forbindelse med udarbejdelse af projektforslagene blev skoven grundigt opmålt af rådgiver, hvor det kunne konstateres at afvandingen i skoven i dag sker primært gennem grøfter og åbne vandløb. I alt blev der opmålt 8,8 km grøfter og åbne vandløb. Sammen med de opmålte rørlagte strækninger og røroverkørsler i veje giver det en samlet længde på 10,3 km inden for Den Danske Naturfonds arealer. Der er således 1,5 km rørlagte vandløb og røroverkørsler på ejendommen, hvilket er en stor andel i en skov. Der er også skabt 9 kunstige styrt i vandløb og grøfter, som begrænser eller forhindrer vandløbs smådyr i deres naturlige vandring op- og nedstrøms i vandløbssystemerne. De 20 projekter gennemføres ud fra en samlet vurdering af, at disse tiltag er centrale for genopretning af den naturlige hydrologi i Hesbjerg Skov.

Vedhæftet mailen sammen med ansøgningen er en friluftspan af november 2023, en naturplan af 20. juni 2023, en hydrologiplan af april 2024 samt en udtalelse fra Odense Kommunes vandløbsmyndighed af 5. juli 2023.

Af udtalelsen fra Odense Kommunes vandløbsmyndighed fremgår blandt andet:

” ...

Det er vandløbsmyndighedens vurdering, at det ansøgte, ikke vil forringe den nuværende tilstand i Vosemoserenden eller være til hinder for senere målopfyldelse i fht. vandområdeplanerne. Det er vandløbsmyndigheden vurdering, at der kan dispenseres fra fredningens § 4, stk. 2, da genopretning af den naturlige hydrologi er i tråd med fredningens formål jf. fredningens §1, punkt 2:

- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,

...”

Fredningen

Det omhandlede område er ikke omfattet af en eksisterende fredning, men ligger inden for området omfattet af Fredningsnævnet for Fyns afgørelse af 22. december 2021 om fredning af Hesbjergkilen i Odense og Assens Kommuner. Fredningsnævnets afgørelse er påklaget til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der ikke har truffet afgørelse. Fredningsnævnets afgørelse er truffet på baggrund af et fredningsforslag fremsat den 30. april 2018 og offentliggjort den 14. juni 2018 på fredningsnævnets hjemmeside og den 15. juni 2018 i Statstidende.

Fredningsforslaget, som revideret ved forslag af 14. august 2019, lå til grund for fredningsnævnets afgørelse, der er offentliggjort den 12. januar 2022, som indeholder følgende bestemmelser af betydning for sagen:

” ...

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige, biologiske og kulturhistoriske værdier, med særlig vægt på at bevare og synliggøre de karakteristiske landskabsformer, der er resultatet af dannelseshistorien og bevare og forbedre de værdier, der knytter sig til det delvist skovklædte og kuperede mosaik-landskab,
- at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene,
- at sikre og forbedre områdets rekreative værdier og give mulighed for formidling bl.a. af den geologiske dannelseshistorie, herunder at sikre og forbedre offentlighedens adgang i området ved anlæg af sammenhængende stiforbindelser,
- at sikre udsigten fra Dyred Bankes top mod alle verdenshjørner,
- at skabe grundlag for naturpleje.

...

§ 3 Bevaring af området

Stk. 1. De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation efter § 13.

...

§ 4 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, planering eller afgravning af terrænet.

Stk. 2. Fredningsnævnet kan godkende frilægning af rørlagte vandløb, genskabelse af vådområder ved ophør af dræning mv. samt anlæg af mindre søer. Fredningsnævnet kan herved uanset § 3, stk. 1, godkende, at der sker terrænændringer.

...

Stk. 4. Fredningsnævnet kan godkende, at der sker terrænændringer som følge af naturgenopretning.

...

§ 5 Arealernes drift og anvendelse

...

Stk. 2.

Skove:

Eksisterende løvskov/blandskov skal opretholdes. Arealerne må således ikke konverteres til nåleskov, herunder juletræer og pyntegrønt.

Undtaget herfra er eksisterende nålebevoksninger på fredskovsarealer, jf. særlig signatur på fredningskortet, som kan fastholdes og genplantes med nål, såfremt det sker inden for 10 år efter afdrift af nål. I modsat fald skal evt. tilplantning ske med løvskov/blandskov (op til 15-20 % nål) med naturligt hjemmehørende træarter. Visse skovarealer skal henligge som urørt skov, jf. § 12.

Stk. 3. Beskyttet natur: Søer, enge, heder, overdrev og moser, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller skovlovens § 28, må ikke tilstandsændres. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler til f.eks. bjørneklo.

Stk. 4. Eksisterende vandløb, dræn og grøfter kan vedligeholdes som hidtil, men afvanding må ikke intensiveres, og grøfter må således ikke gøres dybere end ved deres oprindelige anlæggelse eller forsynes med nye stikgrøfter.

Stk. 5. Eksisterende levende hegn skal fastholdes men kan vedligeholdes. Nye levende hegn kræver fredningsnævnets godkendelse.

...

§ 7 Faste konstruktioner og anlæg

...

Stk. 5. Der må ikke anlægges nye veje, og grusveje skal fastholdes med grus. Almindelig vedligeholdelse af mark- og skovveje med eksempelvis sten, grus og rent bygningsaffald er tilladt, i det omfang det er lovligt efter anden lovgivning.

Stk. 6. Nye gangstier anlægges i overensstemmelse med fredningskortet. Stierne kan etableres som trampespor eller slåede 1 meter brede stier. Yderligere stier kan etableres efter aftale med lodsejeren.

Stk. 7. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn. Plejemyndigheden kan dog i særlige tilfælde godkende nye grøfter eller dræn, hvis formålet er at muliggøre naturpleje, eller hvis det er nødvendigt for opretholdelse af udlagte veje og stier.

§ 8 Offentlighedens adgang, veje og stier, rekreative anlæg mv.

Stk. 1. Offentligheden har adgang til fredningsområdet efter de almindelige regler i naturbeskyttelsesloven.

Stk. 2. De, på fredningskortet med særlig signatur, viste stier og veje må ikke nedlægges. Linjeføringen kan dog med fredningsnævnets godkendelse ændres, så længe det samlede stiforløb ikke reduceres.

...

§ 9 Pleje og naturgenopretning

...

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for naturgenopretning, der udmønter fredningens formål. Naturgenopretningsprojekter skal gennemføres i overensstemmelse med et nærmere beskrevet projekt, og godkendes af fredningsnævnet.

...

§ 12 Særbestemmelser

...

Stk. 3. De eksisterende 4 p-pladser inden for fredningsområdet fastholdes. Herudover skal der etableres et mindre parkeringsareal der muliggør adgang til Vosemose Mølle med plads til 6-8 personbiler på matr.nr. 10f Brændekilde By, Brændekilde, som angivet på fredningskortet, på plejemyndighedens foranledning i forbindelse med første plejeplan. Fra parkeringspladsen skal der være adgang til skovvejen via gennembrud i stendiget i skel mellem matr.nr. 10f og 5c Brændekilde By, Brændekilde.

...

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

..."

Høring

Odense Kommune, som tilsynsmyndighed, har ved mail af 8. maj 2024 fremsendt en udtalelse af 7. maj, hvoraf blandt andet fremgår:

" ...

Odense Kommunes vurdering

Hesbjerg Skov udvikles fra en produktionsskov, til en skov hvor naturværdier og biodiversitet bevares og udvikles. Udviklingen vil bl.a. skabe nye muligheder for den rekreative brug af skoven, og gøre området mere tilgængeligt for offentligheden.

Etablering af de to vandrestier, af varierende længder, skal sammenbinde de eksisterende stier i skoven, så det bliver et sammenhængende og naturligt forløb i området. Forløbet fremviser væsentlige landskabelige kvaliteter af områdets særlige natur- og landsskabstyper, bl.a. engen med engperlemorsommerfuglen og lerfladbakken i Øghaven.

Stierne etableres hovedsageligt på de eksisterende skovveje, og hvor de ikke er forbundet, laves der nye forløb. På udvalgte steder planeres dybe kørespor, etableres gåspang eller ny rørføring, ryddes tilgroede kørespor, og udlægges grus. Øghave Stien (3 km) etableres så der er adgang til skoven med barnevogn og for svagt gående. Stierne sikrer at større områder i skoven friholdes for de markerede stier og andre faciliteter. Odense Kommune vurderer, at etablering af stierne er af et forholdsvis begrænset omfang, som både vil sikre og forbedre skovens rekreative værdier og offentlighedens adgang gennem sammenhængende stiforbindelser. Stierne vil synliggøre de karakteristiske landskabsformer som knytter sig til skoven.

To mindre p-pladser med dårlige udsigtsforhold, skal erstattes af en ny og central p-plads. Odense Kommune vurderer, at etablering af denne p-plads, der også skal fungere som hovedindgangen til skoven bl.a. med informationsskilte, vil give mulighed for formidling af skoven og områdets udvikling. Herudover vil stierne starte og slutte ved p-pladsen, og på den måde være med til at sikre offentlighedens adgang. Ved denne løsning vil trafiksikkerheden for besøgende i skoven også blive højnet.

Hesbjerg Skov er på baggrund af skovens historik som produktionsskov domineret af ensaldrende renbestande af nålekultrur af bl.a. indførte produktions nålearter. Odense Kommune vurderer, at konvertering af de ensartede bevoksningsstrukturer, ved renafdrift af en række ikke-hjemmehørende nåletræer, vil gavne de naturlige processer og fremme biodiversiteten og levevilkårene for mange arter i skoven. Kommunen vurderer også at nedbrydning af skovens tætte plantagestruktur og omlægning til lysåben natur, vil være med til at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig

til skove og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene. Den lysåbne natur i skoven ligger spredt, og ved at øge andelen af den lysåbne natur, vil sammenhængen mellem de nuværende lysåbne arealer forbedres, og forbedre spredningsmulighederne i skoven, for arter som f.eks. engperlemorsommerfuglen. Samtidig vil det give en mere varieret skov.

Rydninger i skoven vil være med til at sætte fokus på områdets landskabelige værdier, og sikre at karakteristiske landskabsformer som bl.a. udsigten fra Smedebjerg og Store Kragebjerg synliggøres.

Produktionshistorikken i skoven betyder at hydrologien er kraftigt påvirket af grøfter, rørlægninger, opstemninger og kunstige søer, og de naturlige vandløb og afstrømningsrender er dybt udgravede og kanaliserede. Afvanding sker primært gennem grøfter og åbne vandløb, hvor bl.a. skovmoser og enge drænes

Odense Kommune vurderer, at genskabelse af den naturlige hydrologi i skoven, ved tiltag som fjernelse af opstemmede søer og kunstige styrt, åbning af rørlagte vandløb, og erstatning af sammenbrudte rør vil gavne udviklingen af og genskabelse af lysåbne skovmoser og enge, samt sikre at vandløbets smådyr ikke begrænses eller forhindres i deres naturlige vandring i vandløbssystemerne. Fald udlignes ved udlæggelse af stenstryg og nogle steder ved bundhævning af vandløbet, og nye åbne vandløb bugtes, og sikres mod erosion af et bånd af sten/stenstryg på tværs af vandløbsbunden.

Det vil derudover også være med til at udvikle området som et sammenhængende naturområde knyttet til skove, søer, vandløb, lysåbne naturarealer i og omkring skoven.

Internationale beskyttelsesområder

Hesbjerg Skov ligger ca. 5,7 km fra nærmest det nærmeste Natura 2000-område, nr. 114, habitatområde H98, Odense Å med Hågerup Å, Salling Å og Lindved Å – se udpegningsgrundlag i nedenstående figur.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 98		
Naturtyper:	Kransnålaige-sø (3140)	Næringsrig sø (3150)
	Vandløb (3260)	Kalkoverdrev* (6210)
	Surt overdrev* (6230)	Urtebræmme (6430)
	Hængesæk (7140)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Ege-blandskov (9160)
	Skovbevokset tørvemose* (91D0)	Elle- og askeskov* (91E0)
Arter:	Skæv vindelsnegl (1014)	Sumpvindelsnegl (1016)
	Tykskallet malermusling (1032)	Bæklampret (1096)
	Havlampret (1095)	Pigsmertling (1149)
	Odder (1355)	Damflagermus (1318)

Naturtyper og arter, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. Tal i parentes henviser til de tal-koder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver, at der er tale om en prioriteret naturtype. Udpegningsgrundlag for habitatområder er blevet revideret som beskrevet i basisanalysen.

Udpegningsgrundlaget er gennemgået i 2018-22. Naturtypen egeblandskov (9160) er ikke til stede i habitatområde H98. Naturtypen gennemgås derfor ikke yderligere.

Figur 13: udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr.98

Der er ingen naturtyper på udpegningsgrundlaget indenfor Hesbjerg Skov eller indenfor Fredningen af Hesbjergkilen, og af arter på udpegningsgrundlaget vil damflagermus kunne tænkes at findes i området omkring Hesbjerg Skov. Jf. 'Beskyttelse af flagermus og miljøvurderinger1' (M. Elmeros, 2020) har nåletræer i normalt forstligt drevne plantager en ringe værdi som yngle- og rastested for flagermus. På baggrund af skovens produktionshistorik, vurderer Odense Kommune, at rydning af diverse nålekulturer i skoven, ikke vil påvirke flagermus betydeligt.

Odense Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at de ansøgte tiltag ikke vil påvirke Natura 2000-områdets bevaringsmålsætninger. Ligeledes vurderes det, at tiltagene hverken i sig selv eller i kombination

med andre planer og projekter, vil have en negativ påvirkning på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er registreret springfrø, stor vandsalamander og grøn mosaikguldsmid i Hesbjerg Skov. Grøn mosaikguldsmid yngler i næringsfattige søer og moser med høj solinstråling, ofte beliggende i skove, og i vegetationsrige, åbne kanaler og grøfter. Stor vandsalamander foretrækker rene vandhuller med høj solindstråling og masser af plantevækst, gerne i nærheden af skov, hvor den opholder sig om efteråret og i vinteren. Springfrø foretrækker at yngle i dybe og relativ uforurenedede vandhuller, helst uden ænder og fisk, og opholder sig lysåbne områder i løvskov. Odense Kommune vurderer at rydningerne vil åbne op for skoven og bl.a. højne solindstrålingen på vandhullerne og moserne, og genskabelse af den naturlige hydrologi, vil bidrage til en positiv udvikling af den lysåbne natur i området, herunder udvikling af skovmoser og enge, hvilket vil forbedre levestederne for en række af skovens arter, deriblandt padden. Alle tre arter lever i tilknytning til lysåbne vandhuller og skove, og Odense Kommune vurderer at tiltagene i Hesbjerg Skov ikke vil påvirke arterne negativt.

Kommunes samlede vurdering

Etablering af de to vandrestier vil skabe og sikre en sammenhængende og rekreativ forbindelse, og gøre skoven tilgængelig for offentligheden, både for besøgende med barnevogn og som er svagt gående. Stierne etableres hovedsageligt på de eksisterende skovveje, og kommer til at fremvise væsentlige og karakteristiske landskabelige kvaliteter i området. Etablering af ny p-plads vil forbedre trafikssikkerheden og offentlighedens adgang for de besøgende, samtidig med at det vil give mulighed for formidling af skovens udvikling.

Tiltag som genskabelse af den naturlige hydrologi, skovkonvertering og rydning af dominerende ensaldrende renbestand af nålekulturer vil fremme de naturlige processer og biodiversiteten i skoven, samt udvikling af lysåben natur, vil være med til at udvikle Hesbjerg Skov som et sammenhængende naturområde, hvor spredningsmulighederne også forbedres. Rydningerne vil desuden fremhæve områdets landskabelige værdier.

Odense Kommune vurderer at det overordnet er tiltag og indgreb der er af et forholdsvis begrænset omfang, og som vil fremme en positiv udvikling af skoven.

Odense Kommune vurderer at projektet vil være af et begrænset omfang, der ikke vil medføre en negativ påvirkning af levesteder og bestande af bilag IV-arter på habitatdirektivet, samt at områdets økologiske funktionalitet fortsat opretholdes.

Odense Kommune behandler projektets tiltag i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3 og træffer afgørelser herefter. Samlet vurderer Odense Kommune, at projektet er i tråd med fredningens formål, og ligger inden for rammerne af fredningen
..."

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 22. juni 2024 udtalt blandt andet:

" ...

DN Odense er meget interesseret i udviklingen mod mere natur og biodiversitet i Hesbjergskoven. Vi har derfor fulgt nøje med i de planer, der er udarbejdet, både Friluftssplan, Naturplan og Hydrologiplan.

Det er vores opfattelse, at både Odense Kommune og Den Danske Naturfond arbejder seriøst med at forbedre stisystem, natur og hydrologi i området, og vi vil derfor anbefale, at fredningsnævnet giver de ønskede dispensationer.

..."

Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Slots- og Kulturstyrelsen har valgt ikke at udtale sig.

Kong Knuds Divisionen har under besigtigelsen udtalt sig til støtte for projekterne.

Der har i forbindelse med sagens behandling været foretaget besigtigelse den 26. juni 2024.

Fredningsnævnets begrundelse og afgørelse

Et enigt fredningsnævn finder, at der samlet set er tale om et gennemarbejdet og velargumenteret projekt, der har som gennemgående formål, at fremme biodiversiteten i den store Hesbjerg Skov.

Tiltag som genskabelse af den naturlige hydrologi, skovkonvertering og rydning af dominerende ensaldrende renbestand af nålekulturer vil fremme de naturlige processer og biodiversiteten i skoven, samt udvikling af lysåben natur, vil være med til at udvikle Hesbjerg Skov som et sammenhængende naturområde, hvor spredningsmulighederne også forbedres. Derved fremmer projektet den del af fredningens formål, der handler om at bevare og forbedre de geologiske, landskabelige og biologiske værdier, og at udvikle området som et sammenhængende naturområde, der knytter sig til skove, til de særlige landskabsformer, til søer, til vandløb og til lysåbne naturarealer i og omkring skovene.

Desuden vil anlæg af den nye parkeringsplads til erstatning af to mindre eksisterende p-pladser, samt etablering af de to vandrestier medvirke til at fremme områdets rekreative værdier samt at sikre og forbedre offentlighedens adgang til området.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation som ansøgt til anlæggelse af ny parkeringsplads; etablering af stier, som beskrevet, på henholdsvis 8 kilometer og 3 kilometer; anlæg af lysåben natur blandt andet ved fjernelse af få løvtræsbevoksninger samt til at genoprette den naturlige hydrologi i Hesbjerg Skov.

Renaafdrift af nålebevoksninger kræver ikke dispensation fra fredningen, jf. ordlyden af fredningsafgørelsens § 5, stk. 2.

Fredningsnævnet vurderer, at naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og 3 ikke er til hinder for den meddelte dispensation, idet projektet netop virker til at fremme biodiversiteten, navnlig den truede engperlemors-sommerfugl, ligesom fredningsnævnet under henvisning til det af Odense Kommune anførte vurderer, at det ansøgte ikke skader integriteten af det nærmeste Natura 2000-område, nr. 114 (Habitatområde H98) Odense Å med Hågerup Å, Salling Å og Lindved Å.

Dispensationen er givet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

Klage skal ske via nævnets klageportal, som der linkes til på <https://kpo.naevneneshus.dk>, hvor der også er nærmere vejledning i klageproceduren, se <https://naevneneshus.dk>.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer. Der kan findes nærmere vejledning om betaling af klagegebyr på Nævneshus' hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Tilladelsen må ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er givet, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2.

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Anni Højmark', written in a cursive style.

Anni Højmark
formand